

MAATALOUSTUOTTAJAIN ETELÄ-SAVON
LIITTO
MTK-ETELÄ-SAVO RY.

TOIMINTAKERTOMUS
2020

29.3.2021

104. TOIMINTAVUOSI

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan katsaus vuoteen 2020.....	4
MTK-Etelä-Savon toiminnan tarkoitus.....	5
Johtokunta, valiokunnat ja toimihenkilöt.....	8
Jäsenet.....	9
Elinkeinot.....	9
Vuoden 2020 toimintaa.....	11
Edustukset MTK:n valiokunnissa ja verkostoissa vuonna 2020.....	13
Liiton osallistuminen maakunnallisiin toimielimiin ja hankkeisiin.....	15
Kannanotot, kirjelmät ja tiedotteet.....	16
Maakunnallinen edunvalvonta.....	17
Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta.....	31
Maatalouden erityiskysymyksiä.....	36
Osaaminen ja hyvinvointi.....	48
Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys.....	50
Kuluttajatyö.....	51
Maaseutunuorten toiminta.....	54
Jäsenpalveluvaliokunta.....	56
Liiton kokoukset.....	56
Liiton talous.....	57
Arvio talouden tulevasta kehityksestä.....	58
Katsaus tulevaan.....	60
MTK-Etelä-Savon luottamushenkilöt.....	62
Jäsenedut.....	63

KORONAN VUOSI - PUHEENJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2020

Maailman suurimmat vaalit ainakin mediamielessä käytiin vuonna 2020. Miettiessäni yhtäläisyyksiä eri aatteiden välillä mieleen tulee ajatus, miksi ihmiset kokoontuvat ja jaksavat tulla tilaisuuksiin. Mielestäni näitä asioita yhdistävät yhteenkuuluvuus, jossa samalla tavalla ajattelevat ihmiset kokoontuvat ja keskustelevat heille tärkeistä asioista.

Ihmiset eli tässä meidän tapauksessamme MTK:n jäsenet ovat aina se järjestön kantava voima. Parhaat keskustelut syntyvät yleensä virallisten kokousten ulkopuolella kahvipöydissä. Nähdään tuttuja ja vaihdetaan kuulumisia, ollaan omien parissa. Edunvalvonta tulee siinä tärkeänä sivutuotteena.

Vuosi 2020 oli koronavuosi

Etelä-Savon liitossakin on toimintatapoja muutettu koronan myötä. Mielestäni näin täytyykin olla, sillä kaikkia mahdollisia keinoja viruksen leviämisen estämiseksi täytyy käyttää. Etäkokoukset ovat arkipäivää Etelä-Savossakin. Monet sanovat, että huonoina puolina kotona istuessa on, ettei synny kokouksen tuomaa vuorovai-
kutusta. Uskon toimintatapojen kuitenkin jäävän pysyväksi, vaikka korona tästä hellittääkin otettaan.

Luvattuja rokotteita ei ole saatu, joten joudumme tyytymään odotteluun. Mielenkiintoista on nähdä aloittaako Eurooppa samanlaisen talouskasvun kuin USA:n talous on tehnyt edellisenä viitenä vuotena, kun rokote saadaan. USA:n talouden nousu on ollut 70 % ja vastaavana aikana Eurooppa 17 %.

Tuottajahintoihin ei edelleenkään parannusta

Edunvalvonnan ja maatalouden kannalta merkille pantavaa on ollut, ettei tuottajahintoihin ole tullut minkäänlaisia korotuksia, vaikka ruuan laitto kotona on lisännyt kysyntää. Kaikki toimijat pyrkivät laittamaan kasvaneet kulut tuotteen hintaan. Kauppaliikkeet tekevät ennätysmäisiä voittoja, mutta edelleenkään paljon puhuttu tasapuolisuus ei toteudu. Tästäkin aiheesta on puhuttu vuosia ministereitä myöten, mutta mitään konkreettista ei tapahdu.

Eräs mielenkiintoinen ulostulo oli, kun erään suuren maatalouskaupan johtaja sanoi viljasta maksettavan liikaa. Viljelijät ovat moittineet lausuntoa kovin sanoin. Oma kantani on, että viljan hinnan korotus olisi tervetullut asia ja sen tulisi kulkea läpi koko ruokaketjun. Positiiviset kerrannaisvaikutukset olisivat varmasti todella suuret, jos hinnankorotukset olisivat pysyviä.

Hyötyjiä olisivat ainakin maatalouskauppa ja erityisesti konekauppa. Lannoitevalmistajat todennäköisesti nostaisivat heti hintoja korkeamman viljan hinnan myötä. Tietysti tämä on markkinataloutta ja vilja-alat kasvaisivat jälleen suuriksi ja vientitarve lisääntyisi. Maatalouden kannattavuuden näkökulmasta markkinoiden tasapaino tai mielellään pieni alitarjonta olisivat varmaankin paras tilanne.

Ilmastonmuutos

Petteri Taalas on maailman ilmastojärjestön pääsihteeri. Hän kertoo ilmastonmuutoksen olevan totta, mutta kansainvälisellä yhteistyöllä se voidaan hoitaa jopa ilman sitä vouhotusta, jota meidänkin yhteiskunnassamme lietsotaan. Mielestäni poliitikkojen pitäisi ajatella seuraavia vaaleja pidemmälle. Tähtäin täytyisi olla 15-20 vuoden päässä.

On helppoa sanoa, että lopetetaan turpeen energiakäyttö, mutta moniko ymmärtää, ettei turpeelle suunnitellut lämpölaitokset sovi pelkkään puun polttoon. Se tietää investointeja, jotka kohdistuvat veronmaksajiin. Miten käy, jos seuraavaksi puun energiakäyttöä rajoitetaan?

Metsään investointeja, kaivostoiminta huolettaa

Metsätalouden puolelle saimme hyviä uutisia Kemiin tulevan biolaitoksen muodossa. Myös Rauman sahan investoinnit varmistavat Suomalaisen puun kysyntää jatkossakin.

Kaivoslakiin pitäisi pikaisesti saada muutoksia. Liiton johtokunta teki aloitteen kaivoslain muutostarpeista keskusliitolle ja myös liiton toiminnanjohtaja on tehnyt asiasta hyviä lehtikirjoituksia. Tuntuu oudolta, että valtauksen voi tehdä kuka tahansa toisen takapihalle. Saimaa on vesialueena maailman puhtainta enkä haluaisi min-
käänlaisia kaivoksia sen alueelle.

Jos tarkastelee yhteiskunnallisesti asiaa niin esimerkiksi Sodankylässä olevassa kaivoksessa malmi vaihtaa omistajaa neljä kertaa ennen kuin on laivattu satamassa. Haiskahtaa vähintäänkin veronkierrolle. Näyttääkin, että jopa Afrikassa on tänä päivänä paremmin hoidettu malmirikkauksien hyödyntäminen oman maan eduksi.

Suomessa asiat ovat hyvin

Kuuntelin Esko Valtaojan kirjaa *Maailmanloppu peruttu*. Kirjassa laitetaan ajattelemaan asioita laajemmin ja myöskin muistutetaan, miten hyvin meillä asiat ovat monessa suhteessa. Aina voidaan kyseenalaistaa yhteiskuntaa, aina on menettäjiä ja häviäjiä ja monia ikäviä kohtaloita, mutta kumminkin verrattuna moneen muuhun yhteiskuntaan verrattuna meillä ovat asiat hyvin. Koulutus- ja lääkäripalvelut ja tietysti kuoppaisia teitäkin.

Kiitoksen aika

Kiitos toiminnanjohtaja Vesa Kalliolle vuoden aikana tehdyistä hyvistä ja ajankohtaisista some- ja lehtijutuista ja kiitos myös muille toimihenkilöille, toimistos sihteeri Nina Kalliolle ja maaseutunuorten asiamies Vilma Kuosmaselle.

Kiitos vielä kaikille, minun osaltani puheenjohtajan pesti päättyi vuodenvaihteeseen ja hämmästelen edelleen, miten monessa MTK mukana. Jaksamista kaikille järjestössä mukana oleville.

Jouni Paunonen
Puheenjohtaja
MTK Etelä-Savo

MTK-ETELÄ-SAVON TOIMINNAN TARKOITUS

Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto, MTK-Etelä-Savo ry, toimii jäsenistönsä taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi ja edistämiseksi. Tärkeimpänä tavoitteena on toimia vahvasti maakunnallisella tasolla maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden tuotantomahdollisuuksien ja yrittäjien toimeentulon kehittämiseksi. Samalla vaikutetaan maaseudun yleisiin asumisen ja elämisen edellytyksiin. Muita keskeisiä tavoitteita ovat vaikuttaminen kotimaiseen ja Euroopan unionin päätöksentekoon tuomalla esille Etelä-Savolle tärkeitä tekijöitä.

Vaikka päätöksenteko sekä niihin vaikuttaminen useilla politiikan lohkoilla on siirtynyt entistä kauemmaksi jäsentiloista, ei edunvalvonnan tarpeiden muodostuminen ole muuttunut aiemmasta. Edunvalvonnan tarve lähtee edelleen jäsenten tarpeista, jolloin edunvalvonnan tulee olla nykyisenkaltaisessa MTK:n organisaatiossa katkeamaton ketju jäsentilasta yhdistyksen ja liiton kautta keskusliittoon. Edunvalvonnan keskeinen lähtökohta on, että sen tarpeet muodostuvat ja vaikutukset realisoituvat jäsentiloilla.

Maaseudun elinkeinotoiminnan harjoittamiseen ja maaseudulla asumiseen vaikuttavia päätöksiä tehdään valtakunnan ja EU-tason lisäksi edelleen paljon myös kunta- ja maakuntatasolla. Liiton toiminnalla vaikutetaan sekä valtakunnallisen lainsäädännön ja ohjelmien laatimiseen tuomalla esille alueellisia erityispiirteitä ja tarpeita, että niiden alueelliseen toteuttamiseen, tulkintaan ja soveltamiseen. Tässä tehtävässä on merkittävä rooli myös yhdistyksillä.

Alueilla sijaitsevat ELY –keskukset, aluehallintovirastot, maakuntaliitot, kunnat, yrittäjä- ja ammattijärjestöt, osuuskunnat, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, maaseutukeskukset ja metsäkeskus sekä maatilataloutta lähellä olevat muut viranomaistahot (verottaja, maanmittaus yms.), kaupalliset toimijat ja lukuisat muut organisaatiot ovat liittojen keskeisiä yhteistyökumppaneita, mutta myös edunvalvonnan kohteita (kuva).

MTK-yhdistysten vastinparina toimivat erityisesti kunnat, mutta myös monet liittotason yhteistyökumppanit paikallisen toimintansa kautta. Liitot ovat myös keskeinen toimija tukemaan ja ohjaamaan yhdistysten toimintaa. Paikallinen MTK-yhdistys on järjestön tärkein kontakti jäseniin.

Säännöt: 2 § - Tarkoituksensa toteuttamiseksi liitto:

2) Valvoo toimialueellaan perusjäsenistönsä asemaa alueellisten viranomaisten ja muiden sidosryhmien toiminnassa;

Elintarvikeyritysten markkinat ovat kansainvälistyneet, jolloin yritysten toimintaa ohjataan entistä enemmän valtakunnallisella tai kansainvälisellä tasolla. Kaupan ketjut ja ostajayritykset toimivat myös yhä valtakunnallisemmin ja kansainvälisemmin. Harvan yrityksen markkinoita johdetaan maakunnallisesti. Maakunnallinen näkökulma tulee esiin raaka-aineiden hankintojen ohjailussa.

Kasvava rooli on paikallisilla lyhyen toimitusketjun markkinoilla. Näillä markkinoilla maatalousyrittäjä markkinoi ja usein myös jalostaa itse oman tilansa tuotteet joko suoraan paikallisille kaupoille tai myy ne omilla kauppa-paikoillaan. Nämä markkinat luovat tervetulleen vaihtoehdon kauppaketjujen ketjuohjatuille myyntikanaville. Järjestön tehtävä on omalta osaltaan tukea kaikkia niitä toimintamuotoja, joilla jäsenten on mahdollista saada korkeampaa tuottajahintaa. Tämä pätee niin valtakunnallisiin kuin paikallisiin markkinoihin.

Toimintasuunnitelma 2021 - Vihreää kasvua ja menestystä maalle!

Jäsenet ja järjestö yhdessä varmistavat maaseutuelinkeinojen kannattavuuden ja arvostuksen.

Vahva ja yhtenäinen järjestö on merkittävä ja aktiivinen markkina- ja yhteiskuntavaikuttaja.

MTK:n strategia

Visio

Me huolehdimme, että tulevaisuus kasvaa maalla

Jatkuvuus yli sukupolvien

Yrittäjyys ja uudistuskäsky

Avoimuus ja asiantuntevuus

Oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo

Arvot

Strategiset painopisteet ja tavoitteet

Vahva yhteiskunnallinen vaikuttaja

- Vaikutamme ennakoivasti poliittiseen päätöksentekoon kotimaassa ja EU:ssa
- Näytämme suunnan vastuulliselle tuotannolle
- Älykkäällä maaseudulla on asuminen ja yrittämisen edellytykset
- Turvaamme jäsenten omistus- ja käyttöoikeuden biotalouden resursseihin

Markkinoilla on mahdollisuuksia

- Jäsentemme tuotteet ovat haluttuja vientimarkkinoilla
- Jäsentemme tuotantotavat, tuotteet ja palvelut vastaavat toimintaympäristön muutoksiin ja kuluttajien vaatimuksiin
- Jäsenillemme on tarjolla heidän markkina-asemaansa vahvistavia toimintamalleja

Uutta potkua järjestön toimintaan

- Järjestö uudistuu jäsenten tarpeiden mukaan
- Jäsenillä on vahva positiivinen mielikuva järjestöstä
- Kasvava ja edustava jäsenpohja mahdollistaa vireän järjestön

Voimistamme biotalouden edellytyksiä kasvun moottorina

- vahvistamme biotalouden perustana olevaa, yksityisen viljelijän ja metsänomistajan maaomaisuutta koskevaa omistusoikeuden suojaa
- osallistumme jäsentemme elinkeinoja edistäviin kehittämishankkeisiin
- toteutamme valtakunnallisia toimenpiteitä liitto- ja yhdistystasolla
- viestimme jäsentemme asemasta ja roolista maaseudulta lähtevissä tuote- ja arvoketjuissa
- edellytämme maaseutuvaikutusten (biotalousvaikutusten) arvioinnin sisällyttämistä alueellisiin hankkeisiin, suunnitelmiin ja kaavoihin niin kunta- kuin maakuntatasolla
- viestimme ympäristöasioista jäsentemme näkökulmasta
- edistämme vihreän talouden ja maaseudun infrastruktuurin kehittämistä osana Etelä-Savon maakunnan korona -selviytymissuunnitelmaa.

Parannamme jäsentemme asemaa markkinoilla

- vahvistamme markkinavaikuttamista ja vaikutamme kotimaisten luonnonvarojen hyödyntämiseen pohjautuvien tuotteiden kysyntään, tuotteista saatavaan hintaan ja tuotantokustannuksiin
- tiedotamme, mikä on tuottajan osuus elintarvikkeiden kuluttajahinnoissa
- tuomme esille kotimaisen tuotannon vastuullisuutta
- korostamme elintarvikkeiden alkuperää, jotta kotimainen tuote erottuu tuontituotteista
- vaikutamme elintarvikeketjuun reilujen kauppatapojen ja sopimuskäytäntöjen luomiseksi
- edistämme lyhyiden toimitusketjujen kehittymistä tuottajilta suoraan kuluttajille
- tarjoamme yhdistysten käyttöön materiaalia kuluttaja- ja kuntapäätävävaikuttamiseen
- kannustamme yhdistyksiä toteuttamaan koululaisten maatilavierailuja.

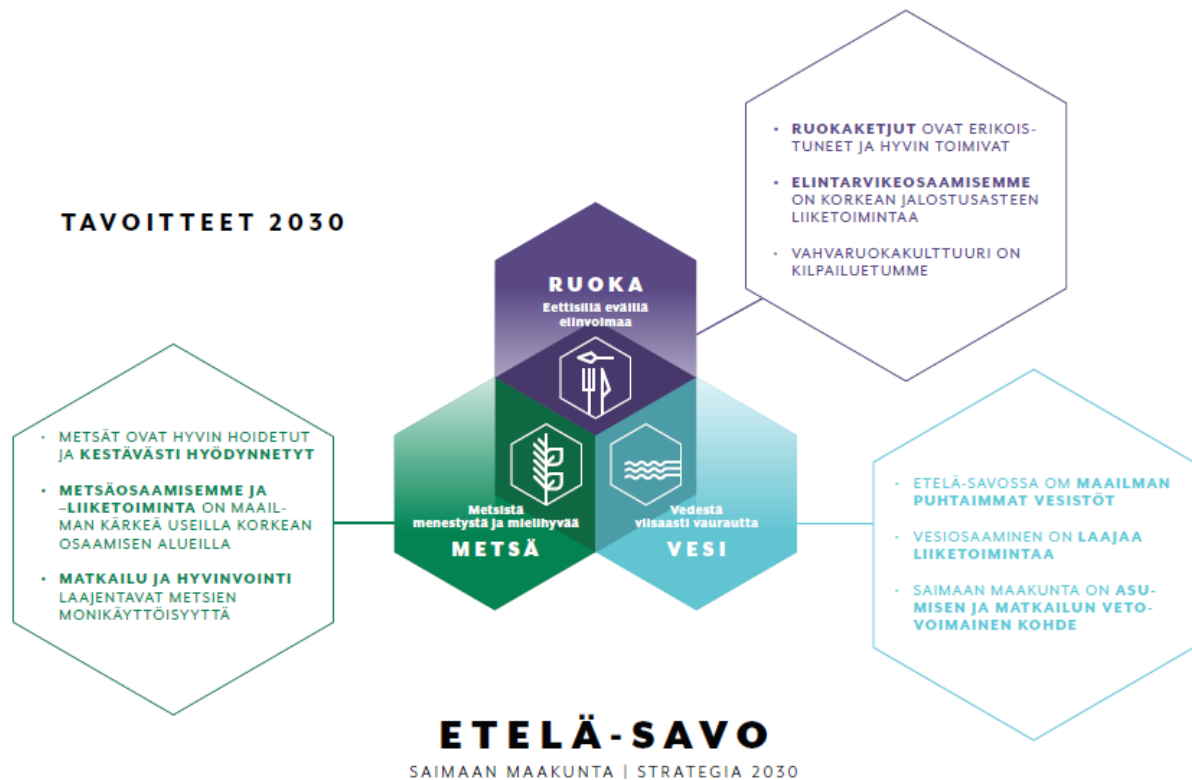
Vaadimme parempaa poliittista päätöksentekoa ja lainsäädäntöä

- vaikutamme kansanedustajiin, jotta eduskunnan ja hallituksen päätöksissä otetaan huomioon eteläsavolaiset erityispiirteet
- vaikutamme EU- ja kansalliseen politiikkaan siten, että niillä parannetaan maatalouden kannattavuutta ja edistetään maaseudun yrittäjyyttä, yhteisöllisyyttä ja palvelujen saatavuutta
- teemme yhteistyötä alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa, jotta maaseudun yrittäjien ja asukkaiden saamat palvelut kannustavat ja edesauttavat maaseudulla yrittämistä ja asumista
- vaikutamme EU:n uuden ohjelmakauden valmisteluun niin, että siinä otetaan nykyistä paremmin huomioon Etelä-Savon olosuhteet
- EU- ja kansallisessa politiikassa toimitaan niin, että maatalouden ja maaseudun tukijärjestelmät ovat tasapuolisia ja ylläpitävät maatalouden toimintaedellytyksiä koko maassa
- edistämme hajautetun maataloustuotannon mallin luomista Suomeen, jossa huomioidaan Etelä-Savon luontaiset vahvuudet, puhtaat pellot ja vedet kestävän elintarviketuotannon pohjana
- vaikutamme jäsentemme palvelujen turvaamiseen työterveyshuollossa ja ympäristöterveydenhuollossa sekä lomituspalveluissa
- kannustamme jäseniä ehdokkaiksi ja äänestämään kevään 2021 kuntavaaleissa.

Vahvistamme järjestön toimintaa jäsentemme edunvalvojana!

- huolehdimme yhdistysten ja liiton taloudellisesta asemasta edunvalvonnan tason ja toiminnallisen aseman ylläpitämiseksi – jäsenmaksu-uudistuksen seurausten arviointi
- arvioimme edunvalvonnan tulevaisuuden rakenne- ja toimintamalleja
- lisäämme yhteistyötä muiden MTK -liittojen välillä
- kehitämme luottamushenkilöihin perustuvaa valiokuntatoimintaa
- vahvistamme luottamus- ja toimihenkilöiden osaamista
- lisäämme viestintää jäsenille järjestön toiminnasta
- parannamme nuorten osallistumismahdollisuuksia järjestön toimintaan.

Etelä-Savon maakuntastrategia – tavoitteet 2030

JOHTOKUNTA, VALIOKUNNAT JA TOIMIHENKILÖT

Liiton johtokunta ja kokoukset vuonna 2020 sekä jäsenten osallistuminen niihin

		7.1.	6.3.	1.6.	15.10.
Jouni Paunonen, puheenjohtaja	Juva	x	x	x	x
Sanna Hämäläinen, varapuheenj.	Savonlinna	x	x	x	x
Hannu Auvinen	Sulkava	x	x	x	x
Marisa Hukkanen	Rantasalmi	x	x	x	x
Pasi Häkkinen	Mikkeli	x	x	x	x
Mervi Kervinen	Heinävesi	x	x	x	x
Kimmo Laamanen	Punkaharju	x	x	-	x
Juha Liukkonen	Kangasniemi	x	x	-	-
Taneli Pajunen, nuorten edustaja	Mikkeli	x	x	x	x
Riina Pöyry	Ristiina	x	x	x	x
Anna Siiriäinen	Hirvensalmi	x	-	x	x
Eero Taskinen	Joroinen	x	-	x	-
Otto Makkonen, MTK valtuuskunta	Savonranta	-	x	x	-

Tilintarkastajat ja toiminnantarkastajat:

	varsinainen	vara
Tilintarkastajat	Aki Rusanen, HT, JHT	Ulla-Maija Tuomela, KHT, JHT
Toiminnantarkastaja	Ilpo Kiema, maanviljelijä	Keijo Laitinen, maanviljelijä

Valiokunnat:

Työvaliokunta, ei kokoontunut/kokoontuu vain tarpeen mukaan

-Jouni Paunonen, Sanna Hämäläinen, Kimmo Laamanen

Jäsenpalveluvaliokunta 18.3.

-Hannu Auvinen, Vesa Kallio

Maitovaliokunta 29.4. 4.12.

-Juha Liukkonen, Taneli Pajunen

Lihavaliokunta 10.3. 5.11.

-Jukka Nousiainen, Paavo Sävilammi

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta, ei kokoontunut

-Petri Pekonen, Juha Liukkonen

Erikoiskasvivaliokunta 18.3. 30.4. 17.8. 23.11.

-Esa Aholainen, Antti Vauhkonen

Elinkeino- ja yrittäjyysvaliokunta 24.4. 12.11.

-Pasi Häkkinen, Kimmo Ihalainen, Vesa Kekkonen

Luomuväliokunta 13.3. 17.6.

-Marisa Hukkanen, Mervi Kervinen

Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta 21.4. 28.9.

-Riina Pöyry, Sanna Hämäläinen

Maaseutunuorten valiokunta 14.2. 11.5. 30.7. 4.11.

-Minna Kekkonen, Tero Lahikainen, Tiina Kohonen, Ville Korhonen, Hanna Lokonen, Anne Manninen, Taneli Pajunen,

Jarkko Parkkinen, Mikko Tiainen

Peltokasvivaliokunta 20.3. 10.11.

-Yrjö Ehrnrooth, Kimmo Laamanen

Kuluttajatyöryhmä 9.12.

-Anna Siiräjänen, Jukka Leikkonen

Etelä-Savon metsävaliokunta 21.4. 10.11.

-Jouni Paunonen, Kimmo Laamanen, Sanna Hämäläinen, Vesa Kallio

Toimihenkilöt:

Vesa Kallio toiminnanjohtaja 1.10.1999 alkaen

Nina Kallio toimistos sihteeri ostopalveluna MTK:lta, 40 % työaika

Vilma Kuosmanen maaseutunuorten asiamies ostopalveluna, 2 kk/vuosi

JÄSENET

Vuonna 2020 liiton jäsenistö koostui 17:sta maataloustuottajayhdistyksestä sekä viidestä yhteisöjäsenestä. Yhteisöjäseninä ovat liiton alueella toimivat osuustoiminnalliset maito- ja liha-alan yritykset sekä ProAgria Etelä-Savo. Liiton alueen yhdistyksissä oli 31.12.2020 yhteensä 2 550 jäsentilaa (2019: 2 679) ja kokonaisjäsenmäärä oli 6 317 jäsentä (2019: 6 684).

Vuodelle 2021 tapahtui muutoksia siltä osin, että maakuntajaon muutoksen myötä MTK-Heinävesi liittyi MTK-Pohjois-Karjalan jäseneksi.

ELINKEINOT

Etelä-Savo on Suomen maaseutuvaltaisinta aluetta. Alla olevissa taulukoissa esitettyjen myyntitulolaskelmien (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy) lähtökohtana ovat kunkin tuotteen tuotantomäärät sekä maksetut tuottajahinnat. Tuottajatilustien yhteydessä maksetut tuet (maidon tuotantotuki) eivät sisälly myyntituloihin. Laskelmat eivät sisällä arvonalisäveroa.

Tilastolähteinä on käytetty sekä julkisia että Elintarviketiedon itse keräämiä tilastoja. Maatalouden tilastot ovat pääsääntöisesti Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja metsätilastot Metsätutkimuslaitoksen keräämiä tilastoja. Sivuvuositulot lasketaan Tilastokeskuksesta saatavaan aineistoon perustuvana (Maatalouden tulo- ja verotilasto).

Maitotulot

- tuottajahintainen meijerimaitotulo
- meijerien laatuksittu ja jälkikil

Teurastulot (naudan-, sian-, siipikarjan-, lampaan- ja hevosen liha)

- tuottajahintainen teurastulo
- teurastamoiden jälkikil

Kananmunatulot

- tuottajahintainen myyntitulot (pakkaamot ja suoramyynnit)
- pakkaamoiden jälkikil

Viljatulot

- kaupan kautta kulkeva vilja
- tuottajahintainen myyntitulo

Muut kasvinviljelytulot (öljykasvit, peruna, sokerijuuri, herne, avomaavihannekset sekä puutarhamarjat ja hedelmät)

- tuottajahintainen myyntitulo

Tulotuki (=maatalouden kansallinen ja EU:n maksama tuki; ei sis. kasvihuonetuotannon tukia)

- EU-tuet (CAP, LFA, ympäristötuki ja muut EU-tuet)
- Kansalliset tuet (pohjoinen tuki, Etelä-Suomen kansallinen tuki, kasvinviljelyn kansallinen tuki, perunantuotannon tuki, siementuotannon tuet, satovahinkokorvaukset, muut kansalliset tulotuet)

Metsätulot

- yksityismetsänomistajien metsänmyyntitulot (kantorahat ja hankintakauppojen työtulo)

Sivuvuodot

- aktiivitojen viljelijöiden ja puolison veronalaiset työtulot, tulonsiirrot ja muut tulot

Maatilojen tulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tiloja		2 949	3 026	2 915	2 904	2 847	2 700	2 627	2 522	2 504
Myyntitulot	milj. €	77,95	82,23	83,31	87,83	88,77	80,48	80,06	78,94	83,11
	%	28	29	30	30	31	29	28	29	28
Tulotuet	milj. €	67,47	65,19	65,84	63,14	64,95	54,24	63,16*	58,45	58,88
	%	24	23	24	22	23	20	22	21	20
Metsätulot	milj. €	63,84	62,24	53,42	64,49	63,86	67,08	67,38	70,38	86,36
	%	23	22	19	22	22	24	24	25	29
Sivuvuodot/liitännäiset	milj. €	71,41	73,33	75,43	77,5	70,75	73,57	73,85	69,19	68,51
	%	25	26	27	26	25	27	26	25	23
Yhteensä	milj. €	280,67	282,99	277,99	292,99	288,33	275,37	284,44	276,97	296,86
Myyntitulot+tuot	milj. €	145,42	147,42	149,15	150,97	153,72	134,72	143,22	137,39	141,99

*Vuoden 2015 tuista merkittävä osa tuli maksuun vuoden 2016 puolella.

Maatalouden myyntitulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Maito	milj. €	46,64	50,29	50,33	52,31	52,21	45,17	44,33	42,83	41,99
	%	60	61	60	60	59	56	55	54	51
	tiloja	686	643	587	558	516	495	466	427	405
Naudanliha	milj. €	10,54	11,35	11,86	13,39	13,00	12,24	12,29	12,50	14,50
	%	14	14	14	15	15	15	15	16	17
	tiloja	292	283	264	247	236	229	230	229	222
Sianliha	milj. €	3,01	2,37	2,36	2,67	2,07	1,96	1,54	1,42	0,91
	%	4	3	3	3	2	2	2	2	1
	tiloja	46	39	35	35	29	27	25	20	16
Muu liha	milj. €	0,04	0,05	0,18	0,18	0,18	0,21	0,84	0,67	0,73
	%	0	0	0	0	0	0	1	1	1
	tiloja	172	170	171	170	168	149	143	136	128
Kananmunat	milj. €	2,13	2,91	2,11	2,23	2,57	3,50	3,03	3,18	3,45
	%	3	4	3	3	3	4	4	4	4
	tiloja	11	10	8	8	8	7	7	6	6
Viljat	milj. €	4,23	3,57	4,48	3,68	3,34	2,78	2,56	2,11	3,53
	%	5	4	5	4	4	3	3	3	4
	tiloja	709	698	682	700	679	650	632	591	585
Muut kasvit	milj. €	11,35	11,69	11,98	13,36	15,39	14,63	15,47	16,24	18,01
	%	15	14	14	15	17	18	19	21	22
	tiloja	1 033	1 080	1 020	1 122	1 151	1 089	1 072	1 066	1 097

Pellon käyttö, ha (Lähde: Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Syysvehnä	40	71	96	89	85	65	170	96	111	90
Kevätvehnä	1 346	1 404	1 548	1 658	1 572	2 060	1 847	1 735	1 838	1 491
Ruis	437	525	558	467	435	619	734	613	507	506
Ohra	11 846	9 802	9 701	9 757	10 610	10 457	10 383	9 716	8 362	8 223
Kaura	10 935	9 121	9 500	9 815	10 146	9 374	9 237	8 617	7 722	6 575
Seosviljat	1 275	1 310	1 474	1 805	2 070	2 202	2 239	2 467	2 659	2 442
Muut viljat	122	87	133	121	151	122	1 209	1 254	1 290	1 334
Rypsi, rapsi	645	1 164	937	852	826	680	851	761	998	649
Peruna	453	399	406	360	356	332	314	326	298	255
Sokerijuurikas	36	30	36	31	42	-	-	1	1	-
Herne	44	41	24	19	20	28	333	375	350	281
Nurmet yhteensä	32 742	33 160	34 322	33 970	33 429	33 127	33 496	35 196	37 188	40 735
Puutarhakasvit	1 298	1 289	1 359	1 353	1 387	1 353	1 368	1 473	1 450	1 336
Muut kasvit	2 395	1 666	1 735	-	2 075	1 565	277	1 232	1 958*	1 963
Ruokohelpi	1 561	1 359	1 161	593	396	308	290	300	266	244
Kesanto ja hoidettu viljelemätön peltö	9118	10 910	10 573	11 154	11 400	11 867	8 966	8 391	7 922	6 712
Monivuotiset nurmet ja niityt (yli 5 v)	957	912	993	953	1 046	949	2 119	2 049	1 962	1 904
Käyt. maat.maa	75 254	74 836	74 554	74 531	75 232	75 109	74 920	74 955	74 812	74 739

*Kuminan tilastointi on vaihdellut eri vuosina, sisältyy vuonna 2019 Muut kasvit -ryhmään, 1 540 ha.

VUODEN 2020 TOIMINTAA (poimintoja kuukausittaisista tapahtumista)

Vuonna 2020 Suomeen levinnyt korona -pandemia heijastui myös MTK-Etelä-Savon toimintaan siten, että maaliskuun puolivälin jälkeen lähes kaikki kokoukset ja tilaisuudet muuttuivat etänä pidettäväksi. Kesäksi rauhoittunut tilanne mahdollisti taas lyhyeksi ajaksi fyysiset tilaisuudet, mutta syksyä kohti pahentuneen tartuntatilanteen myötä palattiin taas etäkokouksiin ja webinaareihin. MTK:lla oli hyvä valmius näihin, koska järjestö oli ottanut mm. Microsoft Teams -ohjelman käyttöön jo vuoden 2019 lopulla. Ensimmäinen Teams -koulutus järjestettiin kaikille toimihenkilöille 14.1.2020. Niin toimihenkilöt kuin luottamushenkilöt omaksuivat hyvin nopeasti uudet toimintatavat ja myös jäsenistö hyödynsi niiden avulla tarjottuja palveluja. Teamsin lisäksi mm. Whatsapp -sovelluksen käyttö lisääntyi niin toimihenkilöiden välisessä viestinnässä kuin erityisesti valiokuntatyössä nopeana viestintäkanavana valiokuntien jäsenten ja niistä vastaavien toimihenkilöiden kesken.

Koronan myötä esille vuonna 2020 nousivat erityisesti kausityövoima-asiat, tuotantopanosten ja suojavaarusteiden saatavuus, elintarvikemarkkinoiden vaikutukset tuottajahintoihin ja viljelijöiden terveys ts. välttyminen koronatartunnoilta. Lisäksi vuotta leimasi ilmastoasioiden nouseminen merkittävään rooliin niin yleisessä keskustelussa kuin erilaisten siihen liittyvien hankkeiden ja tilaisuuksien lisääntymisenä. Myös ensimmäisenä alueena Suomessa Etelä-Savossa aloitettu kalatalousaluekohtainen vesienhoitosuunnitelmien teko oli uusi ja koko liiton aluetta koskettava edunvalvonnallinen kokonaisuus.

Järjestöllisten asioiden osalta merkittävintä vuonna 2020 oli järjestöuudistuksen eteneminen. Järjestöuudistuksen suurimmat osa-alueet olivat uuden jäsenpalvelun Oivan valmistelu sekä kaikki yhdistyksiä ja liittoja koskettanut sääntömuutos ja sen myötä jäsenmaksujen perusteisiin tulevat muutokset, jotka astuivat voimaan vuoden 2021 alusta. Liitto ja kaikki yhdistykset tekivät sääntömuutokset vuoden 2020 aikana.

Tammikuu

- Liiton johtokunta
- Etelä-Savon maakuntaliiton järjestöneuvottelukunta
- Liiton verokoulutus Mikkeli, Savonlinna, Pieksämäki
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- MTK toimihenkilöpäivät
- MMM:n "ratkaisujen kiertue" luonnonvara-alan ilmastoratkaisusta

- Maaseutuohjelman valmistelun aloitustilaisuus, ELY-keskus
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Helmikuu

- Etelä-Savon maitoryhmä
- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luottamushenkilöpäivät
- Liiton Asiakirjat kuntoon -teemapäivä
- Lomituspäivä, Parikkalan paikallisyksikkö

- MTK-liittojen puheenjohtajakokous
- Itä-Suomen kasvinviljelyn mahdollisuudet -seminaari
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Maaliskuu

- Liiton johtokunta
- Etelä-Savon maataloustuottajain säätiön hallitus
- Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta
- Riistanhoitoyhdistysten hallitusten maanomista-jaedustajien koulutuspäivä
- Etelä-Savon maakuntaliiton järjestöneuvottelukunta
- Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunta
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Itä- ja Keski-Suomen jäsenpalveluvaiokunta
- Etelä-Savon vesienhoidon maatalousryhmä, ELY-keskus
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta
- Liiton ja säätiön tilintarkastus ja toiminnantarkastus
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokouksia
- MTK:n erikoiskasvivaliokunnan laajennettu kokous
- Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa -sidosryhmätilaisuus, ELY-keskus
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantarvymä, ELY-keskus
- ELY-keskuksen yritystoiminnan koronaryhmän kokouksia
- ELY-keskuksen maatalouden kausi- ja tilapäistyövoimaryhmä
- Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta
- MTK:n koronapäivitys toimi- ja luottamushenkilöille
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Huhtikuu

- ELY-keskuksen neuvottelukunta
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokouksia
- MTK:n perunaverkosto
- MTK:n elinkeinopolitiikka ja yrittäjyysvaiokunnan laajennettu kokous
- ELY-keskuksen maatalouden kausi- ja tilapäistyövoimaryhmän kokouksia
- ELY-keskuksen yritystoiminnan koronaryhmän kokouksia
- Etelä-Savon vesienhoidon maatalousryhmä, ELY-keskus
- Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka ja yrittäjyysvaiokunta
- Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta
- Maakunnan korona -selviytymissuunnitelma-ryhmä, Maakuntaliitto
- MTK:n hevosverkosto
- MTK:n sikaverkosto
- Maaseutunuorten kevätparlamentti
- MMM:n Älykkäät maaseudut -webinaari, uuden ohjelmakauden valmistelu

- MTK:n ympäristökoulutus
- Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaiokunta
- Etelä-Savon metsävaiokunta
- MTK:n järjestöuudistuksen aloitustilaisuus
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Toukokuu

- Etelä-Savon matkailutoimialan skenaariotyö, Maakuntaliitto
- Etelä-Savon ilmastoryhmä, Maakuntaliitto
- ELY-keskuksen maatalouden kausi- ja tilapäistyövoimaryhmän kokouksia
- ELY-keskuksen yritystoiminnan koronaryhmän kokouksia
- MTK:n nautaverkosto
- Maakunnan korona -selviytymissuunnitelma-ryhmä, Maakuntaliitto
- MTK:n luomuverkosto
- Etelä-Savon maakuntaliiton järjestöneuvottelukunta
- Etelä-Savon ruoka-alan kehittämisohjelman ja maaseutuohjelman 2021-2027 teematilaisuus, XAMK
- Etelä-Savon maakuntastrategian valmistelu, Maakuntaliitto
- Etelä-Savon maakuntastrategia, ruoka- ja elintarvikeala -työpaja, Maakuntaliitto
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Kesäkuu

- Liiton johtokunta
- MTK:n lammasverkosto
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantarvymä, ELY-keskus
- Etelä-Savon ruoka-alan kehittämisohjelman työpajoja, XAMK
- ELY-keskuksen maatalouden kausi- ja tilapäistyövoimaryhmä
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- ELY-keskuksen yritystoiminnan koronaryhmä
- MTK:n kananmunaverkosto
- Maakunnan selviytymisfoorumi, Maakuntaliitto
- EU:n Green Deal -webinaari
- Liiton kevätkokous, Mikkeli
- Itä- ja Keski-Suomen luomuvaiokunta
- MTK-yhdistysten kevätkokouksia
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Heinäkuu

- MTK-liittojen puheenjohtajakokous
- MTK-yhdistysten kevätkokouksia

Elokuu

- Maakunnan korona -selviytymissuunnitelma-ryhmä, Maakuntaliitto
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta
- Etelä-Savon maakuntaliiton järjestöneuvottelukunta
- C-alueen MTK-liittojen kokous

- MTK:n valtuuskunta
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- MTK-yhdistysten kevätkokouksia
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Syyskuu

- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen toimihenkilöpäivät
- MTK:n nautaverkosto
- Maakunnan korona -selviytymissuunnitelma-ryhmä, Maakuntaliitto
- MTK:n toimihenkilöpäivät
- Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa, ELY-keskus
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantar ryhmä, ELY-keskus
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen toimihenkilöpäivät
- MTK-liittojen toiminnanjohtaja- ja toimihenkilökouksia
- Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunta
- MTK:n sikaverkosto
- MTK-yhdistysten kevätkokouksia
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Lokakuu

- Liiton johtokunta
- Suomen Kestävän kasvun ohjelma -maakuntatilaisuus, Maakuntaliitto/Valtioneuvosto
- Etelä-Savon Biotalousfoorumi, MMM
- Liiton luottamushenkilöpäivä
- Maakunnan korona -selviytymissuunnitelma-ryhmä, Maakuntaliitto
- ELY-keskuksen yritystoiminnan koronaryhmä
- MTK:n nautaverkosto
- Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta, maakuntaliitto
- MTK-liittojen toiminnanjohtaja- ja toimihenkilökouksia
- Oiva -jäsenpalvelun koulutuksia
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Marraskuu

- MTK:n valtuuskunta
- Itä- ja Keski-Suomen liikennejärjestelmäpäivät

- ELY-keskuksen neuvottelukunta
- C-alueen MTK-liittojen kokous
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Kaakkois-Suomen lomituspäivätyöryhmän lomituspäivä (fuusiot)
- Liiton syyskokous, Savonlinna
- Etelä-Savon ruokaklusterin valmistelutilaisuuksia, Maakuntaliitto
- Yhtiöittämispäivä, MTK-Etelä-Savo ja ProAgria
- Etelä-Savon ilmasto-ryhmä, Maakuntaliitto
- Tiepalaveri alemman asteisesta tieverkosta, ELY, Väylävirasto, Destia, YIT
- MTK:n Ruuan ilmastovaikutukset -tulosseminaari
- MTK: Ympäristöluotain -tulosseminaari
- CAP-webinaari, MMM
- Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta
- Maaseutunuorten syysparlamentti
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta
- Tuottajayhdistysten kokouskierros
- MTK-liittojen toiminnanjohtaja- ja toimihenkilökouksia
- Oiva -jäsenpalvelun koulutuksia
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Joulukuu

- Etelä-Savon maaseutuohjelma 2023-2027 -aloituspäivä, ELY-keskus
- Etelä-Savon ruokaklusterin valmistelutilaisuuksia, Maakuntaliitto
- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantar ryhmä, ELY
- MTK:n luomuverkosto
- Maaseutunuorten valiokunta
- Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen kuluttajatyöryhmä
- Kohti ilmastoneutraalia Etelä-Savoa -webinaari, LUT/Maakuntaliitto
- Etelä-Savon maakuntaliiton järjestöneuvottelukunta
- Tuottajayhdistysten kokouskierros
- MTK-liittojen toiminnanjohtaja- ja toimihenkilökouksia
- Oiva -jäsenpalvelun koulutuksia
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

EDUSTUKSET MTK:N VALIOKUNNISSA JA VERKOSTOISSA 2020

MTK:n valiokuntatoiminta

MTK:n valiokunnat ja jaostot palvelevat MTK-järjestön kannanmuodostusta, järjestön sisäistä yhteistyötä sekä järjestön ja jäsenten kehittyvää vuorovaikutusta.

Keskusliiton valiokunnat ovat MTK:n johtokunnan pysyviä asiantuntijaelimiä omalla alallaan. Valiokuntien jäsenvalinnoissa painotetaan osaamista ja sitoutumista. Uudistuksella pyritään osaltaan MTK-järjestön kentällä

olevan osaamisen hyödyntämiseen valiokuntatyössä. Valiokuntien toimintatapoja nykyaikaistamalla ja sähköisiä työvälineitä hyödyntämällä järjestön kantojen valmisteluun on mahdollista saada mukaan moninkertainen määrä henkilöitä nykytilanteeseen verrattuna. Valiokunnat viestivät ajantasaisesti ja koordinoitusti yhdistyksille, jäsenkuntaan ja muille tahoilla.

MTK:n valiokuntauudistuksessa jaostot korvautuivat pääsääntöisesti sähköisessä ympäristössä toimivilla verkostoilla. MTK:n valtuuskunta nimeää kullekin verkostolle puheenjohtajan ja tälle varahenkilön. Verkoston puheenjohtaja on jäsen siinä valiokunnassa, jonka yhteydessä verkosto toimii.

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja nimetään MTK:n normaalissa päätöksentekojärjestyksessä: liitot tekevät esitykset verkostojen henkilövalinnoiksi ja MTK:n johtokunta valmistelee valtuuskunnan kokousasiat. Verkoston puheenjohtaja edustaa oman tuotantosektorinsa asiantuntemusta valiokunnassa ja toimii oman tuotantosektorinsa aktiivisena edushenkilönä järjestön sisällä ja ulospäin. Puheenjohtaja vastaa oman verkostonsa kokousten ja verkoston avulla järjestettävän tiedonkeruun sekä muun yhteydenpidon järjestämisestä yhdessä verkostosta vastaavan toimihenkilön kanssa.

Verkoston puheenjohtajalta, varapuheenjohtajalta ja keskusliiton vastuualueen toimihenkilöltä edellytetään siten vahvaa substanssiosaamista verkoston toimialasta sekä erityisesti käynnistysvaiheessa aktiivista ja aloitteellista sähköistä viestintää. Uusien sähköisten työkalujen käyttöönottoon tarjotaan keskusliiton toimesta valmennusta. Verkoston avainhenkilöiden kuuluu huolehtia oman osaamisensa kehittymisestä myös sähköisten työvälineiden hyödyntämisen osalta.

Verkosto on foorumi, jossa käytävää keskustelua ja kannanmuodostusta verkoston puheenjohtaja ja asiantuntija hyödyntävät alan tarpeiden ja näkemysten välittämiseksi valiokunnalle. Verkoston toimintaan pääsevät mukaan MTK:n ja SLC:n jäsenet.

Koronan myötä sähköisten välineiden käyttö lisääntyi merkittävästi ja toi myös mm. verkostojen kautta merkittävästi mukaan uusia aktiivisia MTK:n jäseniä. Verkostojen toiminta aktivoitui samalla huomattavan paljon aiempiin vuosiin verrattuna.

MTK-Etelä-Savo teki valiokuntauudistuksen mukaiset tarvittavat muutokset valiokuntarakenteeseen ja valitsi niihin jäsenet. Keskusliiton valiokuntien jäsenistä sovittiin yhdessä valinta-alueen muiden liittojen (Keski-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo) kanssa. Lisäksi keskusliitolla on määräaikaista työryhmiä.

Itä-Suomen valinta-alueen edustukset:

Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyys	varsinainen vara	Kimmo Ihalainen, Etelä-Savo Outi Sirola, Pohjois-Karjala
Osaaminen ja hyvinvointi	varsinainen vara	Juhana Jalkanen, Keski-Suomi Kaija Korhonen, Pohjois-Savo
Ympäristö ja maankäyttö	varsinainen vara	Kari Pennanen, Pohjois-Karjala Esko Luttinen, Pohjois-Savo
Jäsenpalvelut	varsinainen vara toimihenkilö- asiantuntijat	Tuomo Tikkanen, Pohjois-Savo Minna Häkkinen, Keski-Suomi Anja Kettunen, Keski-Suomi Sirpa Kukkonen, Pohjois-Karjala
Peltokasvit		Kalle Hankamäki, Keski-Suomi
Erikoiskasvit		Noora Räsänen, Pohjois-Savo
Maaseutunuoret		Henrik Kähönen, Pohjois-Savo Suvi Peiponen, Pohjois-Karjala
Kuluttajatyöryhmä		Anna Siiriäinen, Etelä-Savo
Hevostyöryhmä		Jenni Vattulainen, Etelä-Savo

Lammasverkosto	varapuheenjohtaja	Maija Suutarinen, Keski-Suomi
Kananmunaverkosto	varapuheenjohtaja	Jouni Paunonen, Etelä-Savo

LIITON OSALLISTUMINEN MAAKUNNALLISIIN TOIMIELIMIIN JA HANKKEISIIN

MTK-Etelä-Savolla on edustus seuraavissa ohjausryhmissä ja toimielimissä:

Maakunnan yhteistyöryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon maakuntastrategian valmisteluryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Esavoennakoi 360° -ennakointihanke, ohry	Etelä-Savon maakuntaliitto
ELMO – Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinot murroksessa pilotti	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon ilmastoryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto

Koronan myötä liitto osallistui lisäksi epävirallisiin maakuntaliiton koolle kutsumiin ryhmiin, joissa käsiteltiin valtion ja EU:n koronatukien valmistelua. Maakuntaliitto aloitti myös matkailun ja ruokaklusterin suunnittelua, joissa liitto oli erilaisissa työpajoissa mukana.

ELY-keskuksen neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelman seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Freshabit Life Puruvesi, ohjausryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesienhoitosuunnitelmien seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Kalatalousalueittaiset vesienhoitosuunnitelmien ryhmät	Etelä-Savon ELY-keskus
Pohjavesialueiden luokitusryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Alueelliset kehitysnäkymät -ryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus

Koronan myötä liitto osallistui lisäksi epävirallisiin ELY-keskuksen koolle kutsumiin ryhmiin, joissa käsiteltiin valtion ja EU:n koronatukien jakoa sekä työvoimakysymyksiä.

Etelä-Savon riistaneuvosto	Suomen riistakeskus
Kaupan ja palvelujen valiokunta	Etelä-Savon Kauppakamari
Team Finland Etelä-Savon alueverkosto	Etelä-Savon Kauppakamari
Maanomistajien arviointikeskus	kokousedustajat
Asunto Oy Maaherrankatu 34, Mikkeli	kokousedustajat
Mikkelin Ravirata Oy	kokousedustajat
ProAgria Etelä-Savo	kokousedustajat

Hankkeiden ohjaus- ja seurantaryhmien edustuksia:

Järvi-Suomen Biokaasu	ProAgria Etelä-Savo
Hihat – hiili hallintaan, ravinteet ruokkimaan	ProAgria Etelä-Savo
Taitava johtaja – Pätevä liideri	ProAgria Etelä-Savo
Etelä-Savon maitoryhmä	ProAgria Etelä-Savo
Maili – maitoa ja lihaa Etelä-Savosta	ProAgria Etelä-Savo
ProKasvu -pienyrittäjähanke	ProAgria Etelä-Savo
Uutta virtaa -hanke	ProAgria Etelä-Savo
Unelmakauppa -hanke	Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset
Maatalousyrittäjän työura murroksessa	Diakonia ammattikorkeakoulu
Kurvi – Kumppanuudella ruokasektorille vuorovaikutusta ja innovatiivisuutta	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Yrittäjyyskasvatuksella elinvoimaa	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Urakka – Uudistuva ja kasvava Etelä-Savon ruoka-ala	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Etelä-Savon ruoka-alan kehittämisohjelma	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Kumakka - Kumppanuusmaataloudella kestävyttä, kilpailukykyä ja maatalouden arvostusta	Helsingin yliopisto, Ruralia Instituutti
Maaseutu-ICT2 -hanke Luonnoneväistä elinvoimaa	Etelä-Savon ammattiopisto, Esedu Etelä-Savon ammattiopisto, Esedu
Nuori yrittäjyys -start up -hanke	Suomen 4H-liitto
Foowi – Food from Wilderness -ruokavientihanke	Mikkelin kehitysyhtiö – Miksei Oy
Työterveyshuollon yhteistyöryhmä	Etelä-Savon työterveys
Luomu 2.0 - Tutkittua tietoa ja käytännön malleja regeneratiivisen luomuviljelyn kehittämisen tueksi	Luomuinstituutti
Lomituksen yhteistyöryhmä	Mikkelin lomituspäalveluyksikkö
Työterveyshuollon yhteistyöryhmä	Etelä-Savon työterveys Oy

KANNANOTOT, KIRJELMÄT JA TIEDOTTEET

MTK-Etelä-Savo antoi lausuntoja, otti kantaa, kirjelmöi ja tiedotti seuraavista asioista.

- 10.1. MTK-Etelä-Savon johtokunta järjestäytyi. Puheenjohtajaksi valittiin Jouni Paunonen Juvalta ja varapuheenjohtajaksi Sanna Hämäläinen Savonlinnasta.
- 10.1. Itä- ja Keski-Suomen luomuväliökunnan kannanotto maataloustuotannon tasapuoliseen kehittymiseen koko maassa, siementen saatavuuteen ja luonnoneläinten aiheuttamiin vahinkoihin.
- 23.1. Itä- ja Keski-Suomen ympäristö- ja maapoliittisen väliökunnan esitys turhista valituksista aiheutuneiden häiriöiden korvaamisesta.
- 27.1. MTK-Etelä-Savon lausunto Maatalousyrittäjien väkelaitoksella lomituspäalveluyksiköiden rakenteen kehittämisestä.
- 20.3. Itä- ja Keski-Suomen lihaväliökunnan tiedote tuotantoedellytysten turvaamiseksi koko maassa, investointien rahoituksen saatavuudesta ja maatalouden raaka-aineista tuotettavasta bioenergiasta.
- 27.3. MTK-Etelä-Savon kirjelmä kansanedustajille työvoiman turvaamiseksi maataloille.
- 15.4. MTK-Etelä-Savon, Etelä-Savon Yrittäjien ja Etelä-Savon kauppakamarin yhteinen aloite Etelä-Savon maakuntahallitukselle maakunnallisen korona -selviytymissuunnitelman laatimiseksi.
- 15.4. MTK-Etelä-Savon ja Etelä-Savon Yrittäjien yhteinen vetoamus alueella toimiville sähköyhtiöille sähkön siirtomaksujen väliaikaiseksi alentamiseksi koronan vuoksi.
- 8.5. Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointiväliökunnan lausunto lomituspäalvelulain uudistamiseen.
- 14.5. MTK-Etelä-Savon ja MTK-metsälinjan yhteinen lausunto Savonlinnan kaupungin pohjavesialueiden raja- ja luokitusmuutoksista.
- 18.5. Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysväliökunnan aloite keskusliitolle alemman asteisen tieverkon kunnossapidon edistämiseksi.

- 26.5. Itä- ja Kaakkois-Suomen MTK-liittojen kirjelmä ympäristöministeri Mikkoselle ja maa- ja metsätalousministeri Lepälle valkopeskivanhojen aiheuttamista tuhoista ja niiden estämisestä.
- 28.5. Kirjelmä kansanedustajille koronan kustannustuen toimiala- ja yritysnuotoriippumattomuudesta.
- 1.6. MTK-Etelä-Savon kannanotto maakunnallisten sähköverkkoyhtiöiden myynnistä – liitto ei kannata myymistä.
- 17.6. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan vastaukset MTK-luomun tekemään strategiakyselyyn.
- 22.6. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan aloite eläinlääkärikoulutukseen ja lääkkeiden saatavuuteen.
- 12.8. MTK-Etelä-Savon ja MTK-metsälinjan yhteinen lausunto Kieppi-Uutela -sähkölinjan tutkimusluvasta.
- 27.8. Lausunto Mikkelin kaupungin ympäristönsuojelumääräyksistä.
- 30.8. MTK-Etelä-Savon tiedote alemman asteisen tieverkon kunnosta tehdystä kyselystä sekä kirjelmä kansanedustajille.
- 14.9. Lausunto ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksesta.
- 22.9. Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi.
- 8.10. Kommentit Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaan.
- 5.10. Kommentit Etelä-Savon biotalousfoorumin työpajojen tuloksiin.
- 16.10. Itä-, Keski- ja Kaakkois-Suomen MTK-liittojen esitys keskusliitolle järjestön kannan muodostamiseen kaivostoimintaan liittyen, kirjelmä kansanedustajille sekä tiedote julkisuuteen.
- 18.11. Itä- ja Keski-Suomen lihavalioikunnan kirjelmä elintarvikemarkkinalain uudistamiseen, tuottajahintoihin sekä lihantuotannon ohjausmekanismeihin.
- 26.11. MTK-Etelä-Savon, MTK-Pohjois-Karjalan ja MTK-metsälinjan esitys EU:n kestävän kehityksen rahoituksen käyttämiseksi alemman asteisen tieverkon kunnossapidon tutkimus- ja kehittämistoimintaan.
- 3.12. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan kannanotto luomumyllyn toiminnasta Pohjois-Karjalassa ja esitys viljelytapalautakunnan perustamisesta.

MAAKUNNALLINEN EDUNVALVONTA

Vuoden 2020 keskeiset maakunnalliset edunvalvontatehtävät liittyivät erityisesti koronaepidemian aiheuttamiin tekijöihin, maankäyttöön, tieasioihin, sähköverkkoon, vesienhoitoon ja pohjavesiin, maaseudun elinkeinojen maakunnalliseen edunvalvontaan, maatalouslomitukseen sekä muihin yleisiin ja erityisiin maaseudulla yrittämisen ja asumisen edellytyksiin vaikuttamiseen.

Merkittävässä roolissa edunvalvonnan näkökulmasta on suora epävirallinen yhteydenpito eri toimijatahoihin. Erityisesti asiat, jotka koskettavat yksittäisten jäseniä, tulee hoitaa luottamuksellisesti. Vaikka yksittäisten jäsenten asiat nousevat esille yksilöiden kautta, on niillä pääsääntöisesti laajempaa vaikutusta, kuten esim. viranomaisen harjoittamissa lupa- tai valvonta-asioissa. Näitä ei ole kirjattu tähän toimintakertomukseen.

Koronaan liittyvä edunvalvonta

Paluu perusasioiden ääreen – toiminnanjohtaja Vesa Kallion blogikirjoitus 2.4.2020

Sain ensimmäisen koronaan liittyvän kysymyksen jäseneltämme helmikuun lopulla. Kysyttiin, miten kotieläin-tilalla olisi hyvä varautua? Sain keskusliitosta ohjeet, jotka noudattivat sitä, joilla mennään tänäänkin.

Maaliskuun alkupuolella istuin kokouksessa, jonka aikana pohdin, millä tavoin vakuutusturva kattaa viljelijän sairastumisen koronaan tai joutumisen karanteeniin? Laitoin kyselyn vakuutusyhtiöön ja sain nopeasti vastauksen.

Seuraava kysymys oli, millä tavoin tuottajaosuuskunnat ovat ohjeistaneet tiloja koronaan liittyen? Samaan aikaan Ruokavirastolta ja ETT:ltä alkoi tulla ohjeita sekä nettisivuille vastauksia koronasta esitettyihin kysymyksiin.

Seuraava merkittävä jälki löytyy WhatsAppista 10.3., kun aloin koota Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunnan kokousta koolle. Ensimmäisten viestien joukossa luki: *”Toinen, mikä itseä huolestuttaa on tuo korona-tilanne ja, mitä mahdollinen tapaus tilalla vaikuttaa tilan toimintaan?”*.

Suurempi huoli vielä tuolloin oli ulkomailta tulevien kausityöntekijöiden lupien hidas käsittely, mutta tilanne kehittyi tästä nopeasti. Tähän päivään (2.4.) mennessä valiokunnan viestiketjussa on lähes 400 viestiä, jotka liittyvät 99 % kausityövoimaan.

MTK:ssa koronan tuoma tilanne otettiin sekä vakavasti että nopeasti työn alle. Yhteenkään vähättelevään kommenttiin en törmännyt. Koneisto on toiminut ja nopeaan tahtiin luotiin sekä tilannekuva että toimenpiteet, mitä pitää tehdä. Nämä ovat päivittyneet, kun tilannekuva on tarkentunut.

Erityiskiitos kaikille jäsenille, jotka ovat jaksaneet antaa rakentavaa palautetta. Siitäkin huolimatta, että huoli oman tilan ja yrityksen tulevaisuudesta on ollut käsin kosketeltavan suuri.

Koronakriisi jatkuu ja meidän jokaisen pitää toimia sen mukaisesti. Minimoidaan tartuntavaara, ei oteta turhia riskejä, huolehditaan omasta jaksamisesta, varmistetaan yritystoiminnan jatkuvuus parhaalla mahdollisella tavalla, soitetaan läheisille, kavereille ja kollegoille, kysytään kuulumisia ja tuetaan toisiamme.

Koronan opetusta emme vielä tiedä. Ehkäpä se lopulta tuo meitä lähemmäs toisiamme pakottamalla ensin ottamaan etäisyyttä.

Se on varmaa, että omaa kansallista ruokaturvaa ja huoltovarmuutta vähättelevän puoluepolitiikan ja retoriikan aika on ohi. Se on myös varmaa, että huoltovarmuus rakentuu vain ja ainoastaan reilusti toimivaan ruokaketjuun, kauppa mukaan lukien.

Maakunnallinen korona -selviytymissuunnitelma, Suomen kestävän kasvun ohjelma ja Suomen biotalousstrategia

Vuoden 2020 aikana laadittiin maakunnallinen korona -selviytymissuunnitelma (https://www.esavo.fi/resources/public/Hankerahoitus/Mokra/etela-savon_alueellinen_koronaselviytymissuunnitelma_30092020.pdf) sekä valtakunnallista Suomen kestävän kasvun ohjelmaa (<https://vm.fi/kestava-kasvu>). Näillä molemmilla koottiin välineitä EU:n elpymisrahoituksen käyttämiseksi Etelä-Savossa. Näiden lisäksi aloitettiin työ valtakunnallisen biotalousstrategian laatimiseksi (<https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/suomen-biotalousstrategia-paivitetään-tavoitteena-tukea-kestavaa-kasvua-ja-ilmastotavoitteita>).

MTK-Etelä-Savon näkökulmasta kaikki em. ohjelmiin liittyvät tavoitteet olivat hyvin yhteneväisiä, joten niihin esitettiin systemaattisesti samoja asioita, jotka esitetty alla.

Biotalous – väline myös koronasta selviytymiseen ja kestävään kasvuun

Suomen kansallisen biotalousstrategian johtajatuksena on, että Suomessa luodaan kilpailukykyisiä ja kestäviä biotalouden ratkaisuja maailmanlaajuisiin ongelmiin ja synnytetään sekä kotimaahan että kansainvälisille markkinoille uutta liiketoimintaa, joka tuo hyvinvointia koko Suomelle.

Strategian toteuttamisessa myös Etelä-Savolla on mahdollisuuksia, mutta mitä se käytännössä voisi tarkoittaa? Tässä joitain sitä tukevia toimenpiteitä.

Hallituksen biokaasuohjelmaa on pystyttävä toteuttamaan myös Itä-Suomessa, jossa ei ole vastaavia maatalouden keskittymiä, kuten Länsi- ja Lounais-Suomessa. Suomen on toimittava aktiivisesti EU-politiikassa liikennebiokaasun aseman parantamiseksi.

Suomessa on sitouduttava hajautetun maataloustuotannon malliin. Huoltovarmuus ja ruokaturva eivät toteudu keskitetyssä maatalous- ja elintarviketuotannossa. Etelä-Savon maataloustuotannon vahvuudet ovat puhtaat kivennäismaat ja runsaat vesivarat.

Maatalouden ympäristökorvaukseen on tehtävä oma kohdentamisalueensa Järvi-Suomelle, jotta voimme ehkäistä mahdollisia riskejä vesistöjen erinomaisen tilan turvaamiseksi. Ympäristökorvauksen varat on käytettävä jatkossa nykyistä tasapuolisemmin.

Pääväylät ja rautatie vievät Etelä-Savon läpi entistä nopeammin, mitä huonommassa kunnossa alempi tieverkko on. Biotalous edellyttää toimivan tiestön kannolta, pellolta ja navetasta kuluttajille saakka.

Etelä-Savossa on Suomen heikoin laajakaista, sen kehittäminen on ehdoton edellytys maaseudun elinvoimaisuudelle niin yrittämisen, asumisen kuin vapaa-ajan asumien kannalta.

Puurakentamisessa on kirveellä töitä. Tässä voidaan hyödyntää ympäristöministeriön vähähiilisen rakentamisen tiekarttaa ja tarkastella EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hyödyntämistä siirtymässä puu- ja hybridirakentamiseen.

Etelä-Savossa on oltava aktiivinen elintarviketiennin toimija, joka kokoaa maakunnan alan yritykset yhteen. Tarvitaan myös valtakunnallinen vientiohjelma ja toimija, jolla on alueellinen sitoutunut kumppani.

Eteläsavolaiset biotalouden toimijat ovat usein pieniä ja omat resurssit eivät riitä toiminnan kehittämiseen tai esimerkiksi markkinointiin. Tarvitaan yhteistyötä ja verkostoja sekä tukea niiden luomiseen.

Biotaluksen tavoitteet eivät toteudu, ellei sen tarvitseman raaka-aineen tuottamisen kannattavuudesta huolehdita. Kaikki biotalouden ketjut pitää rakentaa niin, että ketjun jokainen lenkki kestää ja vahvistuu.

Biotalous on taloutta, joka hyödyttää kaikkia ja rakentaa kestävästä tulevaisuutta. Maa- ja metsätalous ovat biotalouden keskiössä huolehtiessaan hiilen sidonnasta ja ehkäisemällä ilmastomuutosta, mikäli niille annetaan kannattavan toiminnan edellytykset.

Muita korona -selviytymissuunnitelmaan nostettuja asioita olivat mm.:

- Kausityövoiman saatavuuden ongelmien ratkaiseminen ja varautuminen mahdollisiin työvoiman liikkuvuuden rajoituksiin. TE -toimistojen ja Töitä Suomesta Oy:n yhteistyön jatko. Suomessa olevien työntekijöiden osaamisen vahvistamisen ja työmahdollisuuksien lisääminen maa- ja metsätalouden töissä ja eri alojen yhteistyön kehittäminen kausityön työntekijöiden hankinnassa ja työllistämässä.
- Yrityspalvelujen seudullinen yhteistyö, jolla on vuosittain tavoitteiden ja mittareiden osalta päivitettävä ja tavoitteellinen yritysasiakkuussuunnitelma, jonka tuloksia ja tekemistä seurataan yhdessä. Verkostossa ovat mukana ELY-keskuksen vetovastuulla TE-toimisto, Business Finland, Finnvera, alueen kehitysyhtiöt, MTK, ProAgria, Leader- ryhmät sekä kuntien elinkeinotoimet ja yritys yhteistyötä tekevät oppilaitokset.
- Paikallisen kysynnän elvyttäminen: julkiset hankinnat, kuluttajaviestintä, matkailu.
- Investoinnit käyttäen kotimaisia panoksia sekä lisäten kotimaan raaka-aineiden käyttöä: puurakentaminen, uusiutuva energia, biokaasun tankkausasemat.
- Investointien pullonkaulojen poistaminen, mm luvitus, lupien hinnat ja investointien rahoitus.
- Alueellinen työllisyysohjelma, joka muodostuu erilaisista konkreettisista toimenpiteistä, joita tehdään eri toimijoiden yhteistyönä alueen työllisyyden parantamiseksi. Maaseudun toimissa Töitä Suomesta Oy potentiaalinen kumppani kaikkialla Suomessa. Yhtiön toiminta perustuu omistajajärjestöjen alueellisten asiantuntijoiden hyödyntämiseen toimeksiannoissa.
- Kattavan ja houkuttelevan palvelurakenteen edistäminen eri osissa alueita, ml. kehittyvä lähipalveluverkosto.

MTK-Etelä-Savon, Etelä-Savon Yrittäjien ja Etelä-Savon kauppakamarin aloite maakunnallisen selviytymissuunnitelman tekemisestä

Koronakriisin jälkeen on etsittävä yhdessä ratkaisut, miten kriisin jälkeen Etelä-Savon maakunnan elinvoima palautetaan mahdollisimman nopeasti. Etelä-Savon maakuntaan tarvitaan selviytymissuunnitelma.

Koronakriisi on asettanut yritysten toimintaedellytykset, alueiden työpaikat ja kuntien elinvoiman vaakalaudalle. Kriisi on kuitenkin myös yhdistänyt aluetta ja sen toimijoita. Koronakriisin aikana alueen elinkeinovaikutajat, viranomaiset ja yrittäjät ovat vahvistaneet yhteistyötään, jota on jatkettava akuutin kriisin jälkeen.

Etelä-Savon Yrittäjät, MTK-Etelä-Savo ja Etelä-Savon kauppakamari esittävät Etelä-Savon maakuntahallitukselle, että Etelä-Savon maakuntaliiton johdolla laaditaan maakunnallinen selviytymissuunnitelma, johon eri elinkeinopolitiikan toimijat sitoutuvat.

Suunnitelma tulee laatia yhdessä yritysten, maakunnan, kuntien, oppilaitosten, elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ely), kehitysyhtiöiden, uusyrityskeskusten, kolmannen sektorin ja ay-toimijoiden sekä pankkien ja alueen Finnveran edustajan kesken.

Selviytymissuunnitelma on rakennettava alueen luontaisiin ja olemassa oleviin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuen, mihin voimassa oleva maakuntastrategia antaa hyvät edellytykset. Suunnitelman tulee olla konkreettinen tiekartta kriisistä yli selviämiseksi, joten se vaatii myös selkeitä toimenpiteitä.

Aloitteen tekijöiden näkemyksen mukaan selviytymissuunnitelmassa tulee olla yhteinen tilannekuva alueen yritysten, työpaikkojen ja aluetalouden tilasta tällä hetkellä ja kriisin jälkeen tietyllä ajanjaksolla ennakoituna.

Suunnitelmassa tulee olla kuvattuna alueen toimijoiden yhteistyömuodoista sopiminen sekä selkeät rakenteet toiminnan johtamisesta ja tekemisen vastuuttamisesta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yritysneuvontaa suunnataan palvelemaan uutta aikaa ja selvitetään yrityspalvelusetelien käyttöönotto. Selviytymissuunnitelman tulee sisältää myös päätösten yritysvaikutusten arviointi sekä tarvittavin osin maaseutuvaikutusten arviointi.

Selviytymissuunnitelmaa laadittaessa tulee selvittää, miten nykyisiä yritysrahoitusinstrumentteja pystyisi suunnittelemaan kriisitilasta ylös pääsemiseksi, ml. EU:n rakennerahastot. Koulutus- ja ohjauspalveluilla sekä TKI-toiminnalla tulee olemaan jälleenrakennuksessa myös erityisen tärkeä rooli.

Kirjelmä kausityövoimasta kansanedustajille

Korona -pandemia koettelee kaikkia, siitä ei ole epäselvyyttä. Suomalaisen ruoan huoltovarmuutta ja arvostusta on nakerrettu vuosien ajan niin halpojen hintojen kuin vähättelevän politiikan kautta. Nyt tämä aika on ohi. Korona osoittaa, ettei yksikään maa edes osana mitään suurempaa yhteisöä voi laskea kansalaistensa turvaa muiden kuin itsensä varaan.

Suomalaiset marjat, hedelmät, vihannekset ja juurekset ovat olleet jo vuosia tarjolla ulkomaisen työvoiman ansiosta. Ilman koronakriisiäkin suomalainen maahanmuuttoviranomainen on tehnyt tämän työvoiman saannin ja käytön vuosi vuodelta vaikeammaksi. Migriin näyttää pesiytyneen sama ongelma, mikä oli Maaseutuvierastossa joitain vuosia sitten. Tarttuvasta taudista ilmeisesti tässäkin kyse.

Suomalainen työvoima ei ikävä kyllä pelasta ensi syksyn, talven ja seuraavan vuoden puutarhakasvien satoa eikä sitä ole sitä kautta kaupassa tarjolla. Hallituksen ja teidän kansanedustajina tulee tehdä päätöksiä välittömästi asian suhteen. Selkeä viesti kyllä vai ei ja sen jälkeen tieto, ketä ja milloin töihin pääsee. Sen jälkeen hallituksen on laitettava ministeriöiden kautta viranomaiset välittömästi jokaisessa maakunnassa etsimään kaikki potentiaaliset työntekijät turvaamaan Suomen elintarvikehuoltoa. Koronan lisäksi emme tarvitse enää keripukkia.

MTK-tiedote 27.3.2020

MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila: Hallituksen vastaus maaseudun yrittäjille oli riittämätön - työvoimakriisi uhkaa alkavaa satokautta

Kesän tuotantopäätöksiä tekevät viljelijät odottivat valtioneuvoston tämänaamuiselta tiedotustilaisuudelta paljon, mutta saivat vähän. MTK on todennut, että takuut kausityövoiman saatavuudesta on saatava nopeasti. Ilman tätä suuri osa sadosta menetetään jo ennen kasvukauden alkua. Hallituksella on nyt äärimmäinen kiire päättää toimenpiteistä, jotta epävarmuuden ja epätoivon aika saadaan päättymään ja yrittäjien usko uuden sadon tuottamiseen palautettua, puheenjohtaja Marttila hoputtaa.

Maaseudun yrittäjät tarvitsevat vakuuttavan tiedon siitä, että kaikkein kriittisin ulkomainen työvoima saadaan maahan. Kotimaisen työvoiman osalta on tehtävä välittömästi päätökset sekä työn tarjonnan että kysynnän helpottumiseksi. Tässä hyvänä pohjana toimii [MTK:n ja Teollisuusliiton esitys](#) toimenpiteiksi. Lisäksi tarvitaan viimeinen lukko, eli takuu siitä, että äärimmäisessä hädässä työt hoidetaan virka-avulla tai muilla poikkeuksellisilla keinoin. Poikkeusaika tarvitsee poikkeuksellisia toimenpiteitä ja määrätietoista johtamista.

Valtioneuvoston tiedottamana päivä saldo oli seuraava:

1. Ulkomaisen työvoiman tulo maahan on erittäin rajattua.
2. Jo maassa olevan ulkomaisen työvoiman työllistyminen mahdollistetaan.
3. Ulkomaisen työvoiman siirtyminen työnantajalta toiselle mahdollistetaan.
4. Kotimaisen työvoiman työllistymistä maaseudun töihin aktivoidaan.

Hallituksen työlista on tältä osin oikean suuntainen, mutta maatalousyrittäjä ei voi riskeerata tulevaisuuttaan lupauksen varaan. Nyt tarvitaan selkeyttä ja määrätietoisuutta toimenpiteissä ja aikatauluissa, Marttila vaatii.

MTK-Etelä-Savon ja Etelä-Savon Yrittäjien avoin vetoamus alueen sähköyhtiöille

Useat sähköyhtiöt ovat päättäneet tulla yrityksiä ja kuluttaja-asiakkaita vastaan sähkömaksuja alentamalla. Vetoamme Etelä-Savossa toimiviin sähköyhtiöihin, että ne tekisivät pikaisesti samoin.

Kokkolan Energia päätti huhtikuun alussa puolittaa sähkönsiirron energiamaksut huhti-toukokuun ajaksi ja päätös koski kaikkia verkkoalueen asiakkaita. Keski-Pohjanmaalla toimiva Verkko Korpela ilmoitti puolestaan kymmenen prosentin alennuksesta siirtohintoihinsa toukokuusta lokakuun loppuun.

Tämän jälkeen Turku Energia Sähköverkot Oy päätti alentaa kaikkien asiakkaidensa sähkönsiirron perusmaksua 50 prosentilla puolen vuoden ajaksi huhtikuusta lähtien. Elinkeinoministeri Mika Lintilä kiitteli sähköyhtiöitä yhteiskuntavastuun kantamisesta ja kehotti muiden ottamaan näistä mallia.

Etelä-Savossa Etelä-Savon Energia ja Järvi-Suomen Energia ovat mahdollistaneet maksuaikojen joustot koronavirusepidemian vuoksi. Suur-Savon Sähkö on linjannut, että se vie eteenpäin kymmenien miljoonien siirto- ja jakeluverkkoinvestointejaan tämän vuoden aikana.

Investoinnit tuovat työtä ja toimeentuloa monille pk-yrityksille sekä lisäävät sähkönsiirron varmuutta, joten pidämme ratkaisua erinomaisen hyvänä ja kiitettävänä.

Tiedämme jo nyt, että epidemian vaikutukset myös aluetalouteemme tuleva olemaan merkittävät. Suomen Yrittäjien Yrittäjägallupin mukaan joka neljännellä myynti on laskenut yli 50 % ja joka kymmenellä loppunut tyystin.

Voimakkaimpia vaikutukset ovat tähän mennessä olleet kaupan- ja palvelualoilla, maaseudulla erityisesti maatilamatkailussa ja elintarvikejalostuksessa. Maataloudessa vaikutukset tulevat ensivaiheessa työvoiman ja tarvikkeiden saatavuusongelmien ja kustannusten nousun kautta.

Vastaantuloja elinvoiman ylläpitämiseksi on nähty jo yksityisiltä vuokranantajilta, kunnilta, vapaaehtoisilta ja kuluttajilta sekä valtiolta tukijärjestelmien kautta. Konkreettinen ja tasaisesti laajoja asiakaskuntia koskeva toimenpide olisi sähkönsiirtomaksujen määräaikainen alentaminen. Se osoittaisi vahvaa yhteiskuntavastuuta ja tukea Etelä-Savon elinvoimalle.

Kirjelmä kansanedustajille korona -kustannustuen toimiala- ja yritysmuotoriippumattomuudesta

Koronakriisin aiheuttama kysyntäshokki kohdistui ennen kaikkea lähipalveluihin. Monet toimialat tarvitsevat välitöntä kriisiapua, mutta samalla niiden potentiaali kestävässä elpymisessä on syytä tunnustaa. Talouden nousu on pitkälti sidoksissa näiden palveluiden kysynnän elpymisvauhtiin, kun rajoitteita asteittain puretaan.

Elvyttävien politiikkatoimien ohessa on muistettava, että kriisin aiheuttavat kysyntähäiriöt kohdistuvat eri toimialoille hyvinkin eriaikaisesti. On varmaa, että monen yrityksen kohdalla pahin on vielä edessä. Sen vuoksi valmius erityisiin yritystukiin on säilytettävä vähintään vuoden ajan.

Valtion tukea koronasta kärsiville yrityksille ei ole kyetty allokoimaan yritysmuotoneutraalisti. Maatalouden yhteydessä tehtävä liiketoiminta on jäänyt muita heikompaan asemaan.

MTK-Etelä-Savo edellyttää, että hallituksen 13.5.2020 päättämä kustannustuki on aidosti toimialasta ja yritysmuodosta riippumaton myös maaseudun liiketoiminnan osalta. Jos työvoima- ja elinkeinoministeriön järjestelmät eivät mahdollista tätä, tulee maa- ja metsätalousministeriön toteuttaa valmistelu ja käyttöönotto samassa aikataulussa.

Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa - ELY -keskuksittain laadittavat raportit

Yleiskuva Etelä-Savon tilanteesta ja näkymistä (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162491/TEM_2020_50.pdf)

Etelä-Savon maakuntastrategian kärjet ovat metsä, ruoka ja vesi – luonnonvarat ja luontoarvot, niihin liittyvä osaaminen ja niiden kestävä hyödyntäminen. Etelä-Savon hyväkasvuisista, runsaspuustoisista metsistä hakataan vuosittain määrällisesti eniten puuta Suomessa. Puuta jalostetaan maakunnassa erityisesti mekaanisesti, päätuotteina vaneri ja muut kerrostetut tuotteet. Puunjalostuksen prosesseihin liittyvää, kansainvälisesti kilpailukykyistä laitevalmistusta on sekä kemiallisen että mekaanisen jalostuksen tarpeisiin. Maakunnassa on myös puun hyödyntämiseen liittyvää tutkimus- ja kehitystoimintaa, erityisesti Savonlinnassa XAMK:n kuitulaboratorion myötä. Savonlinnaan on suunnitteilla puurakentamisen kehittämisen kannalta erittäin tärkeä testilaboratorio, jonka toteutuminen odottaa rahoituspäätöksiä.

Ruokaan liittyvät vahvuudet perustuvat myös vahvaan raaka-ainepohjaan; varsinkin erikoistunutta tuotantoa, kuten luomua, pyritään lisäämään. Elintarviketeollisuuden alalla maakunnassa on muutamia valtakunnallisesikin merkittäviä yrityksiä. Maakunnassa on myös tutkimus- ja kehittämistoimintaa ruokasektorilla, kärkinä Suomen Luomuinstituutti, Helsingin Yliopiston Ruralia-instituutti, Luonnonvarakeskus sekä XAMK:n toiminnot. Vessiteeman vahvuuksina ovat imagomielessäkin merkittävät vesistöt, suurimpana Saimaa, sekä jätevesien käsittelyyn kytkeytyvä osaaminen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Osalle yrityksistä korona ei ollut merkittävästi aiheuttanut tuotantohäiriöitä vielä syksyyn 2020 mennessä. Ensimmäisenä koronaviruksen ja siihen liittyvien rajoitusten negatiiviset vaikutukset otti vastaan tapahtuma-ala ja siihen kiinteästi kytkeytyvät liiketoiminnot, kuten kuljetuspalvelut. Myös majoitus- ja ravintola-ala sekä erilaiset henkilökohtaisia palveluja tuottavat yritykset ovat joutunut keväällä koronan takia sopeuttamaan toimintaansa. Palvelualojen paha notkahdus tasoittui kesää kohti mentäessä.

Kotimaisten matkailijoiden suuri määrä ja vapaa-ajan asukkaiden selvästi pidempi kausi ovat paikanneet ostovoimaa keväällä ja kesällä, vaikka kaiken kaikkiaan tulosodotuksista jäädään jälkeen. Toisen aallon vaikutukset tuotantoon, vientiin ja työllisyyteen olivat vaikeasti ennakoitavissa ja aiheuttavat epävarmuutta.

Etelä-Savo on hyötynyt etätyöstä ja Yrittäjägallupin mukaan joka kolmas yritys aikoo ottaa monipaikkaisen työn pysyväksi toimintatavaksi. Keskustojen erikoisliikkeiden ja mm. lounasravintoloiden näkökulmasta etätyö ja asiakkaiden siirtyminen verkkoon ovat vähentäneet asiakkaita. Ostovoiman vähentymiseen vaikuttaa myös se, että suuri osa oppilaitosten opiskelijoista on etäopetuksessa. Etä- ja monipaikkaisen työn merkitys on siten kahtalainen: sekä ostovoimaa lisäävä että heikentävä.

Kuntien voimistuva talouskriisi heijastunee vuoden 2021 hankintoihin ja investointeihin. On todennäköistä, että kuntien investointilistalla tapahtuu karsintaa suhteessa normaalioloihin, mikä vaikuttanee erityisesti rakennus-alalla.

Keskeisten toimialojen kehitysnäkymiä

Maatalouden osalta keväällä 2020 avomaan vihannes- ja marjatuotannon sekä puutarhatalouden uhkaksi muodostui kausityövoiman saatavuus. Työvoimaa saatiin lopulta kotimaasta ja jonkin verran tilat saivat käyttöönsä myös kokenutta ulkomaista työvoimaa. Pääosa suunnitelluista viljelytoimista toteutettiin ja avomaan puutarhakasvien viljelyalat olivat hyvin samankaltaiset kuin edellisenäkin vuonna.

Alueemme merkittävin maatalouden myyntituote on edelleen maito, vaikka myyntitulot ovat hiljalleen alentuneet jo pidemmän aikaa. Kasvituotannon osuus on taas hiljalleen kasvanut. Etelä-Savossa maatalouden myyntituloista (Kantar TNS Agri Oy 16.8.2019): maidon osuus on 50 %, naudanlihan osuus 17 prosenttia ja kasvituotannon osuus 26 prosenttia.

Etelä-Savon maaseudun elävyyden kannalta toimivan ja kannattavan maatalouden säilyminen alueella on monin tavoin merkityksellistä. Maa- ja metsätalous muodostavat maaseutualueilla perustoimintaympäristön, jota ilman monen muun toimialan toiminta vaarantuisi. Monialaiset maatilat muodostavat myös tärkeän palvelutoimijoiden verkoston, jota ilman monet esimerkiksi perusinfraan liittyvät toimet jäisivät hoitamatta. Maaseutumaisema ja paikallinen ruuan tuotanto ovat tärkeitä myös matkailun ja osa-aikaisen asumisen kannalta.

Epävarmuus niin valtion kuin EU:n poliittisista päätöksistä hidastaa tilojen kehittämistä, kuten investointeja. Toinen keskeinen investointeja hidastava tekijä on heikko kannattavuus. Monilla tiloilla pohditaan tilan tulevaisuutta myös jatkajakysymyksen epävarmuuden takia.

Maatilamatkailun osalta vuosi 2020 oli erittäin vaihteleva. Keväällä tilauskirjat tyhjenivät nopeasti, mutta kesän ja koronarajoitusten purkamisen myötä kesä oli monelle yritykselle hyvä. Ulkomaisten matkailijoiden puuttuminen vaikeutti kuitenkin tilannetta suomalaisten lomakauden ulkopuolella.

Luonnonvarakeskus ennusti, ettei maatalouden kannattavuudessa ei ole odotettavissa suuria muutoksia. Kannattavuus pysyy heikolla tasolla. Koronaan liittyen maataloustuotannossa suurin riski on tuottajien sairastuminen tai heidän lähipiirissään ilmenneestä tartunnasta johtuvan karanteenin aiheuttama työvoimapula. Tämä uhka ei kuitenkaan toteutunut koronatilanteessa.

Sairastumistapauksissa ja koronaviruskaranteenissa maatalousyrittäjä voi hakea tuettua maksullista lomitusta tai vuosilomaa. Lomittajaresursseja ei ole kuitenkaan mitoitettu kovin laajamittaiseen poikkeustilanteeseen. Maataloudessa koronatilanne on parantanut paikallista työllisyyttä. Tuotantosuunnittain tarkasteltuna eroja kuitenkin on. Korvaavien työpaikkojen synnyttäminen olisi elintarvikealalle tärkeää, mutta siinä ei nopeita ratkaisuja yleensä nähdä.

Metsäsektorin julkikuvaa värittä voimakkaasti Kaipolan paperitehtaiden sulkeminen. Koronakriisi vauhditti paperin kysynnän alenemista. Kartongin ja sellun osalta alkuvuoden tuotannon notkahdukset johtuivat sen sijaan pitkälti työnseisausten ja lauhan talven vaikutuksista.

Paperin tuotannon aleneminen heijastui myös puumarkkinoille ja kuitupuun hakkuuajkomukset jäivät alkuvuonna edellisvuoden tasoa alemmas. Halu työllistää urakoitsijoita sekä energiapuun hyvä kysyntä ohjasivat hakkuita ensiharvennuksiin, mikä oli erittäin tervetullutta myös metsänhoidollisesti.

Sahatavaran tuotanto väheni alkuvuodesta, minkä jälkeen päästiin taas lähemmäs edellisen vuoden tasoa. Myös sahatavaran hinnat vahvistuivat alkuvuonna ja kysyntä kehittyi odotuksia paremmin. Sahatavaran markkinoiden kehitys näyttäytyi kuitenkin edelleen epävarmana ja eri yritysten tilanne voi vaihdella suuresti. Paperiteollisuuden ongelmat saattavat heijastua alan koulutuksen vetovoimaan.

Vanerin tuotanto aleni valtakunnallisesti koko alkuvuoden. Etelä-Savossa notkahdus jäi ilmeisesti pienemmäksi ja Jyväskylän lakkautetun vaneritehtaan tuotannon osittainen siirtyminen Savonlinnaan ja Pellokselle vankisti Etelä-Savon asemaa vanerin tuottajana. Varsinkin havuvanerin tilanne oli vakaa ja kapasiteetti lähes täysikäytössä.

Maatalouslomitus

MTK-Etelä-Savon lausunto Melan esityksestä lomituksen paikallisyksikkörakenteen kehittämisestä

MTK-Etelä-Savon johtokunta käsitteli Melan esitystä lomituksen paikallisyksikkörakenteen kehittämisestä kokouksessaan 7.1.2020.

MTK-Etelä-Savon näkemyksen mukaan lomituksen paikallisyksikkörakenteesta ei tule tehdä päätöksiä ennen kuin Suomen hallitus on tehnyt päätökset maakuntarakenteesta ja erityisesti maakuntien tehtävistä. Maakuntien tehtävien kokonaisuus on otettava huomioon myös lomituksen rakenteesta päätettäessä.

Olipa lomituksen hallinnollinen rakenne millainen tahansa, tärkeintä on lomituksen käytännön toiminta. Tätä ei pystytä takaamaan rakenteilla, vaan hallinnon ja koko järjestelmän sujuvalla toiminnalla. Tämä edellyttää riittävää osaamista niin lomittajilta kuin heidän esimiehiltään ja lomituksesta vastaavilta päälliköiltä. Samaan aikaan on myös huolehdittavat lomituspalveluiden käyttäjille tapahtuvasta tiedottamisesta lomituksessa tapahtuvien muutosten osalta.

Usein lomituksen ongelmia esiintyy lomituksen paikallisyksiköiden raja-alueilla. Tätä ei pystytä poistamaan yksikkökokoja laajentamalla, koska silloinkin raja on aina jossain, sen paikka vain vaihtuu. Melan perustelu uusille yksikkökoolle ei näin ollen välttämättä toteudu joustavuuden osalta. Tälläkin hetkellä lomitussyksiköiden sisälle on paikoin muodostunut alueita, joiden välillä lomittajat eivät viljelijöiltä saamamme palautteen mukaan liiku riittävän joustavasti. Paikallistuntemus on palveluiden järjestämisessä tärkeää, mutta sen lisäksi tulee huolehtia kokonaisuuden hallinnasta ja yhteensovittamisesta.

Lomituksen suurimpia haasteita on ammattitaitoisten lomittajien löytäminen eläköityvien ja alalta muutoin poistuvien tilalle. Tähän haasteeseen vastaaminen tulee olla lomituksen kehittämisen keskiössä. Tilojen ammattitaitovaatimukset myös kasvavat rakenteellisen ja muun kehityksen myötä niin nopeasti, että se edellyttää lomittajien jatkuvaa kouluttamista. Samaan aikaan on kehitettävä yrittäjälomittajajärjestelmää, jossa myös Melan tulee olla aktiivinen toimija, jotta lomituksen kokonaisuus tulee otetuksi huomioon.

Saamiemme tietojen mukaan nykyisiä lomituksen paikallisyksiköitä hallinnoivilta kunnilta ja kaupungeilta on myös pyydetty kommentteja Melan esitykseen lomituksen paikallisyksikkörakenteesta. MTK-Etelä-Savo esittää, että Mela järjestää alueellisia tilaisuuksia, joissa on kutsuttuna em. kuntien ja kaupunkien, lomitushallinnon, lomittajien ja MTK:n edustus sekä tarpeen mukaan muita viranomaistahoja. Näissä tilaisuuksissa voidaan käydä yhdessä keskustelua lomituksen kehittämisestä ja mahdollisista uusista aluerakenteista.

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunnan lausunto lomitushallinnon uudistamisesta

Valiokunta muistutti, että lomituksen on jatkossakin perustuttava siihen, että se on osa sosiaaliturvaa. Lomitus on turvattava yhtiömuodosta riippumatta eläintiloille. Kaikki tilan kotieläinten hoitotoimenpiteisiin osallistuvat tulee olla oikeutettuja lomitukseen.

Valiokunta korosti myös, että tilan lomitustuntimäärä pitää perustua todellisiin työaikoihin, eikä työaikaa voi määritellä täysin kaavamaisesti. Esimerkiksi kaksi eläinmäärältään samansuuruisia tilaa voi olla työolosuhteiltaan täysin erilaiset käytännössä. Myös eläinten havainnointi on terveyden ja hyvinvoinnin kannalta tärkeää. Tarkkailu ja havainnointi on tärkeää sisällyttää lomittajan työaikaan. Myös lomittajan ammattitaito tulee ottaa huomioon työtunneissa. Mikäli lomitustuntimäärä on riittämätön, sitä pitää voida tarkastella uudelleen ja tarvittaessa muuttaa.

Takaisinperinnän kohtuullistaminen on tärkeää, jos sijaisapu on myönnetty ehdollisena. Valiokunta esittää, että sijaisapuaikaa lääkärintodistuksella pidennettäisiin 20 päivästä 60 päivään, koska 20 päivää on usein riittämätön sijaisapupäätöksen valmistumiseen. Lisäksi valiokunta esitti, että lomitushinnaksi olisi sijaisapumaksun suuruinen, mikäli lomitus johtuu sairaudesta tai alentuneesta toimintakyvystä.

Valiokunnan kanta on, että lomitussyksiköiden koolla ei ole merkitystä, mikäli hallinnossa työskentelevät ovat ammattitaitoisia ja tuntevat alueensa. Nykypäivänä asiointi voi hoitaa pitkälti puhelimitse tai sähköisesti. Myöskään maakuntarajat eivät saisi olla esteenä sujuvalle lomitukselle, vaan tarvittaessa lomittajille on mahdollistettava kulkeminen yli rajojen, mikäli se on tarkoituksenmukaista.

Etelä-Savo sähköverkko

MTK-Etelä-Savon johtokunta ei kannata kuntien omistamien sähköyhtiöiden myyntiä

MTK-Etelä-Savon johtokunta pitää kuntien omistamien sähköyhtiöiden myyntiaikeita lyhytnäköisenä ja erityisesti maaseudun kannalta arveluttavana. Sähkönkäyttäjiltä vuosikymmenten aikana kerättyjen kulutus- ja liittymismaksujen realisointi kuntien talouden paikkaamiseen ei palvele sähkönkäyttäjien eikä maakunnan etua.

Maaseudun yrittäjien, maaseudulla asuvien ja lomailevien sekä maaseudulle muuttamista harkitsevien peruspalveluihin kuuluu koko maakunnan kattava sähköverkko ja sen ylläpitäminen. Maakunnallisessa omistuksessa olevien yhtiöiden myyminen joko kokonaan tai edes osittain ulkopuoliselle, saati ulkomaiselle omistajalle asettaa tämän palvelun varman ja kohtuuhintaisen saannin kyseenalaiseksi.

MTK-Etelä-Savon johtokunta korostaa, ettei yhtiöiden omistus saa karata tahoille, joita ei kiinnosta syrjäseutujen energiapalveluista huolehtiminen. Tällainen tilanne olisi Etelä-Savon kaltaiselle harvaanasutulle maakunnalle erittäin tuhoisa. Jo nyt Etelä-Savossa maksetaan Suomen korkeimpia sähkön siirtohintoja ja tämä kehitys on saatava ennemmin laskevaan kuin nousevaan suuntaan.

Kuntien tulee nähdä omien maakunnallisten sähköyhtiöiden tärkeys pidemmällä aikavälillä. Se, että jokin yksittäinen kunta pystyisi paikkaamaan osakkeiden myynnillä väliaikaisesti taloudellista tilannettaan, ei ole kestävä peruste myynnille.

MTK-Etelä-Savon johtokunta haluaa muistuttaa, että jokaiselle kunnalle tulee myös tulevaisuudessa uusia investointitarpeita ja menoeriä, joita ei voida aina uudelleen kattaa omaisuuden myyntituloilla. Varsinkaan, jos se omaisuus on jo myyty.

Alemman asteinen tieverkko

Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunnan kannanotto - alempi tieverkko tarvitsee kunnossapitoa

Kunnossapitomäärärahoja pitää suunnata myös alemmalle tieverkolle, vaatii Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta. Ilahduttavaa on, että pääväylien päällystysä tehdään tulevana kesänä Itä-Suomessa kaksinkertainen kilometrimäärä aiempaan, mutta se ei yksistään riitä.

Tällä hetkellä tieverkon päällysteistä noin puolet on elinkaarensa lopussa ja niiden rappeutumisen ennustetaan kiihtyvän nykyisestä. Vesisateet ja sahaavat lämpötilat rasittivat tiestön kuntoa viime talvena, ja uusia monttuja löytyy lähes jokaiselta tieosuudelta.

Jo viidesosa Itä-Suomen alemman tieverkon päällysteistä luokitellaan huonokuntoisiksi. Sorateilla kunnossapitokorjaukset ovat vähäiset ja moni tie kaipaaisikin perusteellista uudelleenmuotoilua, jotta vesi ei jää seisomaan keskelle tietä. Sorateiden varsilta lähtevät liikkeelle kaikkina vuodenaikoina ja kaikissa sääolosuhteissa raskaat elintarvike- ja puutavarakuljetukset.

Alempi tieverkko mahdollistaa huoltovarmuutta, elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia, palo- ja pelastustoiminnan saavutettavuutta ja julkisten palvelujen käyttöä. Hyväkuntoinen alempi tieverkko laajentaa myös ihmisten valinnanmahdollisuuksia työ- ja asuinpaikan suhteen.

Valiokunta muistuttaa, että rakentamisen hiljentyessä teiden kunnossapitoon suunnattu rahoitus tukee myös maanrakennusalan työllisyyttä eri puolilla Suomea.

Valtion alemman asteisen tieverkon kunto ja kunnossapito saivat täystyrmäyksen - MTK-Etelä-Savon kysely alemman tieverkon tilasta MTK:n jäsenille

MTK-Etelä-Savon kysely - saateviesti:

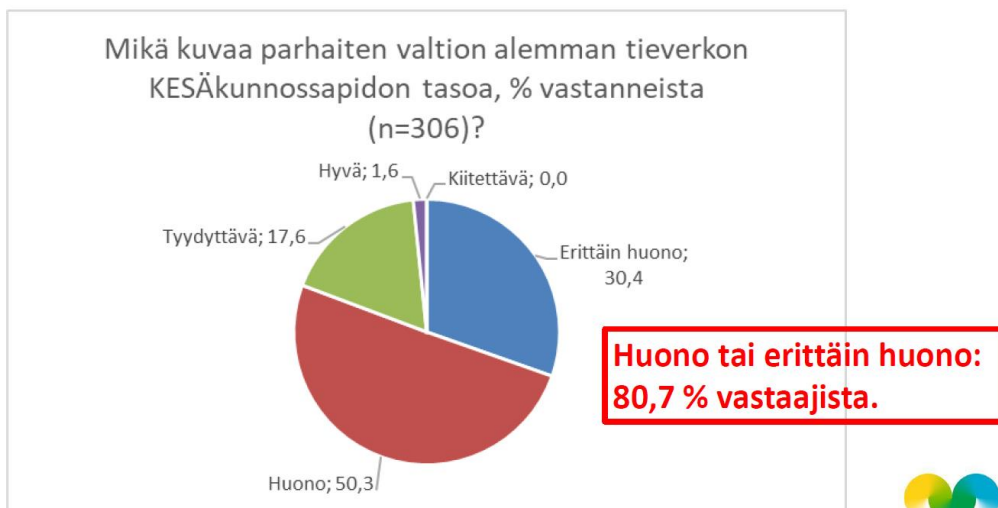
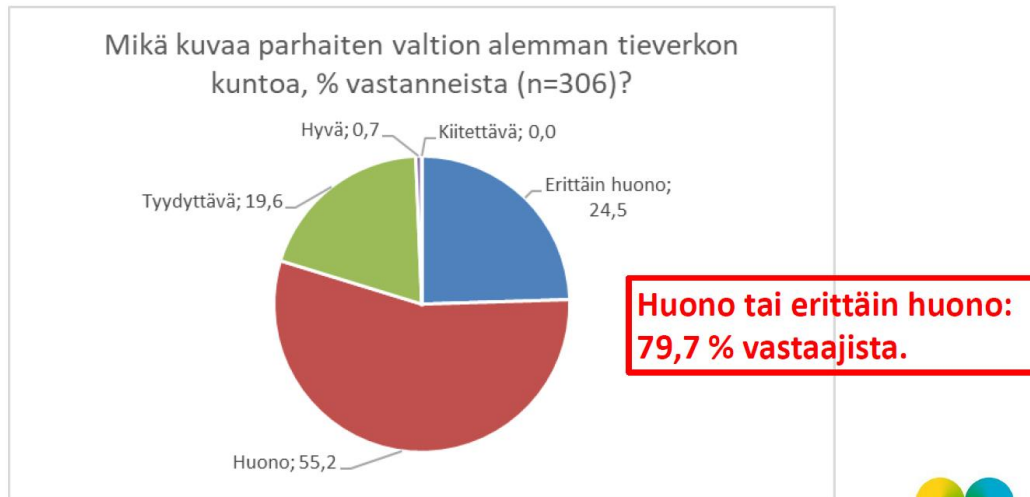
MTK-Etelä-Savo on saanut valtion ylläpitämien sorateiden kunnosta kesän aikana palautetta. Tyytymättömyyden syynä on ollut tiestön heikko kunto sekä riittämätön kunnossapito. Niin sorastaminen, lanaaminen kuin mm. suolaaminen koetaan riittämättömiksi. Myös talvikunnossapito on saanut kritiikkiä.

Keräämme tällä lyhyellä kyselyllä lisätietoa Etelä-Savon alueen valtion ylläpitämän tiestön kunnosta. Erityisenä painopisteenä ovat sorapintaiset tiet, mutta palautetta voi antaa myös muun tiestön osalta, pois lukien yksityistiet. Tällä tavoin voimme viedä asiaa paremmin eteenpäin vastuullisten toimijoiden suuntaan.

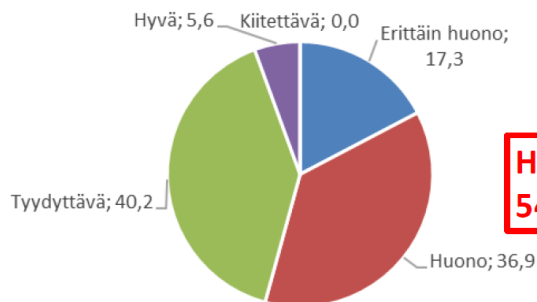
Voitte vastata nimettömänä tai jättää kyselyn loppuun yhteystietonne mahdollisia lisätietoja varten.

Tulokset tiivistetysti:

- Tiestön kuntoon ja kunnossapitoon ollaan äärimmäisen tyytymättömiä.
- Kesäkunnossapidon saama arvosana huono tai erittäin huono.
- Talvikunnossapidon arvosana hieman parempi – arvosana silti huono.
- Huonokuntoisia ja vaarallisia teitä ympäri maakuntaa.

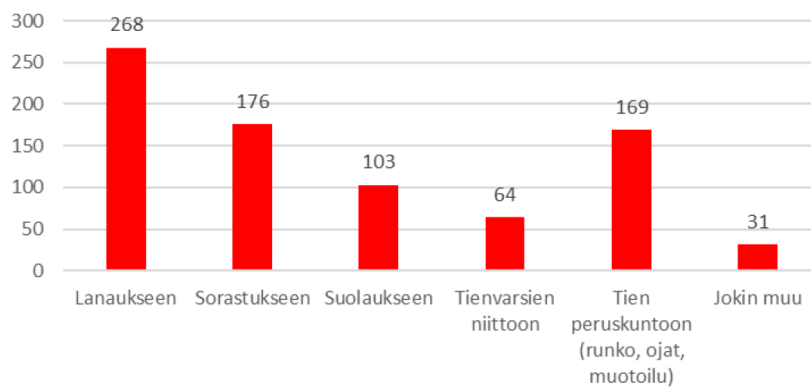
Mikä kuvaa parhaiten valtion alemman tieverkon
TALVIkunnossapidon tasoa, % vastanneista
(n=306)?

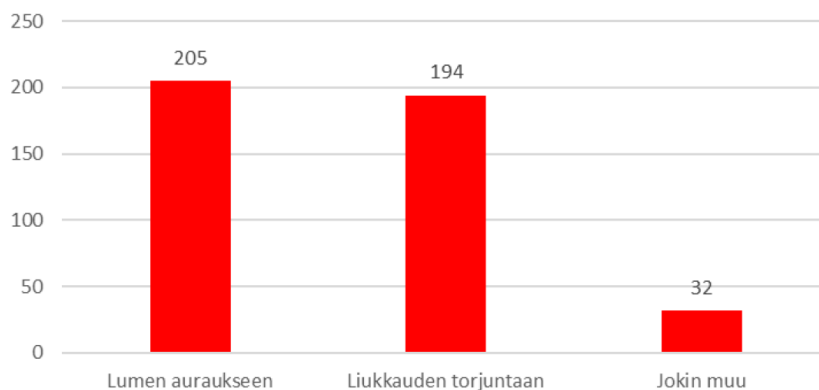
**Huono tai erittäin huono:
54,2 % vastaajista.**

Mihin KESÄkunnossapidon ongelmat liittyvät, kpl
vastauksia (n=306)?

Mihin TALVIkunnossapidon ongelmat liittyvät, kpl
vastauksia (n=286)?

Muita avoimissa vastauksissa esille nostettuja ongelmia:

- Reikiä, kiviä, kantoja, kuoppia, uria, halkeamia, painanteita, routaheittoja, polannetta, puiden oksat tiellä, ojat tukossa.
- Tien peruskunto niin huono, ettei enää auta, vaikka sorastettaisiin ja lanattaisiin kunnolla.
- Syksyllä jätetään varautuminen talveen tekemättä – tiet valmiiksi huonossa kunnossa eikä talvikunnossapitoa pystytä tekemään kunnolla.
- Polanne suurimpia ongelmia – talvella annetaan muodostua ja sen seurauksia kärsitään ympäri vuoden.
- Sora/murske halvinta ja heikkolaatuisinta – häipyä sateen ja kuivuuden myötä.
- Ojien perkaamisen yhteydessä tiet kavennetaan vaarallisen kapeiksi – nykykalustolla ei mahdu liikemaahan eikä varsinkaan kohtaamaan vastaan tulijoita.
- Liian kevyttä kalustoa – raavitaan hieman pinnasta niin kesällä kuin talvella – tiekarhut takaisin.
- Kuljettajien ammattitaito ei riitä – ajetaan terät ylhäällä ja sorat ojiin ja tien penkkoihin, talvella tie jää joko kapeaksi tai aurataan ”tyhjän päälle”.
- Aliurakoitsijat eivät saa lähtölupaa tai lupa viipyy liian pitkään – tien kunto heikkenee – urakoitsijat mukaan suunnitteluun, tuntevat paikalliset olosuhteet ja tarpeet.
- Myös asfalttiteistä paljon kommentteja – reikiä, halkeamia, heittoja.
- Lisäksi vastaajat listasivat arviolta yli 300 yksittäistä tietä tai muuta kohdetta, jotka vaativat välitöntä korjaustarvetta. Näitä kohteita on kattavasti joka puolella maakuntaa.

Kyselyn tulosten sekä saadun muun palautteen perusteella johtopäätöksen voi tiivistää seuraavasti:

Oikea kalusto oikeaan aikaan ammattilaisen ajamana – riittää pienemmätkin määrärahat.

Kyselyn tuloksista kirjelmöitiin alueen kansanedustajille, Etelä-Savon maakuntaliittoon sekä Etelä-Savon ELY-keskukseen. Myös yksittäisistä kunnista ja kaupungeista saatiin asiasta yhteydenottoja. Tutkimus sai hyvin näkyvyyttä maakuntalehdissä ja -radiossa sekä Maaseudun Tulevaisuudessa. Myös Iltalehti uutisoi aiheesta otsikolla:

Uutiset | Kotimaa

Katso kuva: Savolainen Hannu tuskastui kotitiensä kuntoon ja rengasrikkoihin – "Onko kunnossapitäjälle sattunut jotain?"

01.09.2020 klo 8:04

Etelä-Savoon tuli koronarahaa tienpitoon. Se ei riitä mihinkään.

Tienpohjasta puskevat kivet rikkovat autoja Etelä-Savossa. Ongelma on laaja. LUKIJAN KUVA / HANNU SUMMANEN

MTK kyseli: Täystyrmäys tuloksena

MTK Etelä-Savon toiminnanjohtaja **Vesa Kallio** päätti teettää kyselyn vuosia puhuttaneesta aiheesta. Vastauksia tuli kolme sataa. Tuloksista tuli selvä viesti: Mitta on täysi.

– Viesti oli aika tyly. 80 prosenttia vastasi, että alemman tieverkon kunto on huono tai erittäin huono. Samoten kesäkunnossapidon taso on huono tai erittäin huono, yli 80 prosenttia vastasi.

Teillä on reikiä, kiviä, kantoja, kuoppia, uria, halkeamia, painanteita, routaheittoja, polannetta, puiden oksia ja tukkoisia oja. Tiekarhu näyttää hävinneen sukupuuttoon. Sitä vaaditaan takaisin.

185 vastaajaa ilmoitti huonokuntoisia kohteita. Todellinen määrä lienee isompi.

– Ongelma on läpi maakunnan ja maan. Kalusto kuluu, ihmiset kuluvat. Rikkoutuu osia autoista, traktoreista ja kuorma-autoista. Renkaita ja iskunvaimentimia, tuulilaseja ja peilejä menee. Koko kirjo sieltä tulee.

Kallion mukaan tieverkko olisi hyvä kohde koronaelvyytykseen.

– Se toisi töitä, ja raha tulee nopeasti takaisin. Hyväkuntoinen tie on myös ilmaston kannalta parempi. Meitä ei täällä lohduta, että tunnissa pääsee Helsingistä Turkuun.

Lokakuussa sama kysely toistettiin MTK-Pohjois-Karjalan jäsenille ja vastaukset olivat täysin vastaavat. Marraskuussa pidettiin palaveri alueen tieverkon kunnosta vastaavan ELY-keskuksen sekä alueella toimivien urakoitsijoiden ja Väyläviraston kanssa. Palaverissa kaikki olivat yhtä mieltä ongelmista. Ongelmia tien kuntoon aiheuttavat liian pienien resurssien lisäksi talvien muutokset, kun pakkasia ja lunta ei ole joka talvi entiseen tapaan.

Esille nousi myös, ettei Suomessa ole systemaattista tutkimus- ja kehittämistoimintaa tiestön kunnossapitoon liittyen. Tämän johdosta tehtiin seuraava aloite keskusliitolle:

Tieverkon ylläpitoon tarvitaan tutkimus- ja kehitysrahoitusta

MTK-Etelä-Savo ja MTK-Pohjois-Karjala teettivät jäsenistölleen kyselyn liittyen valtion alemman asteisen tieverkon kuntoon. Kyselyt tehtiin elokuussa (Etelä-Savo) ja lokakuussa (Pohjois-Karjala) 2020. Vastauksia saatiin yli 600 ja niiden yhteenvetona voidaan todeta, että valtion alemman asteisen tieverkon kuntoon ja kunnossapitoon ollaan tyytymättömiä.

Kyselyjen pohjalta tieasioista alueellamme vastaava ELY-keskus kutsui koolle palaverin, jossa oli mukana em. MTK-liittojen ja keskusliiton edustus sekä tienpidosta vastaavien urakoitsijoiden edustus. Viranomaisia edustivat ELY-keskusten ja Väyläviraston virkamiehet. Palaverissa käytiin kattavasti läpi tekemämme kyselyn tulokset sekä viranomaisten ja urakoitsijoiden katsaukset tilanteesta. Kaikilla oli varsin yhtenäinen näkemys tilanteesta ja sen parantamistarpeista.

Yksittäisenä asiana esille nousi, että tienpidon tutkimus- ja kehittämistoiminta vaikuttaa olevan varsin huonosti resursoitua ja suunnittelematonta. Väylävirasto tekee jossain määrin t&k -toimintaa, johon syötteitä tulee urakoitsijoilta ja aliurakoitsijoilta. Kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä toimintaa ei kuitenkaan vaikuta olevan.

Edellisen pohjalta MTK-Etelä-Savo, MTK-Pohjois-Karjala ja MTK-metsälinja esittävät selvitettäväksi voiko EU:n kestävä kehityksen rahoitusta käyttää tienpidon tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Ilmastonmuutos muuttaa ja on jo muuttanut talvia entistä lyhyemmiksi, mikä heijastuu erityisesti alemman asteisen tieverkon kuntoon sen heikkenemisenä. Talvien lyheneminen vaikuttaa myös aliurakoitsijoiden ansain-

tamahdollisuuksiin, mikä vähentää kiinnostusta urakointia kohtaan. Ala kärsii myös ammattitaitoisen työvoiman pulasta. Jotta biotalouden raaka-aineet saadaan myös tulevaisuudessa liikkeelle maaseudulta, tulee tiedön kuntoon panostaa. Tämä edellyttää myös uusia välineitä, mikä edellyttää systemaattista tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Ympäristö- ja maankäyttöasiat

Itä- ja Keski-Suomen ja Kaakkois-Suomen MTK-liittojen esitys MTK-keskusliitolle kaivostoimintaan liittyen

Allekirjoittaneet MTK-liitot esittävät MTK-keskusliiton johtokunnalle, että se ottaa kantaa kaivostoimintaan ja sen vaikutuksiin MTK:n jäseniin maanomistajina, maaseudulla elinkeinotoiminnan harjoittajina ja maaseudulla asuvina.

Kaivostoiminnassa on tapahtunut selkeä muutos viime vuosina. Kaivosteollisuuden aktiivisuus on lisääntynyt erityisen voimakkaasti Järvi-Suomen vesistöisillä alueilla, joka vastaa liittojemme toiminta-aluetta.

Järvi-Suomessa on runsaasti sekä vakituista että vapaa-ajan asutusta ja luontoon perustuvaa luonnonvarojen yritystoimintaa (maa- ja metsätalous, matkailu, luonnontuotteet yms.). Lisäksi maakuntien ja kuntien viralliset strategiat korostavat puhtaan ympäristön ja luonnon ympärille perustuvaa elinvoimaa. Esimerkiksi Etelä-Savossa maakunnan strategiset kärjet ovat metsä, vesi ja ruoka, joille kaivostoiminta voidaan nähdä enemmän uhkana kuin mahdollisuutena.

Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon tämänhetkiset matkailustrategiat asettavat tavoitteeksi Saimaan alueen nostamisen Suomen kolmen merkittävimmän matkailualueen joukkoon Helsingin ja Lapin rinnalle. Lake Saimaa ry on maakunnan liittojen ja maakuntien kaupunkien kannustamana aloittanut uuden, yhteisen matkailustrategian valmistelun vahvistamaan edelleen tätä tavoitetta.

VisitKarelia on Pohjois-Karjalan matkailun destinaatio-organisaatio (DMO), joka kehittää ja markkinoi aluetta sekä saa aikaan merkittävää kasvua ja kauppaa alueen yrityksille. Kaikki yhtiön toiminta ja Pohjois-Karjalan markkinointi matkakohteena toteutetaan VisitKarelia-nimellä. VisitKarelian visiona on, että vuoteen 2030 mennessä Pohjois-Karjala on miljoonan yöpymisvuorokauden kestävästi kehittyvä ja digitaalisesti saavutettavissa oleva Lakeland -matkakohde.

Keski-Suomen maakuntaohjelman strategiset kärjet ovat biotalous, digitalous, osaamistalous, hyvinvointitalous ja matkailu. Näissä maakunta odottaa syntyvän merkittävän osan kasvustaan. Keski-Suomessa on meillä matkailustrategian laatiminen vuosille 2021-2025 ja yhtenä keskeisenä teemana siinä on täyttää kestävän matkailun Sustainable Travel Finland -merkin kriteerit.

Pohjois-Savon maakuntasuunnitelmassa on tunnistettu kuusi kehittämisen kärkeä. Nämä yritystoiminnan ja kehittämisresurssien kohdentamisalat ovat: kone- ja energiateknologia, puunjalostus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu sekä läpileikkaavina aloina vesi ja biojalostus. Pohjois-Savossa nähdään, että luonto, luontoon liittyvät tuotteet, tuoteaihiot, tuotepaketit ja elämykset ovat kasvun mahdollistajina. Luonto ja luontomatkatutuotteet ovat kärki, joka luo suuria mahdollisuuksia elinkeinoelämän kehittymiselle.

Kymenlaakson maakuntaohjelmassa panostetaan asuin ympäristön laatuun, puhtauteen, turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Kymenlaakson maakuntakaavan ja maakunnallisen kehittämistyön tavoite on edistää luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua. Maakuntakaavoituksessa luodaan alueidenkäyttölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle sekä ylimaakunnallisesti merkittävien reitistöjen ja verkostojen muodostamiselle.

Kaivostoiminnan vaikutukset eivät rajoitu vain kaivoksen avaamiseen

Kaivosteollisuuden ja viranomaisten, kuten Tukesin taholta viestitään, että malmien etsintä harvoin johtaa kaivoksen avaamiseen ja, että prosessi vie vuosia, jopa vuosikymmeniä. Nämä perustelut eivät poista maanomistajiin kohdistuvaa painetta, vaan päinvastoin lisäävät sitä. Jopa 1 000 neliökilometrin suuret tutkimusalueet pitävät lukuisia maanomistajia ja yrittäjiä epävarmuuden tilassa ja, mitä kauemmin pelkkä mahdollisuus kaivoksen avaamiseen on olemassa sitä suurempaa joukkoa se koskettaa ja sitä pidempään epävarmuus jatkuu.

MTK:n on otettava nämä näkökulmat huomioon sen muodostaessa kantaa sekä kaivostoimintaan yleensä että lausunnolle tulossa olevaan kaivoslakiin. Kaivoslain uudistuksessa on välttämätöntä parantaa maanomistajien ja vesialueiden omistajien asemaa suhteessa omistamaansa maahan ja vesialueisiin sekä elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytyksiin. Kaivostoiminta ei enää jatkossa voi olla toimiala, jolle jo olemassa olevat muut elinkeinot ovat alisteisia.

Lisäksi vuonna 2020 lausuttiin mm. Savonlinnan pohjavesialueiden luokituksesta ja rajauksista, Mikkelin ympäristönsuojelumääräyksistä, vesipuitedirektiivin toimenpideohjelmasta ja sähkölinjojen tukkimusluvista.

KOTIMAINEN PÄÄTÖKSENTEKO JA EDUNVALVONTA

Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta –luvussa on poimintoja vuoden 2020 aikana esillä olleista kansallisista kysymyksistä, joihin liitto on ollut vaikuttamassa.

MTK-Etelä-Savon, MTK-Kaakkois-Suomen, MTK-Pohjois-Karjalan ja MTK-Pohjois-Savon kirjelmä ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkoselle ja maa- ja metsätalousministeri Jari Lepälle

Valkoposkivanhan aiheuttamat vahingot ovat vitsaus Itä- ja Kaakkois-Suomen maataloille

Valkoposkivanhan on tuonut vakavan taloudellisen ongelman satovahinkojen takia Itä- ja Kaakkois-Suomen maataloille, mutta erityisesti pohjoiskarjalaisille maataloille. Valkoposkivanhanhipparia voidaan verrata afrikkalaisen vitsaukseen, heinäsiirkkarviin. Sieltä, minne ne laskeutuvat, ne syövät kaiken vihreän ja tuhoavat viljelyksiä.

Vahinkojen määrät lasketaan miljoonissa euroissa, joista korvauksen piiriin tulee arviolta vain noin puolet – tämä johtuu nykyisistä korvauskäytännöistä. Niitä ollaan nyt onneksi uudistamassa.

Ongelma lisääntyy samassa suhteessa kuin valkoposkivanhanien määrä. Populaatio on kasvanut suojelustatukseen saannin aikaisesta 200 000 yksilöstä kymmenkertaiseksi, ja se jatkaa kasvuaan 10-20 %:a vuodessa. Ongelma ulottuu muuttoaikoina seuraaville alueille: Uusimaa, Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo. Suurimmat vahingot kohdistuvat Pohjois-Karjalaan.

Ongelman vakavuutta maataloille voidaan kuvata seuraavasti:

- Peltoja viljellään ihmisten ja karjan ravinnoiksi, ei linnuille. Lintuja varten voidaan perustaa esim. ns. lintupeltoja, mutta valtiolla/EU:lla ei ole ollut varoja niiden perustamiseen.
- Vuonna 2018 hanhivahinkoja korvattiin Pohjois-Karjalassa n. 1 miljoonaa euroa, mikä vastaa vain noin puolta vahinkojen todellisesta arvosta. Tämä arvio perustuu viljelijöiden omiin arvioihin, koska tehtyä työtä ja kylvöjen uudistusta ei korvata, minkä lisäksi taulukoiden perusteella määrittyvät korvausperusteena käytettävät satotasot ja/tai hinnat eivät vastaa todellisuutta. Kuluvan kevään osalta ylittyy korvauksissa 2 miljoonan euron raja, jos on rahaa, mistä maksaa. Todelliset vahingot ovat oletettavasti tuplat tuosta.
- Populaatio kasvaa 10-20 %:a vuodessa, eli ongelman laajuus alueellisesti ja taloudellisesti tulee lisääntymään.
- Hanhet ovat aiheuttaneet syysviljojen viljelyn lopettamisen maakunnassa, koska hanhet syövät ennen tullen oraat siemeniä myöten. Liperin Mylly huutaa syysviljoja. Sama ongelma on erikoiskasvien kohdalla. Viljelijöillä on sopimuksia ja muita yhteiskunnallisia velvoitteita, mutta hanhien vuoksi ei sitä tuotantoa, mitä markkinoilla tarvittaisiin. Laskujen maksajia ei ole muita kuin viljelijä itse.
- Karjatilat ovat yleensä hanhien keväiseen muuttoajankohtaan mennessä syöttäneet talvirehunsa karjalle, joten ne ovat varautuneet laidunruokintaan. Hanhet ovat vaan syöneet laitumet ja ensimmäisen rehusadon. Nämä tilat ovat todellisissa vaikeuksissa niin taloudellisesti kuin henkisesti. Joko hävittävät karjaansa nyt taikka syksyllä. Tällaisia asioita (eli välillisiä vaikutuksia) ei korvauksissa huomioida.

Koska me kaikki tiedämme, että voivottelu ei ongelmia ratkaise, meidän on itse aktiivisesti esitettävä, mitä pitäisi tehdä, jotta tilanne helpottuisi:

- Korvaukset kuntoon nyt käynnissä olevassa lainsäädäntöhankkeessa, jossa huomioidaan myös erikoiskasvit, tuotantotavat ja Natura-alueet (MTK on tehnyt omat esityksensä, jotka on otettava huomioon uutta lakia säädettäessä).
- Riittävät budjettivarat korvausten täysimääräiseen maksamiseen, koska toimivakaan korvausjärjestelmä ei auta mitään, jos rahaa korvausten maksamiseen ei ole.
- Tehokas poikkeuslupien myöntäminen sekä tulokinnan että prosessin nopeuden kannalta.
- Poikkeuslupaviranomaiseksi Pohjois-Karjalan ELY-keskus.
- EU-lainsäädäntöön vaikuttaminen, jotta lintudirektiivin kautta olisi saatavissa joustoa ja kevennystä (esim. valkoposkikhanhen siirtäminen lintudirektiivin liitteeseen II/1, joka mahdollistaisi metsästyksen).
- EU:n ja kansalliset tulokinnat ovat saatava selkeiksi ja kansantajuiseksi (esim. mikä on viljelmille aiheutunut vakava vahinko, ja kuka sen määrittää eli milloin poikkeuslupan voi saada)
- Ennaltaehkäisyyn tehoa mm. siten, että poikkeusluvut myönnetään nopeasti ja siten, että nyt käynnissä olevassa lainsäädäntöhankkeessa mahdollistetaan avustusten myöntäminen myös ennaltaehkäisytoimiin.
- Ennaltaehkäisyyn liittyen lintupeltoasiat kuntoon maatalouden tukijärjestelmissä.
- Joustoa maataloustukien ehtoihin, sillä nyt niitä käytännössä tarvitaan. Esimerkiksi vahinkoja kärsivien luomukarjatilojen rehutarvetta voidaan helpottaa tavanomaisella rehulla, koska luomurehua ei ole markkinoilta saatavana. Hanhivahingot ovat ylivoimainen este.

Lopuksi haluamme tuoda esiin MEP Petri Sarvamaan komissiolle tekemän kysymyksen valkoposkikhanhien aiheuttamien vakavien vahinkojen ehkäisystä. Nyt meillä on iso ja todellinen ongelma, jonka ratkaisemisen vaikeus on ajan myötä moninkertaistunut. Miksi Suomi ei ole ottanut riittävän täysimääräisesti ja tehokkaasti käyttöön lintudirektiivin 9 artiklan mukaista mahdollisuutta myöntää poikkeuslupia viljelmille koituvien vakavien vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi?

Ote komission vastauksesta Sarvamaan kysymykseen. Huomiota kannattaa kiinnittää etenkin viimeiseen kappaleeseen:

Valkoposkikhanhi (Branta leucopsis) on laji, joka luetaan lintudirektiivin liitteessä I. Jäsenvaltioiden on nimettävä sille erityissuojelualueet ja toteutettava lintudirektiivin 4 artiklan mukaisia säilyttämistoimenpiteitä.

Komissio on tietoinen huolenaiheista, jotka liittyvät tämän lajin kannan kasvuun ja sen vaikutuksiin viljelmille. Komissio on jäsenenä hanhikannan hoitoa koskevassa eurooppalaisessa foorumissa (European Goose Management Platform), joka on perustettu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta koskevan sopimuksen nojalla. Foorumin tavoitteena on luoda mekanismi jäsenmille, koordinoitulle ja osallistavalle päätöksentekoon - ja täytäntöönpanoprosessille Euroopan hanhikantojen kestävästä käytöstä ja hoitoa varten. Valkoposkikhanhikannan hoitoa koskeva kansainvälinen suunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2018. Sen täytäntöönpanon myötä lajin hoitoa voidaan koordinoida paremmin lentoreittien tasolla jäsenvaltioiden toimittamien kantatietojen perusteella. Näin voitaisiin estää vahinkoja merkittävästi.

Jäsenvaltioiden on tarkkailtava lintukantoja, mukaan lukien valkoposkikhanhikanta, sekä raportoitava niistä komissiolle kuuden vuoden välein. Seuraava lintudirektiivin 12 artiklan mukainen EU:n raportti on saatavilla vuonna 2020.

Lintudirektiivin 9 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, myöntää lintujen pyydystämistä ja tappamista koskevia poikkeuksia viljelmille koituvan vakavan vahingon estämiseksi tai kansanterveyden turvaamiseksi. Jäsenvaltioiden vastuulla on varmistaa, että 9 artiklan vaatimukset täyttyvät. Komission yksiköt ovat valmiita avustamaan jäsenvaltioita näiden säännösten täysimääräisessä hyödyntämisessä.

MTK-liitot edellyttävät, että ministeriöissä ryhdytään viipymättä toimenpiteisiin, joilla ongelmatilannetta saadaan helpotettua. Tällä hetkellä omaisuudensuoja ei toteudu eikä maatalouden jo ennestään heikko kannattavuus mahdollista ongelmatilanteen jatkumista. Tilanne on merkittävä riski myös huoltovarmuudelle.

Lausunto luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Asetusluonnoksessa esitetään tarkistettavaksi ammatillisten tutkintojen kustannuskertoimia vuosien 2018-2019 toteutuneiden kustannusten perusteella. Lisäksi asetuksessa ehdotetaan tarkennettavaksi opiskelijavuosien laskentaa ja opiskelijapalautteen keräämistä koskevia säännöksiä sekä lisättäväksi asetukseen työelämäpalautta koskevat säännökset. Uusia kustannuskertoimia sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2021 rahoitusta.

MTK-Etelä-Savo pitää huolestuttavana rahoituksen supistumista, kun rahoituskertoimet pienenevät, vaikka koulutus pysyisi samassa rahoituskorissa. Lisäksi esitys sisältää rahoitusleikkurin, jossa opiskelija pitäessä lomaa rahoitus katkeaa ko. päiviltä. Tähän mennessä opiskelija on saanut pitää kuukauden kesäloman niin, ettei se ole vaikuttanut rahoitukseen, mutta jatkossa siis jokaisen opiskelijan kohdalta rahoitusta leikattaisiin tätäkin kautta.

Esityksen mukaan rahoituksen muutokset perustuvat todellisiin kustannuksiin. Tässä on välttämätöntä ottaa huomioon, että rahoitusta leikattiin voimakkaasti vuonna 2017 ja tämän sopeuttamisen vaikutukset näkyvät edelleen vuosina 2018 ja 2019. Tällöin on selvää, että tutkintojen kustannukset ovat supistuneet tuolla aikajaksolla tarkasteltuna. Tämä on aiheuttanut investointivelkaa etenkin kalliiden alojen osalta, joihin mm. maatalous- ja metsäkoneala voidaan lukea.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on todella monimutkainen, eikä esitys tuo siihen lisää selkeyttä tai ennakoitavuutta. Lausunnolla olevassa esityksessä määritellään paljon erilaisia rahoituksen kertoimia, mutta epäselväksi jää, mikä on se yksikköhinta eli euromäärä, jota kertoimilla kerrotaan.

MTK-Etelä-Savo yhtyy Maataloustuottajain keskusliiton lausuntoon ja esittää, että maatalousalan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kustannuskorina säilyy nykyinen kori kolme esitetyn kahden sijaan. MTK esittää, että metsätalouden erikoisammattitutkinnon kustannuskorina säilyy nykyinen kolme esitetyn kahden sijaan. MTK esittää, että metsätalouden ammattitutkinnon kustannuskorina säilyy nykyinen neljä esitetyn kolmen sijaan. Koska kerroin pienenee, rahoituksen saanti vähenee siinäkin tapauksessa, jos nykyiset kustannuskorit säilyvät rahoituksen perustana.

MTK-Etelä-Savon lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi (väliotsikot lausuntopyynnön vastausohjeesta)***MTK-Etelä-Savo osana maakunnallisia toimijoita***

MTK-Etelä-Savon tekemän maa- ja metsätalous- sekä maaseutuyrittäjien edunvalvonnan näkökulmasta vaikiintunut Etelä-Savon maakuntaa vastaava toiminta-alue on toimiva kokonaisuus.

MTK:n rakenne perustuu koko maassa pääosin maakunnallisiin vastinpareihin. Tämä tarkoittaa, että MTK-liiton vastinpareina ovat mm. maakuntaliitot ja ELY-keskukset sekä maatalouden viranomaistoiminnasta vastaavat yhteistoiminta-alueet eli YTA:t ja kuntien hallinnoimat lomituspalveluyksiköt. Muita maakunnallisia vastinpareja ovat mm. eri asteiden oppilaitokset sekä neuvonta-alan järjestöt ja tutkimus- ja kehittämisorganisaatiot.

Edunvalvonta perustuu virallisten toimintamuotojen lisäksi hyvin vahvasti henkilökohtaisiin kontakteihin ja luottamuksellisiin suhteisiin eri toimijoiden kanssa. Etelä-Savon maakunnan pitkä historia on luonut hyvin toimivat verkostot, joissa asioiden hoitaminen on ollut sujuvaa, luottamuksellista ja rakentavaa. Kaikista asioista on voitu keskustella niin virallisissa kuin epävirallisissa yhteyksissä.

MTK-Etelä-Savon toimintaan liittyvissä kysymyksissä emme ole törmänneet maakunnan sisäisiin ristiriitoihin. Jäsentemme edut ja niiden ajaminen tapahtuu samojen lainalaisuuksien ja tarpeiden puitteissa kaikissa maakunnan kunnissa.

MTK-Etelä-Savon historiaan liittyy myös se, että Savonlinnan seudulla toiminut MTK-Iitä-Savo fuusioitui MTK-Etelä-Savoon vuonna 1991. Tämän seurauksena MTK-Etelä-Savon rajat ovat vastanneet maakunnan rajoja.

Missään vaiheessa ei ole tullut esille rajalinjoja maakunnan sisällä. Olemme kaikissa tilanteissa pystyneet hoitamaan tehtäväämme ja tekemään päätöksiä yhtenäisinä.

Savonlinnan seudun kuntien siirtymisen vaikutukset osaksi Pohjois-Savon maakuntaa

Mikäli Savonlinnan seudun kunnat siirtyisivät Pohjois-Savoon, tarkoittaisi se samalla, että edunvalvonnan vastinparit siirtyisivät sinne. Tällöin MTK-Etelä-Savo joutuisi tilanteeseen, jossa sen maakunnallisten vastinparien määrä kaksinkertaistuisi ja joutuisimme tekemään edunvalvontatyötä sekä Etelä-Savon että Pohjois-Savon suuntiin. MTK-Etelä-Savon henkilöstö koostuu yhdestä vakituisesta työntekijästä, jolloin on selvää, ettei tällainen tilanne ole käytännössä toimiva.

Edunvalvonnan näkökulmasta ongelmaksi muodostuu liiton rahoitus. MTK-Etelä-Savon toiminta perustuu käytännössä kokonaan liiton alueen yhdistysten maksamiin jäsenmaksuihin. Yhdistysten rahoitus taas tulee niiden jäseniltä eli maa- ja metsätalous- sekä maaseutuyrittäjiltä. Yhdistykset toimivat pääsääntöisesti kuntarakennetta vastaavasti. Kaupungeissa on kaksi yhdistystä niin Mikkeliissä, Pieksämäellä kuin Savonlinnassa.

Pohjois-Savossa MTK:n edunvalvonnasta vastaa MTK-Pohjois-Savo, jonka kanssa teemme hyvää yhteistyötä. Emme voisi kuitenkaan jättää tehtäviämme sen hoidettavaksi, mikäli Savonlinnan seudun MTK-yhdistykset olisivat meidän jäseniämme ja sen jäseniltä kerätyt jäsenmaksut käytettäisiin MTK-Etelä-Savon toimintaan.

MTK:n sääntöjen mukaan yhdistys voi olla jäsenenä liitossa, jonka toiminta-alue on jonkin toisen maakunnan alueella. Käytännössä tämä ei kuitenkaan pidemmän päälle ole järkevää em. kuvatus tilanteen takia ja Savonlinnan seudun MTK-yhdistysten ja niiden jäsenten edun mukaista olisi siirtyä MTK-Pohjois-Savon jäseniksi. Samalla niiden alueelta saadut jäsenmaksut siirtyisivät MTK-Pohjois-Savolle. Tämä taas tarkoittaisi sitä, että MTK-Etelä-Savon saamat jäsenmaksut putoaisivat noin kolmanneksen, mikä ei enää mahdollistaisi jäljelle jäävän Etelä-Savon maakunnan alueen edunvalvontaa nykyisessä mittakaavassa.

On myös huomioitava, että joissain asioissa maakunnat kilpailevat keskenään, kuten mm. erilaiset EU:n (ESR, EAKR ja maaseuturahasto) ja valtion rahoitusvälineet (mm. valtion budjetista osoitettava määrärahat). Tällöin liitto joutuisi erikoiseen tilanteeseen, mikäli se toimisi kahden maakunnan alueella. Tähän liittyy osaltaan myös vaalipiireissä tapahtuvat muutokset, mikä heijastuisi edunvalvontaan.

Mikäli Etelä-Savon maakunta supistuisi Savonlinnan seudun kuntien osalta tarkoittaisi se todennäköisesti jollain aikavälillä MTK-Etelä-Savon fuusioitumista johonkin naapuriliitoista. Tämän suunnan ratkaisee se, mitä kaikkea maakuntarakenteen muutoksesta seuraisi eli, mitä tapahtuu jäljelle jäävälle Etelä-Savon maakunnalle ja, mihin suuntiin sen yhteistyö hakeutuu.

Mikäli Etelä-Savon maakunta hajoaisi kokonaan ja sen kunnat hakeutuisivat eri maakuntiin (Savonlinnan seudun kunnat Pohjois-Savoon, muut Keski-Suomeen, Etelä-Karjalaan, Kymenlaaksoon, Hämeeseen ja Pohjois-Savoon) olisi todennäköisin lopputulema se, että MTK-Etelä-Savon alueen yhdistykset seuraisivat kuntia ja MTK-Etelä-Savon toiminta lopetettaisiin. MTK-lainen edunvalvonta jatkuisi, mutta Suomen kartalta katoaisi Etelä-Savon maakunnan lisäksi todennäköisesti muutkin eteläsavolaiset organisaatiot.

Maakuntajaon muutosten vaikutukset valtion aluehallinnon tehtävien ja palveluiden säilymiseen

Kaikista valtion tehtävistä on jo vuosien ajan käyty kiivasta kilpailua maakuntien välillä. Vahvimpia tässä kilpailussa ja sitä kautta useimmiten voittajia ovat suuret kaupungit. Mikäli Etelä-Savon maakunta supistuisi ja Pohjois-Savon maakunta vastaavasti kasvaisi, tarkoittaisi se varsin suurella todennäköisyydellä valtion toimien kiihtyvää siirtymistä Pohjois-Savon maakuntaan. Käytännössä tämä tarkoittaa tehtävien siirtymistä Kuopioon, koska Kuopio on keskeinen Pohjois-Savon maakunnan kehittämisen painopiste.

Käytäntö on osoittanut, mitä kauempana viranomaistoiminnot ovat sitä huonommin ne yleensä tuntevat paikallisia olosuhteita. Kuten edellä on kuvattu edunvalvontatyötä, se vaikeutuu, mitä kauempana edunvalvonnan vastinparit ovat.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osalta on ensisijaisen tärkeää, että maakunnan koko väestön palvelut turvataan riittävän lähellä ja tarvittavassa laajuudessa kummassakin vaihtoehdossa. Tähän kuuluu myös työterveyshuollon palvelut.

Etelä-Savo on vahvaa kotieläintuotannon aluetta, mikä edellyttää myös ympäristöterveydenhuollon (eläinlääkintäpalvelut) ja maatalouslomituspalveluiden turvaamista ja edelleen kehittämistä.

Edellä esille nostettujen palvelujen osalta päätökset suurista muutoksista tulee perustua tietoon siitä, mitä eri vaihtoehdot tarkoittavat. Tällä hetkellä lausuntoa kirjoitettaessa ei ole tiedossa, mitä Savonlinnan seudun kuntien siirtyminen Pohjois-Savoon tulisi konkreettisesti vaikuttamaan näihin palveluihin.

Mikäli Savonlinnan seudun kunnat pysyvät Etelä-Savon maakunnassa, on luotava uusi ja nykyistä rakentavampi keskusteluyhteys maakunnassa toimivien sairaanhoitopiirien välille. Kuntalaisten edun mukaista on löytää ratkaisu sairaaloiden työnjaosta eikä ole epäselvää, etteikö se ole mahdollista, jos vain osapuolilta löytyy siihen tahtoa.

MTK-Etelä-Savon lausunto

MTK-Etelä-Savo ei ota kantaa siihen, mihin Savonlinnan seudun kuntien tulee suuntautua. Kunnat antavat itsenäiset lausunnot ja Suomen hallitus tekee niiden pohjalta esityksen eduskunnalle. Yhtä lailla kuin esityksen teossa otetaan huomioon Savonlinnan seudun kuntien lausunnot, tulee ottaa huomioon myös muiden Etelä-Savon ja Pohjois-Savon kuntien lausunnot. Tämän lisäksi painoarvoa on oltava maakunnallisten toimijoiden näkemyksillä, jotta hallituksen esitys ottaa huomioon päätöksen seuraukset mahdollisimman kattavasti.

Puhtaasti MTK-Etelä-Savon toiminnan näkökulmasta toteamme, että nykyinen maakuntarakenne pystyy sen turvaamaan. Mikäli Etelä-Savon maakunta menettää Savonlinnan seudun kunnat, tulee se merkittävästi heikentämään mahdollisuuksia tekemäämme edunvalvontatyöhön. Tämä tulee heijastumaan myös jäsentemme ja koko Etelä-Savon maakunnan asemaan.

Muutosesityksiä ympäristö- ja rakennuslupien valitusoikeuteen ja korvausvelvollisuuteen

Itä- ja Keski-Suomen MTK –liittojen ja metsänhoitoyhdistysten ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta esittää MTK:lle, että se ryhtyy sellaisiin lainsäädännön muutostöimenpiteisiin, joilla ympäristö- ja rakennusluvista turhaan valittavat (valitukset hylätty) saadaan edesvastuuseen ja korvaamaan lupien hakijoille viivästymisistä aiheutuneet taloudelliset menetykset.

Maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaan **valitusoikeus** rakennuslupapäätöksestä on muun muassa seuraavilla: viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla, sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa ja sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Hallintolaki (434/2003) sisältää yleissäännökset asianosaisuudesta (lain 11 §) hallintomenettelyjä koskien ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään yleisesti valitusoikeudesta hallintolainkäytössä (lain 6 §).

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja muut ympäristönkäyttöä koskevat lait sisältävät näistä poikkeavia asianosaisuutta koskevia säännöksiä. Tärkein sanamuodollinen ero koskee sitä, että ympäristönsuojelulain mukaan asiaosaisia ovat ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, kun hallintolain sanamuodon mukaan asianosaiset rajoittuvat niihin, joiden etua tai oikeutta asia koskee.

Valiokunta toteaa, että erityisesti ympäristönsuojelulain kohta ”joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea” antaa mahdollisuuden kenen tahansa valittaa esim. rakennushankkeesta ja siten pitkällä valitusprosessilla estää hankkeen suunnitellun toteutuksen ajallaan. Jos valitusprosessi kaikissa edellä mainituissa tapauksissa osoittautuu turhaksi, on valittajat saatava hankkeiden viivästyksistä taloudelliseen edesvastuuseen.

MAATALOUDEN ERITYISKYSYMYKSIÄ

Yleistä

Suomessa on aloitettava hajautetun maataloustuotannon strategian laatiminen. Korona-aika on osoittanut keskitetyn yhteiskunnan ongelmat ja siihen liittyvät riskit. Myös mm. eläintaudit ja sadon epäonnistuminen ovat vahvasti keskitetyn maataloustuotannon riskejä. Ja on syytä muistaa, että maatalous on yhtä kuin ruoka ja ruokaturva.

Myös ilmaston näkökulmasta itäsuomalaiset kivennäismaat ja runsaat vesivarat puoltavat maataloustuotannon aseman säilyttämistä ja itse asiassa vahvistamista Itä-Suomessa ja Etelä-Savossa. Hajautetusta maataloustuotannon mallista onkin vaikea löytää mitään kielteisiä puolia.

Itä-Suomen aseman vahvistamista puoltaa myös se, että maatalouden säilymisessä on pitkälti kyse myös koko maaseudun elinvoimaisuuden säilymisestä. Maatilat muodostavat edelleen maaseudulla vakituisen asutuksen rungon ja sitä kautta perusinfra ja palvelujen säilymisen perustan. Jotka tosin ovat päässeet jo pahasti rapautumaan, joten eletään viimeisiä hetkiä tehdä korjausliikkeet takaisin oikeille raiteille.

Lihantuotantoon liittyvä keskustelua jatkui vuonna 2020 välillä hyvinkin kiivaana. Keskustelu Suomessa on syytä laajentaa ja suhteuttaa kansainväliseen tilanteeseen. Erityisen tärkeää tämä on Etelä-Savon kannalta, jonka vahvuudet ovat suurelta osin maaseudulla, matkailussa, ruoassa ja ruoan raaka-aineissa.

Maatalouden tuotantotavat ja olosuhteet ovat erilaiset eri puolilla maailmaa. Suomella on erityisiä vahvuuksia naudanlihan tuotannossa. Meillä on myös edellytykset viedä ja brändätä kestävää naudanlihaa maailmalle.

Onko lihan tuotannon puolustaminen kasvituotannolta pois? Ei ole. MTK vastaa Kotimaiset Kasvikset ry:n viestinnästä ja markkinoinnista. Jatkossa tehdään entistä enemmän kampanjointia kotimaisten kasvien ja kasvinviljelyn näkyvyyden kasvattamiseksi.

Kotimaista valkuaiskasvit tuotantoa ja viestintää kotimaisten kasvien käytön puolesta tulee lisätä. Nämä eivät ole joko-tai vaan sekä-että -kysymyksiä. Kotieläintuotanto ja kasvinviljely tarvitsevat toisiaan tulevaisuuden kiertotaloudessa monestakin syystä, mm. eläinten tuottaman lannan vuoksi. Ilmasto-olojemme takia kotieläintuotanto on pohjoisimmilla alueilla lähes ainoa vaihtoehto ja Suomessa järkevää mm. runsaiden vesivarojen vuoksi.

Naudanlihan tuotanto vaatii runsaasti vettä. Maailmalla luku on keskimäärin 15 400 litraa tuotettua nautakiloa kohden. Suomessa määrä on puolet tästä, noin 7 000 litraa. Vertailun vuoksi yksi täysikasvuinen koivu käyttää kesäaikaan vettä jopa 500 litraa päivässä. Kukaan tuskin pitää tätä huonona asiana.

Suomessa vettä sataa vuoden aikana enemmän kuin sitä haihtuu, ja uutta pohjavettä muodostuu koko ajan. Suomalainen käyttää vain pari prosenttia vuodessa käytettävissä olevasta vedestä, meiltä ei vesi ole loppumassa.

Lähes puolet vedenkulutuksestamme syntyy ulkomailla tuontituotteiden kautta. Onko oikein, että syömme toisten pöydästä ja juomme heidän kaivoistaan?

Kaikesta maataloustuotannosta aiheutuu kasvihuonekaasupäästöjä. Kyse on kuitenkin ihmiselle välttämättömästä ruoan tuotannosta. Ruoantuotannon kasvihuonekaasupäästölaskelmissa ei tällä hetkellä huomioida juuri lainkaan maaperän ja kasvuston sitomaa hiiltä.

Maaperään jäävää hiilen määrää tutkitaan parhaillaan useassa tutkimushankkeessa Suomessa ja maailmalla. Myös päästökertoimia tarkennetaan. Olisi vastuutonta tehdä kauaskantoisia päätöksiä esimerkiksi maatalouden osalta ilman tutkittua tietoa. Päätöksiä ei varsinkaan pidä tehdä poliittisilla eikä ideologisilla motiiveilla.

Naudat ovat myös tärkeitä perinnebiotooppien hoitajia. Ne syövät kasvillisuutta umpeen kasvavilta rannoilta ja siirtävät ravinteita pois vesistä. Nautoja voidaan laiduntaa myös peltojen ja vesistöjen välisillä kaistoilla, joille ei päästä koneilla.

Kasvien ja ravinteiden poistaminen reheviltä rannoilta nautojen avulla vaikuttaa myönteisesti linnustoon, kalastoon ja moniin hyönteis- ja perhoslajeihin. Laiduntavat eläimet ovat isompi ilo silmälle kuin umpeen kasvavat ja pusikoituvat maisemat.

Jokainen suomalainen päättää itse, mitä syö. Viljelijät tuottavat sitä, mille on kysyntää ja, mikä on omalla tilalla mahdollista. Suomalainen kotieläintuotanto on ekologisesti ja eettisesti kestävä suhteessa globaaliin tuotantoon.

Helppo ilmastoteko on vähentää tuontituotteiden käyttöä. Kaupassa kotimaisen tuotteen tunnistaa Hyvää Suomesta -joutsenlipusta tai Sirkkalehti -merkistä ja ravintoloissa se selviää kysymällä, mikäli alkuperä ei käy ilmi muutoin. Pitäisi käydä, mutta liian usein tieto puuttuu tai on vaikeasti löydettävissä.

Syömällä kotimaista et syö toisten pöydässä etkä juo toisten kaivosta. Syömällä kotimaista tiedät, mitä suuhusi laitat ja, mistä ruokasi on peräisin. Syömällä kotimaista parannat kotimaan työllisyyttä, vaihtotasetta ja ylläpidät elävää maaseutua. Syömällä kotimaista teet hyvän teon joka päivä.

Turpeen saannin vaikeutuminen on uhka maa- ja puutarhataloudelle

Energiaturpeeksi käytetään suon syvemmistä osista nostettavaa tummempaa turvetta. Sivujakeena nostettavia vaaleampia pintaturpeita käytetään monipuolisesti maataloudessa. Energiaturpeen noston väheneminen vaikuttaa siten maatalousturpeen saatavuuteen.

Kuiviketurpeen hinnan nousu ja rajatumpi saatavuus heikentävät suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukykyä. Kilpailukyvyn heikentymiseen ei ole varaa, vaan vastuullista kotieläintuotantoa on edelleen kehitettävä.

Suomen sääolosuhteissa toimivien kuivikemateriaalien valikoima on rajallinen. Suomalainen kotieläintuotanto on kokonaisvastuullisuudessa, ml. eläinten terveys, hyvinvointi, ympäristövaikutukset ja sosiaalinen vastuullisuus, maailman huippuluokkaa.

Turve on puhdas, pehmeä, lämmin ja hyvin imukykyinen kuivike. Se on myös luontaisesti hapan. Kuivikkeena se estää tehokkaasti tautia-aiheuttavien suolistobakteereiden, mm. enterobakteereiden esiintymistä.

Turve sopii erinomaisesti kuivikkeeksi lypsykarjalle, lihanautoille, emakoille, porsaille, siipikarjalle ja hevosille. Turve lisää happaman ympäristön muodostumista eläinsuojaan ja sitoo kosteutta. Tämä hillitsee tautia aiheuttavien bakteereiden lisääntymistä ja ennalta ehkäisee tautien esiintymistä.

Antibioottien käyttöä kotieläinten sairauksien hoidossa on voitu vähentää, kun tautia-aiheuttavien ympäristöperäisten mikrobien esiintymistä on voitu hillitä käyttämällä turvetta.

Turpeen avulla voidaan ehkäistä naudanlihantuotannossa mm. vasikoiden napatulehduksia, tarttuvia sorkkasairauksia ja siten vähentää antibioottien käyttöä. Myös lammastuotannossa turvetta käytetään yleisesti ja pihattomuotoisissa emakkosikaloissa turve on ensisijainen kuivikemateriaali.

Turve on yksi tärkeimmistä kuivikemateriaaleista myös hevostaloudessa. Turve pidättää ammoniakkin lähes kokonaan ja sillä on todettu olevan antiseptisiä ominaisuuksia. Turve aiheuttaa hevosille vähemmän hengitysteiden tulehdusreaktioita kuin muut kuivikkeet.

Turve sitoo parhaiten lannan nesteet ja ravinteet. Happamuutensa ansiosta se sitoo hajua aiheuttavia kaasuja, mikä tuntuu raikkaampana ilmana eläinsuojassa ja ympäristössä, jossa turvelantaa käytetään pellon lannoittamiseen.

Turpeella lannan ja virtsan tyyppi saadaan paremmin viljelykasvien käyttöön sekä lisättyä pellolle humusta ja maan eliötoimintaa. Turve vähentää typen haihtumista sekä ravinteiden ja haitta-aineiden huuhtoutumista vesistöihin.

Suomen kiertotaloustavoitteissa mainitaan, että orgaanisten lannoitevalmisteiden käyttöä halutaan edistää. Turpeesta ja lietelannasta syntyy hajutonta, ravinteikasta ja helposti levitettävää maanparannusainetta.

Turpeen käytön rajoittaminen poltossa on vakava uhka suomalaiselle kotieläintuotannolle. Sen vuoksi on tärkeää löytää turpeelle uusia, kestäviä käyttömuotoja. Suomalainen elintarvikeketju tarvitsee vastuulliseen tuotantoon myös vastuullisesti tuotettua suomalaista turvetta.

Liha – Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta

Itä- ja Keski-Suomen maatalous ja elintarviketuotanto on ollut voimakkaassa muutoksessa. Maatilojen määrä on vähentynyt ja erityisesti kotieläintilojen määrän lasku on ollut voimakasta. Samalla myös jalostavaa elintarviketeollisuutta on alueelta poistunut merkittävästi.

Suomen ja EU:n maatalouspolitiikan tavoitteena on ollut turvata maatalouden ja elintarviketuotannon säilyminen ja jatkuminen myös heikoimmilla viljelyalueilla. Nyt tuotanto on keskittymässä kiihtyvällä tahdilla Suomen sisälläkin paremmille viljelyalueille. Tarvitsemme nopeasti tuotantoa säilyttäviä lyhyen ajan toimia ja sen jälkeen pitemmän ajan toimia, jotka turvaavat maatalouden jatkuvuuden koko Suomessa.

Lyhyellä aikavälillä on maatilojen maksuvalmiuden turvaaminen ykkösasia. Tuottajahintoja ei saa laskea ja tilojen käyttöpääoman vahvistamiseen on luotava rahoitusjärjestelmä, joka turvaa myös maksuvaikeuksiin joutuneiden tilojen rahoituksen poikkeusolojen aikana.

Muutoksen vauhtia voidaan hidastaa käyttämällä tehokkaammin maatalouspolitiikan ohjauskeinoja. Itä- ja Keski-Suomeen on saatava uudelle ohjelmakaudelle korkeampi luonnonhaittakorvauksen taso. Ympäristökorvauksen kohdentamisen toimet tulee yltää paremmin koko Järvi-Suomen alueelle. Ilmastomuutokseen liittyvinä toimina heikkotuottoisten peltöjen metsitys sopii rajoitetusti ja kohdennettuna toimenä, mutta samalla on mahdollistettava peltorakenteen edelleen kehittäminen. Tämä on erityisen tärkeää pienten peltolohkojen alueella.

Viljelystä poistuvien peltöjen korvauskelpoisuudet tulee saada siirrettyä viljelyssä oleville korvauskelvottomille pelloille. Siirrot tulee ensisijaisesti tehdä ELY-keskusten alueita noudattaen, muuten on vaarana korvauskelpoisen alan supistuminen heikoimmilta alueilta. Peltöjen peruskunnostusta kuten kalkitusta, salaojitusta sekä peltorakenteen parantamista tulee tukea ja edistää. Nämä toimet ovat tehokkaita ja myönteisiä myös ilmastomuutoksen hillitsemisessä.

Itä- ja Keski-Suomen pellot soveltuvat hyvin nurmiviljelyyn, mutta myös viljan, erityisesti rehuviljan viljely alueelle onnistuu. Pellon sadon tärkein käyttökohde on kotieläintuotanto. Itä- ja Keski-Suomen maatalous tarvitseekin kotieläintuotannon säilymistä elinvoimaisena.

Luopuvien tilojen tuotannon korvaamiseen tarvitaan uusia investointeja. Rahoituksen saamista investointeihin on helpotettava ja investointien tukitasot on pidettävä riittävän korkeina. Korotetut investointituet ja takaukset edesauttaisivat investointien toteutumista Järvi-Suomen alueella.

Ilmastomuutoksen hillintä ja maatalouden kannattavuuden parantaminen toteutuu investoimalla peltopohjaiseen ja lannasta tehtävään energiatuotantoon esim. biokaasutuksen kautta. Myös kiertolannoitteet on saatava kilpailukykyisiksi vaihtoehtoiksi sadon tuottamisessa.

Itä- ja Keski-Suomeen tarvitaan nyt investointeja keskitettyihin kuin myös tilatason laitoksiin. Maatalouden ja metsätalouden yhteistoiminta bioenergian tuottamisessa voisi olla Itä- ja Keski-Suomen menestystekijä tulevaisuudessa. Kuntien elinkeinotoimien tulee olla aktiivisia bioenergia- ja biokaasu- sekä kiertolannoiteinvestointihankkeiden edellytysten aikaansaamiseksi.

Elintarvikemarkkinalain uudistus on tärkeä ja pitkään kaivattu asia suomalaiselle maataloudelle ja lihan tuotannolle. Itä- ja Keski-Suomen MTK -liittojen lihavaliokunta on tyytyväinen esitykseen ja toivoo nyt sen pikaista hyväksymistä eduskunnassa ja odottaa lain tuovan myönteisiä vaikutuksia elintarvikemarkkinoiden toimivuuteen ja sopimussuhteen heikoimmassa asemassa olevien myyjien aseman vahvistamiseen ja alkutuotannon kilpailukykyyn.

Toinen hyvä uutinen liha-alalle on ollut kotimaisen ruuan arvostuksen kasvu, joka näkyy myös kotimaisen ruuan hyvänä kysyntänä. Hyvästä kysynnästä huolimatta lihan hintaa on kohdistunut laskupaineita mm. naudan- ja sianlihan tuottajahinta on ollut laskussa.

Sianlihan hintaan vaikuttaa afrikkalainen sikarutto, mikä on saanut eurooppalaiset sikamarkkinat kriisiin. Suomessa tautia ei ole vielä tavattu ja nyt ala toivoo vahvoja toimia, joilla leviäminen Suomeen voidaan estää. Myös kaupalta toivotaan erityistä vastuuta, että kriisitilanteessa huomioidaan kotimainen tuotanto eikä lähdetä markkinahäiriön johdosta halpaerien tuontiin.

Maidontuotannon ja lihantuotannon pitkää jatkunut alhainen hintataso on johtanut koviin tuotannon tehostamisen vaatimuksiin. Maito- ja lihatilat ovat investoineet tuotannon kasvuun pysyäkseen kilpailukykyisinä. Investointien tuoma volyymien kasvu ja markkinoiden kehitys eivät ole kulkeneet käsikädessä. Maidossa ja naudanlihassa on jouduttu tuotantoa rajoittaviin toimenpiteisiin. Maidossa on tullut mm. hinnoittelujärjestelmä, jolla rajataan tuotannon kasvua. Naudanlihassa on jouduttu rajoittamaan investointeja vasikkapulan takia. Vasikkapulan suurin syy on lehmämäärän lasku, joka jatkuu myös tulevaisuudessa. Tyhjät karsinapaikat tarkoittavat merkittäviä menetyksiä nautatilojen tuloksessa.

Uusien loppukasvatuspaikkojen sijaan nyt nautapuolen investointien painopistettä on lyhyellä ajalla kohdennettava perusparannuksiin ja tuotanto- sekä viljelyolosuhteiden parantamiseen. Liha-alalla on tärkeä rooli, kun ilmastotavoitteiden mukaisia investointeja biokaasutuotantoon lähdetään toteuttamaan.

Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen lihavalioikunta esittää vasikkapulan ratkaisemiseen ja kotimaisen naudanlihan saatavuuden ja kehittymisen turvaamiseksi hallittua ja suunnitelmallista emolehmätuotannon lisäämistä. Emolehmätuotannon kasvu tulee toteuttaa siten, että se ei aiheuta lihaketjussa markkinahäiriöitä ja tukimienetyksiä olemassa olevalle tuotannolle. Alan toimijoiden tulee yhdessä hakea keinot onnistuneelle toteutamisella. Tässä on alan yhteisen hankkeen paikka.

Peltokasvit – Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta

Valiokunnan toimintasuunnitelma vuonna 2020

Suunniteltiin valiokunnan vuoden toimintaa, keskittyen erityisesti seuraaviin osa-alueisiin:

a. Vilja- ja vientitilaisuudet Itä- ja Keski-Suomessa on siirretty koronan vuoksi kaikki syksylle. Kysyntää tapahtumalle kuitenkin on ollut ja syksyn tapahtumissa on huolehdittava hyvästä markkinoinnista, jotta väkeä eri puolilta maakuntaa ja eri tuotantosunnista saadaan mukaan.

b. Viljatori

Viljatorin käyttö takkuu edelleen, monen on hankala löytää sille todellista tarvetta. Pahimmillaan hinnat ovat olleet paremmat teollisuuden omilla nettisivuilla kuin Viljatorissa. Teollisuudessa kuitenkin näkyy jo kehitys, sillä Altia ja A-rehu ovat vahvasti sitoutuneet Viljatorin käyttöön.

Toimivuuden esteenä on ollut toiminnalliset ongelmat sivustossa sekä vanhakantaiset asenteet viljelijöissä. Viljatorin teknistä puolta kehittävässä palaverissa käytiin läpi ongelmakohtia, joista suurimpia on huono käytettävyyttä, turhat palikat sekä väärä kieli viljelijöille.

Jatkokehityksenä keskusteluissa mainittiin oikea termistö sivustolle, helppo käytettävyyttä, myös muun tiedon lisääminen sivustolle ja sieltä eteenpäin, mobiilin kehittäminen, hiilijalanjälkilaskuri, takuumahdollisuudet tilojen väliseen kauppaan, vaatimukset laatuinformaatiosta.

Sivuston lisäksi tulisi selvittää käyttäjille hyviä vilja-analyysin tuottajapalveluita. Vaihtoehtoja on mm. Viljava, Västerkvarn, maatalouskoulujen laboratoriot. Myös karjataloilla meijerit tarjoavat analyysipalveluita. Tämän ja valkuaiskasvien lisääntymisen vuoksi tarvitaan markkinointia erityisesti eläintiloille.

Toimintasuunnitelmaan kirjataan toteuttavaksi myös lehtijutut paikallislehtiin Viljatorin kautta myyvistä tiloista. Markkinoista muistutettiin, että kotieläintuotannosta luopuvien ei tulisi siirtyä kasvattamaan viljasetta entisestään, vaan jatkaa hiilinielupeltojen viljelyä.

Muita valiokunnan käsittelemiä asioita keväällä olivat mm. keskustelu siemenkaupan. Kaupassa kun auringon määrä lisääntyy, myös siementä liikkuu enemmän. Kannattavuuskriisi heijastuu tiloilla myös siemenkauppaan, jolloin tilat käyttävät enemmän omaa siementä. Kaupassa kaura jatkaa kasvuaan, siellä vientiponnistelut näkyvät.

Maailmankaupassa Kiina hidastui kevään aikana, mikä näkyi myös maailman viljakaupassa. Ruokaa tosin tarvitaan edelleenkin, mutta logistiikka koko ketjuna on hidastunut huomattavasti. Tämä on lähtenyt laskemaan hintaa alaviistoon.

Italiassa tilanne oli kriittinen henkilöstön kautta. Ruoan raaka-aineille on tarvetta ja se liikkuu kohtalaisesti. Logistiikassa kuitenkin ongelmia näkyy rajoitusten ja ihmisten viruksen pelon vuoksi. Hintakehitys Italiassa on pysähtynyt.

Ruotsissa ei ole panostettu huoltovarmuuden ylläpitoon samalla tavoin kuin Suomessa, joten heillä ruoan liikkuvuus on jo valmiiksi suurta. Ruotsissa painitaan myös saman huolen kanssa kuin Suomessa: työvoiman saanti ulkomailta on vaikeaa, tilanne huolestuttava, kun oma väki alkaa kaatumaan viruksen myötä.

Pelkona on viennin tyrehtyminen, mikä raskauttaa Suomen viljatasetta entisestään. Tämä pitää hinnat myös matalalla siirryttäessä uuteen satokauteen. Satokauteen tulisi valmistautua valkuaisen tuotantoa lisäämällä sekä tekemällä sopimuksia – erityisesti suoraan kotieläintilojen kanssa. Tällä hetkellä myös öljyn on matalalla, joten öljysäiliöt kannattaa täyttää nyt.

Tilastojen mukaan hennettä oli tulossa jopa 26 % enemmän viljelyyn vuoden takaiseen verrattuna, mutta tämä nousu ei ole vielä liikaa, sillä tarvetta löytyy. Sopimuksilla varmistetaan myynti eteenpäin, jos määrä nousee vielä entisestään. Tässä auttaa myös erityisesti sopimukset kotieläintilojen kanssa, jolloin turhia välikäsiä jää pois.

Keskustelua käytiin tukien nostosta tähän haastavaan tilanteeseen liittyen. Keväällä esitettiin öljy- ja valkuaiskasvipalkkioon 50 euron nostoa/hehtaari. Tähän suhtauduttiin neutraalisti, mutta muistutettiin, että hinnan pitäisi edelleen tulla markkinoilta, ei tuista. Öljykasvien puolella tämä on varsin selkeästi esillä, sillä hinta on todella alhainen.

Vuoden toisessa kokouksessa valiokunta käsitteli työn alla olevaa MTK:n peltokasvistrategiaa. Tarvetta tälle työlle on ilmaston, ostajien, elintarviketeollisuuden ja maatalouspolitiikan muuttumisen myötä. MTK on tuottanut oman ilmastotiekartan sekä seuraa aktiivisesti ja ajaa tuottajien etuja EU:n pelloilta pöytään ja Green Deal-paketeissa. Nyt tavoitteena on tehdä oma strategia, joka ottaa huomioon koko maailman suunnitelmat ja markkinatilanteen.

Suunnittelun keskiössä ovat markkinat, maatalouspolitiikka ja suomalaiset viljelijät, jotka tarvitsevat koulutusta oman tuotantosuunnan kehittämiseen. Strategia tehdään ulottumaan vuoteen 2040 asti. Järjestön työhön tarvitaan pitkäaikaista ja tulevaisuuteen katsovaa yhteistä tahtotilaa.

Keskiössä on käytännössä pellon käyttö ja tase. Tarvitsemme lisää valkuais- ja öljykasveja, joille olisi vahvasti tilaa Suomen peltohehtaareilla. Nämä kasvit parantavat peltotasetta. Tasetta tullaan tarkastelemaan viiden vuoden välein. Strategia tulee viljojen ja öljykasvien lisäksi tarkastelemaan myös nurmiviljelyä hiilineutraaliuden tavoittamisessa. Näillä keinoilla tullaan jalkauttamaan keinoja ja painopisteistä, joita viljelijät voivat myös suoraan hyödyntää.

Toivotaan konkreettisia ajatuksia – mitä sinä olisit valmis tekemään, miten koet ympäristöasiat, olisitko sinä valmis sanomaan kyllä viherryttämiseksi – kunhan saan aina kyntää 1/3 talvessa, alueellisia kommentteja tarvitaan, yksi tapa ei toimi kaikille – kompromisseja tarvitaan, ollaanko valmiita kerääjäkasveihin – ei pelkkään sänkeen, on otettava kantaa digitalisaatioon, miten voimme itse näyttää toteen työt pellolla – lannoitteet, siemenet ym.,

Valiokunta totesi, että viljataseet ym. löytyy netistä, mutta kannattavuus on todella heikko. Asiat eivät muutu, jollei tuoteta sitä, mitä kysytään. Erikoiskasvit ei tilannetta muuta, sillä markkinat ei Suomessa riitä. Ratkaisu on vienti, jossa kaura on ehdoton ykkönen. ”Villiä” viljaa ei saisi olla markkinoilla. Maatalouden tuottavuuden parantaminen pitäisi olla kokonaisvaltaista, ei tuottaa rajattomasti.

Rypsin ja rapsin hinta pitäisi saada seuraamaan vähintään matiffin hintaa. Tämä voisi lisätä viljelyn halukkuutta.

Keskisadot ovat liian matalia tällä hetkellä, eivätkä ole kehittyneet vuosiin. Peltojen kasvukuntoa on kehitettävä joka puolella Suomea. Viljelyala vähenee sitä mukaa, kun tasoitamme tasetta, samalla valkuais- ja öljykasvien viljelyalaa kasvatetaan. Matiffia parempaa hintaa maksoi tänä vuonna Avena, 15€ yli matiffin.

Huomiota kiinnitettävä kannattamattoman viljelyn poistamiseen. Viljelykiertoon on myös keskityttävä ja kannustettava entistä enemmän.

Kerättävä mukaan viljapuolen omat näkemykset. Se antaa oikeimman kuvan viljelijöiltä. Nyt on keskityttävä lisäeurojen tuottamiseen, muuta vaihtoehtoa ei ole. Viljelijät eivät ole kovin kauaskatseisia, tähän pitäisi kannustaa entistä enemmän. Hinta kannustaa kehittymiseen.

Erittäin hyvä lähteä kehittämään strategiaa, sille on kova tarve. Keskeinen asia on: mitä itse on valmis tekemään? Satotaso ja hiilikeskustelu, tavoitteena päästä lähemmäs hiilineutraaliutta. Isossa kasvussa keskeinen pointti on vastuullinen tuotanto. Yritysmailmassa tämä on jo kartalla, tätä tarvitaan myös viljelijöiden ja koko ketjun toiminnasta. Olemme ulkoistaneet vastuullisuuskeskustelun tuottajajärjestölle, vaikka vastuuta on kuitenkin pidettävä myös viljelijällä itsellään. Esimerkkejä on jo Altian hiilineutraali Koskenkorva ja lisähintaa viljalle hiilidatasta. Tarvitaan viestintää kaikille toimijoille omasta vastuullisuudesta.

Erilaisia näkemyksiä on ollut MTK:n valiokunnan ja johtokunnan välillä pellonkäytöstä kasvinviljelyssä. Vastuullisuusviestinnässä on panostettava kasvinviljelyn hyviin puoliin.

Pellon hyvinvointikorvaus – joku osa alasta peltoa parantavissa kasveissa alustana? Tämä nähtiin oikein mahdollisena keinona. Erityisesti vuokramailla tämä voisi olla hyvä kehitys. Ei saa olla kaikille hehtaareille jaettava vaan, työkaluksi kehittämään toimintaa. Sadonkorjuupakosta käytiin keskustelua sekä puolesta että vastaan.

Maidontuotanto - Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta

Maitovaliokunta käsitteli vuoden ensimmäisessä kokouksessa seuraavia asioita.

Koronan vaikutukset keväällä 2020:

1. AALTO: Hamstraus kasvatti kysyntää vähittäiskaupassa ja paikkasi horeca-sektorin romahdusta (Horecan osuus meijerituotteissa EU:ssa n. 35 % USA:ssa n. 50 %)
2. AALTO: Pohjoisella pallon puoliskolla kasvanut tuotanto ja laskenut kysyntä johtaa varastojen kasvuun. Hintojen laskupainetta tuotteiden hintoihin ja tuottajahintoihin
3. AALTO: Globaali taantuma voi painaa tuote- ja tuottajahintoja alaspäin 2021 saakka.

EU:n markkinatoimenpiteitä:

- Interventio auki voille ja rasvattomalle maitojauheelle. Ensimmäisiä myynti-ilmoituksia interventioon odotellaan.
- Yksityisen varastoinnin tuki rasvattomalle maitojauheelle, voille ja juustoille.
- Komission täytäntöönpanoasetus koskien maidon tuotannon suunnittelua:
 - vaikean markkinatilanteen tasapainottamiseksi korkean tuotannon kauden ajaksi (6kk) mm. viljelijät, viljelijöiden yhdistykset, tuottajaorganisaatiot ja toimialaorganisaatiot voivat suunnitella maidontuotantoa vapaaehtoisin sopimuksin
 - kilpailuviranomaiselle raportoidaan sopimuksista ja sovituista maitomääristä.

Kotimaan kysyntä:

- Vähittäiskaupan menekki normaalia suurempaa.
- Horeca-sektori romahtanut.
- Huolena lisäarvotuotteet.

Koronaatilanteessa toimia tehty ja poikkeuksia saatu:

- MTK:n pelastus- ja valmiuspakettiesitys hallitukselle – seuranta- ja vaikuttamistyö käynnissä.
- Valkuaispulaan syytä varautua, rapsirouheen saatavuuteen voi tulla haasteita - kannustettu valkuais/öljykasvien viljelyyn, tukeen n. 40 % korotus ja herneelle ja härkäpavulle itävyyspoikkeus.
- Viestinnässä korostettu varautumista.
- MTK:n johtokunta otti kantaa kauppajärjestöjen sopimusjaksoihin.
- Paikan päällä tehtäviä valvontoja vähennetty 40 %.
- Talouden elpymistä edistäviä toimia ruokasektorille.

Valion sopimustuotannon osalta todettiin, että se korostaa tuotannon ja tuotantopanosten optimointia, kuten nurmirehun laatua, valkuais- ja rasvapitoisuutta sekä kannustaa tuottamaan syksyllä. Myös kustannusten seuranta samoin kuin markkinaseuranta ja -tietous ja muutokset kulutustottumuksissa ja kuluttajien toiveissa liittyvät sopimustuotannon vaikutuksiin.

Kantarin tekemästä tutkimuksesta maidontuotantoon liittyen todettiin yhteenvetona keväällä seuraavaa:

- Kannattavuus ja odotukset lähivuosille ennallaan.
- Viidennes tuottajista suunnittelee laajennusinvestointia lähivuosille. Navettojen/pihattojen investointisuunnitelmia on prosentuaalisesti enemmän mutta kappalemääräisesti vähemmän (yht. 1 700 kpl)
- Varmoja näistä on neljäs, yhteensä 20 000 lehmäpaikan lisäys, todennäköisistä investoinneista myös 20 000 lehmäpaikkaa.
- Luopujilla on lehmäpaikkoja yhteensä 73 500.
- Kokonaislehmämäärä laskee 30 000 – 40 000 lehmällä vuoteen 2027 mennessä.
- Vuonna 2025 maitotilojen määrä on lähellä 4 100 tilaa, vuonna 2027 tiloja on noin 3 300.
- Kolme viidestä suunnittelee jatkavansa maidontuotantoa 2027 jälkeen, jatkaminen yleisempää kuin pari vuotta sitten.
- Tuottajat tavoittelevat lähivuosille lähes 2 prosentin keskituotoksen kasvua/vuosi.

Syksyn 2020 kokouksessa valiokunnassa käsiteltiin seuraavia asioita:

Markkinakatsaus

Maitomarkkinatilanne on varsin epävarmassa vaiheessa koronasta ja brexitistä johtuen. Korona vaikuttaa erityisesti horeca -puoleen kysynnän alenemisena. Lisäarvotuotteiden menekki on normaalia alempana. Brexit tulee vaikuttamaan EU:n sisämarkkinoihin väistämättä mm. rajamuodollisuuksien takia tapahtuvana tavaroiden liikkumisen hidastumisena. Komissio tuntuu ajattelevan, että maatalous sopeutuu, kun on kerran sopeutunut mm. Venäjän pakotteisiin.

Globaali tilanne näyttäisi ehkä hieman EU:n tilannetta valoisammalta ja ensi vuodelle odotetaan kasvavaa kysyntää. Tämä oletus perustuu mm. koronarokotteen saamiseen käyttöön. Yhdysvaltojen kauppapolitiikka on kuitenkin kysymysmerkki vielä. Marraskuu oli positiivinen maitotuotteiden hintojen osalta. Maailmalla maitoa riittää, EU:ssa on rikottu ennätyksiä ja kasvua on myös muualla maailmassa (mm. USA, Uusi-Seelanti, Australia). Jos kysyntä jatkuu vahvana, niin maidosta ei näyttäisi tulevan pulaa.

EU:ssa hintakehitys oli rajusti laskussa keväällä, mutta palautui lähes kokonaan. Viime viikot olleet kohtuullisen tasaista ilman suuria hintaheilahteluja.

Suomeen tuonti on vähentynyt hieman, mutta myös viennissä pientä miinusta. Kokonaiskulutus meijerituotteissa on ollut hieman kasvussa, kun koteihin on hankittu ns. perusmeijerituotteita, kuten jogurtteja ja muita välipalatuotteita. Myös juuston ja voin kulutus on ollut pienessä kasvussa. Kotona tehdään erilaisia välipalaruokia, mikä näkyy näissä luvuissa.

Kuluttajatrendeissä kasvipohjaiset tuotteet ovat kasvussa, mutta myös mm. laktoosittomat ja proteiinirikkaat tuotteet, missä suomalainen maito on vahvassa roolissa. Vahvuuksia ovat myös eläinten hyvinvointi, tuotteiden jäljitettävyyden ja nurmivaltaisuus ruokinnassa. Positiivisia näkymiä näiltä osin paljon.

Luomumaidon tuotanto on kasvanut lähes kahdeksan prosenttia. Luomumarkkinoilla alkaa olla osin markkinoilla jo nähtävissä kyllästymispiste eli markkinat eivät enää paljoa enempää vedä. Tähän voidaan vastata lisäämällä tuotevalikoimaa. Kuluttajan valinta tavanomaisen maitotuotteen, luomumaitotuotteen ja kasvipohjaisen tuotteen välillä on markkinoiden kannalta haastava tilanne. Luomussa on tärkeää pystyä säilyttämään hintapremio.

CAP-katsaus

EU:n monivuotinen rahoituskehys saatiin päätettyä viime kesänä ja se oli Suomen kannalta hyvä. Ykköspilariin tulee pieni miinus, Suomelle tärkeään kakkospilariin tulee kuitenkin reilu korotus (sisältää EU:n elpymisvälineen rahoituksen). Kakkospilarin maaseudun kehittämisrahoitus on Suomelle erittäin tärkeä.

Elpymisrahoituksen kautta saadaan uusiutuvaan energiaan, eläinten hyvinvointitukeen ja investointiin lisärahoitusta.

Vihreä arkkitehtuuri tulee korostumaan entisestään uudella CAP-kaudella. Komission ajatus on, että vaatimustaso aina kasvaa ja niin käy nytkin ilmaston ja ympäristön osalta. Suomen vahva kakkospilari hieman helpottaa näitä vaatimuksia, koska taso on jo valmiiksi korkealla mm. ympäristökorvausjärjestelmän kautta.

Tärkeää on, että Suomessa löydetään kakkospilariin viljelijöitä kiinnostavia toimenpiteitä, joista osa tulee olemaan kokonaan uusia. Kun CAP:n perustuen ehdot kiristyvät, joudutaan kiristämään vapaaehtoisia kakkospilarin tukiehtoja.

Tuotantoon sidotut ja kansalliset tuet voivat jatkua. Tukikattoa ei Suomessa olla ottamassa käyttöön. Erittäin positiivinen muutos on, että korvamerkkien aiheuttamat sanktiot eivät enää jatkossa vaikuttaisi peltopuolen tukiin.

Kakkospilarin toimenpiteistä (ympäristökorvaus, EHK) ei vielä ole tarkempia tietoja. EHK:n on tulossa perustoimenpiteeksi hyvinvointisuunnitelma, jossa korostetaan mm. bioturvallisuutta. Siihen voi sisällyttää tilakohittaisia toimenpiteitä, joita ovat mm. Nasevaan liittyvät toimenpiteet – laitetaan olemassa olevia toimenpiteitä yhteen. Hyvinvointisuunnitelman päälle voisi valita mm. vasikoiden olosuhteiden parantamisen, hoitokarsinat ja laiduntamisen (90 vrk). Laiduntamisen osalta on vielä keskustelua, minkä tyyppiset tilat voivat sitä hyödyntää. Asian valmistelu on kuitenkin vielä kesken.

Navetan sijoittamisessa on jouduttu ottamaan huomioon tekijöitä, jotka eivät välttämättä ole laidunnuksen kannalta synkronissa eli laidunta ei ole navetan välittömässä läheisyydessä riittävästi, mikäli vaatimukset sen osalta kasvavat. Mm. pankit ovat rahoitusehdoissa vaikuttaneet navetan sijaintiin.

Tulkinta laidunnuksen, ulkoilun ja tarhauksen välillä voi muodostua myös ongelmaksi, jos vaatimukset tulevat kovin tiukoiksi. Myös markkinoilta tulevat vaatimukset on otettava huomioon jo ennakoivasti, vrt. kananmunantuotanto. Vapaaehtoisuus on oltava etusijalla.

Markkinoille pitää varautua tarjoamaan sitä, mitä kuluttajat haluavat ja se aiheuttaa uusia vaatimuksia, joihin on pystyttävä vastaamaan.

Ministeriöllä on varsin yksinkertainen näkemys, että lisätoimenpiteenä olisi vain laidunnus. Maitovaliokunta on korostanut ministeriön suuntaan, että ulkoilu tulee olla myös vaihtoehtona. Vielä tämä ei ole kovin hyvin saanut vastakaikua eli edunvalvontaa joudutaan jatkamaan. Ministeriö haluaa hallinnollisesti yksinkertaista järjestelmää.

Laidunnuksen ja jaloittelun määrittelyn osalta meidän on oltava aktiivisia niistä päätettäessä ja kirjattaessa lainsäädäntöön/asetuksiin/ehtoihin. Tuottajilla on oltava laajat mahdollisuudet toteuttaa eläinten ulkona olemista, jotta tiloja ei rajaudu ulkopuolelle.

Kaikkeen eläinten ulkoiluun tulee kannustaa, oli muoto sitten, mikä tahansa. Ns. oikea laiduntaminen nousee varmasti tuottajien keskenkin keskusteluun ja silloin on teollisuuden oltava valmis hyödyntämään niitä mm. markkinoiden kautta tarjoamalla kuluttajille eri vaihtoehtoja kysynnän mukaan.

MTK:n maitostrategian päivitys aloitettiin syksyllä 2020, nykyinen vuodelta 2014. Valiokunnan keskustelussa nostettiin esille:

- MTK:n on vaikea vaikuttaa kustannuksiin, mutta lainsäädäntöön vaikuttamisessa on tehtävää, jotta sieltä mahdollisesti tulevat kilpailuhaitat eivät ole kohtuuttomia. Tätä näkyy mm. kasvinsuojeluaineiden rajoituksissa.
- Yrittäjän SWOT:ssa oleva uhat -kohta on sellainen, jossa jaksamista ja terveyttä on syytä korostaa. Huonosti voivia yrittäjiä on poikkeuksellisen paljon. Maidontuotannosta saatu lisäarvo on hupenemassa, jos emme pysy jatkuvasti etulinjassa mm. eläinten hyvinvointiasioissa ja lääkkeiden käytön kanssa. Muualla juostaan meitä kiinni jatkuvasti.
- Uhissa on nostettu esille mm. maaseudun autioituminen ja on jo todellisuutta monin paikoin Itä-Suomessa. Tiloja on lopettanut, pellot säilyneet viljelyssä, mutta tuotanto ei ole kasvanut samassa tahdissa lopettaneiden kanssa. Jäljelle jäävät tilat joutuvat pitämään huolta monista muistakin asioista maaseudulla, mikä lisää

työvoiman tarvetta. Maatalouden investointitukia olisi mietittävä uusista näkökulmista tämän tyyppisillä alueilla.

- Kannattava tuotanto tuo hyvinvointia ja se on otettava meijerikentässä huomioon. Itä-, Keski- ja Pohjois-Suomi on menettänyt tuotantoa, vaikka potentiaalia on paremmin kuin alueilla, joilla tuotanto vahvasti keskittynyt. Esimerkiksi pellon hinta/vuokra on meillä merkittävästi alhaisempi.
- Sukupolvenvaihdosten osalta uhkana on, ettei tilakaupan jälkeen pystytä investoimaan niin nopeasti kuin mm. nuoren viljelijän tukiehdoissa vaaditaan, jos et saa tuotantosopimusta riittävän suurena
- Asiaa on kysytty ministeri Lepältä ja avustaja vastasi näin: Kuluvalle ohjelmakaudella ko. aikaraja (tai, että se on sidottu nuoren viljelijän edellytysten täyttymiseen eli enintään 5 vuotta aloittamisesta) tulee EU-asetuksesta. Siirtymäkaudella mennään nykyäänä ja siitä syystä pidentäminen ei ole mahdollista. Tulevan rahoituskauden sääösluonnoksissa tällaista rajoitusta ei kuitenkaan ole. Jos tulevalla rahoituskaudella käyttöön otetaan korotettu investointituki nuorille viljelijöille, on pohdinnassa ollut pidentäminen esim. 7 vuoteen.
- Omistajanvaihdosten tilanne on tämän vuoden osalta hyvin hiljainen koko Itä-Suomessa. Vaihdoiksi siirtää mm. investointien epävarmuus, kun pelisäännöt ovat vielä auki.
- Tuotannon keskittyminen on osin mentaliteettikysymys, jossa meidän on löydettävä lisää uskoa investointeihin. Tässä mm. yhteistyö on yksi mahdollisuus, jossa voimavaroja yhdistämällä voisi löytyä lisää mahdollisuuksia. Sopimustuotantoon liittyy paljon haasteita ja saattaa olla karua kyytiä kaikille. Hyvä esimerkki sopimustuotannosta on broilerituotanto, josta voi olla otettavissa oppia. Markkinoiden ehdoilla on mentävä ja kyettävä hallitsemaan sitä. Nuoret on tunnistettu osuuskunnassa ja myös väliinputoajat. Tahtotila on heitä huomioida, mutta hyvän jakamisen jakovaraa ei ole. Alueellisuutta on hallinnossa pidetty esillä, mutta kannatusta siihen ei ole saatu. Lopettavilla alueilla jakovaraa voisi syntyä, jos sitä ei jaeta yhteiseen pottiin. Myös tehtaiden sijainnilla on merkitystä, ainakin henkisesti.
- Jaksaminen on pitkälti johtamiskysymys, mutta siihen pitäisi päästä kiinni ennen kuin väsyminen tulee. Muuten se on myöhäistä.
- Lomitusjärjestelmiin on tulossa lähivuosina suuria muutoksia, mitä on syytä ennakoida. Lomituksen merkitys jaksamiselle on suuria. Koronan myötä moni viljelijä perui lomiaan ja niitä on nyt paljon pitämättä (tässä on eroja alueittain).
- Yleinen vaatimustason nousu lisää jaksamisongelmia ja tämä koskettaa muitakin kuin laajentaneita tiloja.
- Kaikki toimenpiteet, jotka parantavat toimeentuloa ja tuovat kassaan rahaa edistävät yleensä aina jaksamista, kun pystytään paremmin mm. irtautumaan työstä.

Lisäksi nostettiin keskusteluun Suomen hallituksen ja eduskunnan linjaukset turpeen asemasta lämmön tuotannossa. Nämä vaikuttavat myös meihin niin aluepoliittisesti, turvealan yrittäjien kautta, mutta erityisesti kuiviketurpeen osalta, jonka saannin turvaaminen on erittäin tärkeää. Polttoturve pitää turveyrittäjän elossa, kuiviketurpeen osuus liiketoiminnasta on erittäin pieni. Miten turvataan kuiviketurpeen saanti tulevaisuudessa? Turpeeseen tulevat rajoitukset ja kiellot heijastuvat vahvasti koko energiaketjuun, mikä on otettava päätöksenteossa huomioon.

Puutarhatuotanto – Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta

Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta edustaa laajasti vihannes-, juures- ja marjakasvien sekä perunan tuotantoa. Valiokunta kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Käsiteltävät asiat liittyivät valtaosin koronaan ja siihen liittyvään kausityövoimakysymykseen. Valiokunnan käsittelemistä asioista kooste alla.

Vuoden 1. kokous

Koronakeskustelussa tuotiin esille seuraavaa:

1. Migri – luvat kuntoon mahdollisimman nopeasti – nyt mennyt jo jopa puoli vuotta.
2. Kahden viikon karanteenin vaikutus otettava huomioon lupien pituuksissa.
3. Karanteeniohjeistus tiloille, miten työntekijöiden tulee käyttäytyä, mitä voivat tehdä ja, missä, korvaako joku, jos työntekijä sairastuu?

Onko kausityö välttämätöntä työmatkaliikennettä – tulkintaa ei vielä ole, mutta ymmärrystä TEM:n puolelta on osoitettu. Osa porukkaa on jo päässyt tulemaan, työnantajien huolehdittava karanteenista. Samalla oltava selvyys, mitä karanteenilla tarkoitetaan käytännössä, voivatko työskennellä ko. tilan pelloilla ja tiloissa?

Tuoteturvallisuudesta on pidettävä tiukka huoli, vaikka sanotaan, ettei tartu elintarvikkeiden kautta – tämän vuoksi karanteenista on pidettävä tiukasti kiinni. Sadonkorjuuseen tulevien tuloaika on oleellisempi, koska nämä työntekijät ovat suorassa kosketuksessa mm. marjoihin – taimi- ja istutustöissä riskiä ei samalla tavalla ole.

Sama ongelma pitkin Eurooppaa – työluvut kuntoon täällä Suomen päässä – kaikille yhteinen intressi, että saadaan työvoima liikkeelle.

Ei pidä luoda liian positiivista kuvaa siitä, että tiloille voi ns. kuka vaan tulla töihin - ensisijaisesti tavoitteena saada työntekijät sieltä, mistä aiemminkin. Osalla tiloista pohditaan, uskaltaako laittaa tuotantopanoksia keväällä jopa satojen tuhansien edestä, jos työntekijöitä ei tulekaan.

Lintuvahingot

Lintuvahingoista on saatu sähköpostilla palautteita valiokunnan jäseniltä ja niitä voi toimittaa edelleen valiokunnan sihteerille:

- Ennaltaehkäisytoimiin avustus ihan hyvä, erilaisiin äänikarkotteisiin ja mahdollisiin tykkeihin. Vahinkojen toteaminen heti, maataloussihteerin paikalle kutsuminen ja kirjaus, korvaushakemukset kootusti lokakuun loppuun mennessä ja maksatus vahinko vuoden loppuun mennessä 31.12.
- Lintuvahinkoihin voisi korvausta hakea esim. karkotteisiin tai verkkoihin. Myös tuulihaukka, jos sen saa pesimään pellon lähelle, toimii parhaiten räkättikarkottimena. Yleensä kalleimmat ensimmäiset marjat menevät lintujen suihin. Sitten pääskyt yms., mitkä voivat aiheuttaa vahinkoa ulostamalla varastotiloihin tai tuotantotiloihin, niin siihen tiedotusta ja vinkkejä kuinka pääskyn saa pesimään ja istumaan jonnekin muualle. Ja ohjeet, millä vältetään riskikattorakenteet, jossa linnut voi pesiä/istua.

Vuoden 2. kokous

Kokouksessa käsiteltiin yksityiskohtaisia tilatason tilanteita, jotka kirjattu vain valiokunnan pöytäkirjaan. Yleisinä huomioina todettiin, että elokuu on vihannestiloille kriittinen ajankohta, marjatiloihin jo heinäkuu. Silloin on oltava työntekijöitä.

Valmiiksi poimitun marjan kysyntää on vaikea arvioida. Esimerkiksi kalakaupassa on ollut kysynnän kasvua. Vakioasiakkaat ovat ilmaisseet, että haluavat marjaa tänäkin vuonna. Jokaisen tilan on harkittava, ottaako itsepoimijoita. Esimerkiksi Suonenjoella on niin paljon tiloja pienellä alueella, ettei itsepoimijoita riitä. Marjaa tulee liikkumaan vähemmän kuin viime vuonna.

Itsepoimintalohkot erillään muista lohkoista ja liikkumista rajoitetaan. Myös kesän säät ovat vielä epävarmat. Venäjän jo nyt kuuma sää saattaa olla tulossa meillekin. Vuonna 2010 oli vastaavanlainen tilanne.

Myös tiloilla on suhtauduttava tilanteeseen niin, että viesti on kuitenkin positiivinen eikä korosteta ongelmia. Työpaikat kannattaa mahdollisimman kattavasti ilmoittaa eri palveluihin.

Vuoden 3. kokous

Myös kolmannessa kokouksessa käsiteltiin yksityiskohtaisia tilatason tilanteita, jotka kirjattu vain valiokunnan pöytäkirjaan. Yleisinä huomioina käytiin mm. läpi kauppohenkilöstön hintakilpailua. Kaupan edustajat sanovat, että maksavat omista katteistaan, mutta voidaanko tähän luottaa? Tuottajahintaa ei ole varaa laskea, jotta voidaan turvata sekä laatu että jatkuvuus tuotannossa. Kurkku ja tomaatti ovat erityisesti ongelmassa jo nyt, mikä johtuu osin yllätyksellisesti. Mikäli koulut menevät kiinni, niin kysyntä vähenee taas radikaalisti. Myös kauppohenkilöstön hevi-osastojen tapa käsitellä tuotteita ei kaikin osin ole asiantuntevaa, mistä seuraa laatutappioita ja hävikkiä.

Hintatason pitäminen kausituotteissa on erittäin hankalaa, kun kilpailu on kovaa. On vaikea arvioida, mikä on luontaista vaihtelua ja, mikä on kaupan ajamaa tasovaihtelua. Kaupat ovat mm. luomutuotteissa nähneet, ettei hinnan kovakaan alennus lisää sen kokonaismyyntiä, tosin tuotteiden välillä voi olla vaihtelua.

Kesällä oli lähes viikoittain esillä tiloja, joilla oli jotain ongelmia – media oli kiinnostunut, jolloin julkisuuskuvaan pitää kiinnittää huomiota. On hyvä muistaa, että oma tila edustaa myös koko toimialaa. Kaikkien pitää toimia

lakien ja asetusten mukaisesti – lisäksi on osattava viestiä siitä tavalla, jonka julkisuus, kuluttajat ja media ymmärtävät.

Arvostuksen nousu pitää turvata, jotta se jatkuu ja kasvaa – tämä pitää osata tiloilla ottaa huomioon. Jos keväällä 2021 joudutaan taas perustelemaan, miksi tarvitaan ulkomaista työvoimaa niin se pitää pystyä perustelemaan vielä aiempaa paremmin.

Vuoden 4. kokous

Kansallinen pölyttjästrategia työn alla, valmis syksyllä 2021. EU-tason valmistelun lisäksi tehdään kansallinen ohjelma, jossa maa- ja metsätaloudella on iso rooli. Pölyttjäkadon estäminen ja pölyttäjien elinympäristön suojele keskeisiä asioita. Tämä voi heijastua kasvinsuojeluaineiden valikoimaan ja käyttöön. Pölyttäjille tärkeiden elinympäristöjen, kuten pientareiden ja pellonreunojen säilyttäminen voi tuoda uusia toimenpiteitä, joilla näitä voidaan edistää. Myös pölyttäjien seuranta pyritään parantamaan, jotta voidaan saada luotettavaa tietoa eri pölyttäjien kannoista.

Iso asia alalle on kansallisen lannoitevalmistelainsäädännön uudistus, jonka taustalla EU-direktiivi. Puhdistamolietteen hyödyntäminen ja siitä lannoitetta valmistavien laitosten hyväksyntä ja valvonta ovat osa uudistusta ja, mihin näistä tuleva lannoite lainsäädännössä tulee ohjattavaksi. Keskustelua käydään myös siitä, tuleeko fosfori ns. nitraattidirektiivin alle vai osana lannoitevalmistelainsäädäntöä. Jälkimmäinen voisi olla parempi vaihtoehto.

CAP:n ja ympäristökorvausjärjestelmän valmistelu on edelleen kesken eikä yksityiskohtaisia tietoja vielä ole. Tällä hetkellä ei näyttäisi olevan tulossa kovin hyviä toimenpiteitä avomaan puutarhatuotantoon. Tärkeää on, ettei tule käytännön viljelyä haittaavia ehtoja esim. peltojen vaihtoon. Peltojen viherpeitteisyys tai muokkaus- rajoitukset tulee ottaa huomioon avomaan tuotannon näkökulmasta, jotta tuotannon erityispiirteet ja vaatimukset tulevat huomioiduksi ja tuotanto voi jatkua.

Minor use -luvista on jouduttu Tukesin kanssa käymään keskustelu yksittäisten kasvien viljelyalaan liittyen. Alan kasvusta huolimatta voitiin jatkaa lupien käyttöä. Kokeita (mm. jäämäkokeet) varten tarvitaan rahoitusta, jota MTK ei voi kokonaan rahoittaa, vaan tarvitaan todennäköisesti myös viljelijöiltä rahoitusta.

Kausityövoimatilanteen osalta todettiin, että kausityöntekijöitä vuonna 2020 tuli Suomeen noin 7 000. Kiintiö 9 000 työntekijälle siten riitti ja tarvittaessa sitä voidaan nostaa. Paikoin ei tarve ollut niin suuri kuin oli odotettu. MTK:n luoma "kausityövoimaputki" Ukrainasta toimi hyvin, eikä näillä lennoilla ollut yhtään tartunnan saanutta.

Keskustelussa esille nousi seuraavia asioita:

- on erittäin tärkeää, että saadaan hyvissä ajoin oikea kiintiö kasaan ulkomaisesta työvoimasta
- kesä meni kohtuullisen hyvin ja myös kotimaisesta työvoimasta oli hyviä kokemuksia, minkä voisi nähdä myös maatalouden pr-asiana, joita voi hyödyntää laajemminkin mm. mediassa, käytetään todennäköisesti myös jatkossa kotimaista työvoimaa.

Luonnonmukainen tuotanto

Itä- ja Keski-Suomen MTK – liittojen luomuvaiokunta esitti MTK:n johtokunnalle seuraavia, välttämättömiä toimenpiteitä, joilla turvataan Itä-Suomen maatalous ja luomutuotanto:

1. Itä- ja Keski-Suomen kotieläintalous tarvitsee järeitä tukitoimia kehittyäkseen

Harjoitettu maatalouspolitiikka on johtanut eriarvoisuuteen: kotieläintuotanto ja tuet ovat siirtyneet Itä- ja Keski-Suomesta Etelä- ja Länsi-Suomeen ja samalla myös maatalouden rahavirrat ovat siirtyneet tuotannon mukana. Ympäristötuen kohdentamisalueen perustaminen on siirtänyt varoja vastaavalla tavalla Itä-Suomesta Etelä- ja Länsi-Suomeen.

Toteutettu maatalouspolitiikka on suuresti vaikeuttanut maatalouden tasapuolista kehittämistä Suomessa ja samalla on unohtunut EU:n vaalima maatalouspolitiikan peruseriaate "maataloutta on voitava harjoittaa

koko EU:n alueella”. Suomi on korostanut myös tätä vaatiessaan erityistoimenpiteitä maataloustuotannolle. EU:n jäsenyyssajan vaikutuksia voidaan todeta eri maakuntien rahavirtakehityksissä. Ne osoittavat, ettei maatalouden kehitys ole ollut tasapuolista, vaan paremmat tuotantoalueet ovat hyötynneet saman tukialueen tuotanto-olosuhteiltaan heikommista alueista esimerkiksi C1-tukialueen sisällä (Etelä-Pohjanmaa versus Pohjois-Karjala). Samalla tavalla myös C2 tukialueen sisällä nurmeen perustuva kotieläintalous on keskittynyt Ylä-Savoon ja Pohjanmaan maakuntiin. MTK:lla on nämä luvut käytettävissä eri tutkimus- ja tietolähteistä.

Itä- ja Keski-Suomen MTK – liittojen luomuvaiokunta esittää, että tulevalle ohjelmakaudelle CAP27 (2021 – 2027) tehdään tukiohjelma, joka turvaa kotieläintuotannon säilymisen kaikissa Itä- ja Keski-Suomen maakunnissa. Ohjelma voidaan rakentaa ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen kotieläinkorotuksen sekä korotettujen investointitukien kautta. Hajautettu kotieläintuotanto säästää myös Itämeren liialliselta maatalouden ympäristökuormitukselta.

2. Suomalainen luomuviljely tarvitsee omat poikkeuksensa

Itä- ja Keski-Suomen MTK – Luomuvaiokunta esittää, että luomutuottajien pitää saada käyttää uusia lajikkeita, jolloin tavanomaisen kotimaisen nurmisiemenen käyttöä ei tule rajata tässä vaiheessa. Muutoin siemenen käyttö valuu ulkolaiseen siemeneen, joiden mm. talvenkestävyys herättää epäilyksiä.

Ulkolaisen luomusiemenen talvehtimisvarmuus on olematon ja seosten sisältö ei vastaa tarpeita. Viljelijän pitää ensin katsoa mitä eläimet ja pellot tarvitsevat, ei sitä mitä luvat määrää.

Yleinen lupa on kannatettava ja välttämätöntä suomalaisessa luomutuotannossa. Suomalainen luomutuotannon ja lajien ja lajikkeiden jalostuksen kannalta on tärkeää viljellä Suomeen soveltuvia lajikkeita.

Poikkeuslupien myöntäminen pitää olla mahdollista ELY:llä joustavasti, ilman EU-sanktioita niin viljelijälle kuin hallinnolle. Suomalaista luomusiemenjalostusta ei ole olemassa, ja siihen toivotaan muutosta esim. Karilan tutkimusaseman kautta.

3. Luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen lajien vahingonkorvaukset täysimääräisiksi

Suomessa viljellään samoja kasveja erilaisiin käyttötarkoituksiin, jolloin saman kasvin hinta voi vaihdella merkittävästi. Eri tuotantotapojen esim. luomu/tavanomainen hinta vaihtelee myös paljon, tyypillisesti luomukasvinviljelytuotteet ovat 2-3 kertaa kalliimpia kuin tavanomaiset. Myös saman tuotantotavan sisällä samassa tuotteessa voi olla merkittäviä eroja esim. luomupuhdaskaura versus luomurehukaura, jonka hintaero voi olla 2-3 kertainen. Toiset viljelijät onnistuvat saamaan samaan käyttötarkoitukseen menevistä tuotteista erilaista hintaa riippuen neuvottelutaidoista.

Valkoposkianhien ja muiden rauhoitettujen lintujen suojelua pidetään sekä kansallisesti ja EU:n tasolla tärkeänä. Näiden lintujen aiheuttamat vahingot keskittyvät Euroopan tasolla tarkasteltuna pienelle alueelle. Itä-Suomen alueen maatalous on yksi pahiten näistä linnuista kärsivä alue.

Itä- ja Keski-Suomen MTK – liittojen luomuvaiokunta esittää, että on kohtuullista, että maatalouselinkeinolle aiheutetut vahingot korvataan täysimääräisesti, huomioiden viljelijän toimittamat luotettavat selvitykset menetetyistä sadon arvosta ja sadon määrästä.

Luomuvaiokunnan esitykset eläinlääkäriskoulutukseen ja lääkkeiden luovutukseen liittyen.

Itä- ja Keski-Suomen MTK –liittojen luomuvaiokunta on kiinnittänyt huomiota eläinlääkäreiden tarjoamiin hoitoimenpiteisiin luomutuotannossa oleville tuotantoeläimille.

Ote 17.6.2020 pidetyn MTK-keskusliiton luomuvaiokunnan pöytäkirjasta:

”Pöytäkirjan kohdassa muut asiat käsiteltiin eläinlääkäreiden ammattitaitoa luomueläinten hoitoa määrättäessä. Luomulainsäädäntö on saatava osaksi eläinlääkintäkoulutusta, koska luomutuotantoeläimiä hoidetaan luomulainsäädännön mukaisesti. Tämä ei nykyään toteudu, vaan esitetään soveltumattomia hoitomenetelmiä. Asiassa lähestytään MTK:n asiantuntijaa eläinlääkäri Leena Suojalaa. Hänen vastuualueenansa on tuotantoeläinten terveys ja hyvinvointi, eläinlääkintäasiat ja elintarvikehygieniä.”

Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunta esittää, että MTK vie asiaa eteenpäin niin, että luomukotieläinten hoito ja lainsäädäntö saadaan sisällytettyä riittävällä opintomäärällä Helsingin yliopiston eläinlääketieteen koulutusohjelmaan ja eläinlääkäreiden jatkokoulutukseen mahdollisimman pian.

Lisäksi lääkkeiden luovutukseen liittyviä asia, jossa luomusäännöt edellyttävät yhteyttä eläinlääkäriin lääkinnän aloituksen yhteydessä, vaikka lääkkeen luovutus on merkattu Nasevaan ja eläinlääkäri on asian arvioinut lääkkeen luovutuksen yhteydessä. Hoitava eläinlääkäri piti tätä aivan turhana sääntöjen tulkinnan kiristysenä. Vt. Ruokaviraston Luomu-viljelijäkirje 1/2020, 2.4.2020, Dnro 2416/04.02.20.10/2020.

Kannanotto uuden luomumyllyn puolesta

Itä- ja Keski-Suomen MTK – liittojen luomuvaliokunta pitää valitettavana Liperin Myllyn paloa ja merkittävimmän luomutoimijan poistumista Itä-Suomen alueelta. Liperin Mylly hankki luomuraaka-aineet lähialueilta ja markkinoi laajalti ympäri Suomea. Mylly toimitti luomutuotteita kuluttajille, kaupalle ja leipomoteollisuudelle. Erityisesti luomurehun valmistamisen loppuminen luomukarjatiloilta oli näille suuri menetys.

Luomuvaliokunta antaa täyden tuen Pohjois-Karjalan Myllytyöryhmän työlle selvittää uuden luomumyllyn saamiseksi Pohjois-Karjalaan.

OSAAMINEN JA HYVINVOINTI

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunta

Valiokunta piti vuonna 2020 kaksi kokousta. Kevään kokouksessa valiokunta käsitteli MTK:n tekemiä esityksiä ja linjauksia koronakriisin hoitamiseen liittyen. Näitä olivat mm. muutostarpeet lomituspäalvelulakiin. Lomitus on elintärkeää maataloilta ja merkitys korostuu kriisiaikana. Toistaiseksi STM ei ole vienyt MTK:n tekemiä muutosesityksiä eteenpäin. MTK:n puheenjohtaja Marttila on ollut yhteyksissä Kiurun kautta hallituksen suuntaan.

MTK:n muutosesityksissä on ollut lomituspäalvelut kotieläintilojen lisäksi myös kasvinviljelytiloilta. Lisäksi tärkeä on nähty myös tartuntalain mukaisten tilanteiden lisääminen sijaisapuperusteeksi lomituspäalvelulakiin. Valiokunnan mukaan sijaisapumaksujen alentaminen olisi nyt tärkeää, jotta varmistetaan myös taloudellisesti ahtaalla olevien tilojen mahdollisuus sijaisapuun. Valiokunta muistuttaa myös maatalojen varautumisesta ja suojautumisesta virustilanteesta sekä kehottaa selvittämään varahenkilöt, valtakirjat ja työohjeet kuntoon tiloilla.

Kokouksessa keskusteltiin lomitustalainsäädännön uudistuksesta. Lomitustoiminnan lähtökohtana on oltava, että lomitus on sosiaaliturvaa. Keskusteltiin, että yhtiömuodosta riippumatta lomitus on turvattava jatkossakin ja lomitusoikeus tulisi olla kaikilla kotieläinten hoitotyöhön osallistuvilla. Lomituksen minimituntirajaa ei haluta lähteä nostamaan, koska pienelläkin tilalla lomitus voi olla ainoa keino päästä hengähtämään tilan töistä.

Tilakohtaiset lomitustuntimäärät pitää myös vastata tilan töiden määrää, eikä suoraan eläinmäärän perusteella tai muuten kaavamaisesti voi määritellä tilan työaikaa. Huomioitava on, että mikäli lomittajan työaikaa lyhennetään, sitä seuraa 3 kk seuranta-aika, jonka aikana tarkastellaan, onko tuntimäärää tarve tarkastella uudelleen.

Takaisinperinnän kohtuullistaminen on tärkeää, jos sijaisapu on myönnetty ehdollisena. Valiokunnan mielestä sijaisapuaikaa lääkärin todistuksella tulisi lisätä 20 päivästä 60 päivään, koska Kelan sairauspäivärahan käsittely voi kestää useita kuukausia. Mikäli päätös on kielteinen, sijaisavun takaisinperintä voi aiheuttaa taloudellisia ongelmia tilalle.

Sairauspäivärahapäätöksen lisäksi lomituskäsum tulisi olla sijaisapumäsum suuruinen, mikäli lomitus johtuu sairaudesta tai alentuneesta toimintakyvystä, sekä niissä tapauksissa, kun asiakas odottaa sairauspäivärahapäätöstä. Tällä voitaisiin estää kohtuuttomat lomituskäsumt. Osapäiväraha ei nykyään mahdollista sijaisapuun sairauspäivärahää toisin kuin osakuntoutustuki, joka mahdollistaa sijaisavun.

Todettiin myös, että lomitussyksiköiden koolla ei ole merkitystä, mikäli hallinnossa työskentelevät ovat ammatitaitoisia ja tuntevat alueensa. Myöskään maakuntarajat eivät saisi olla esteenä sujuvalle lomitukselle.

Valiokunta teki lausunnon lomitussääntöuudistuksesta. Lausunto on kirjattu toimintakertomukseen kohtaan maakunnallinen edunvalvonta.

Valiokunta kävi myös läpi Välitä viljelijästä -hankkeen tilannetta. Yhteydenottojen määrä on korona-aikana hieman vähentynyt. Viljelijät ovat selvästi tottuneet selviämään yksin omassa arjessaan ja nyt valmistaudutaan kevättöihin. Nyt on kuitenkin riskinä, että apua tarvitsevat ”hiljaiset” ja vaikeasti tavoitettavat henkilöt ovat ennistä enemmän piilossa. Syksystä ennustetaan kiireistä aikaa, kun keväältä ja kesältä perutut tapaamiset siirtyvät syksyyn. Muutamia eläinsuojelutapauksia on nyt noussut esille ja niissä tilanne on vakava.

Syksyn kokouksessa keskusteltiin maatalousyrittäjien kuntoutuksesta, jota on tarkoitus markkinoida Välitä viljelijästä -työntekijöiden ja työterveyshoitajien kautta, ensi vuodesta alkaen. Tarjolla on myös moniammatillista yksilökuntoutusta, jonka myöntämiseen tarvitaan lääkärin B-lausunto.

MTK haki vuodelle 2021 Kiila-kuntoutusta Peurunkaan. Kiila-kuntoutuksessa prosessi käydään aina työn kautta ja työn näkökulmasta. Kiila-kuntoutuksessa painotetaan yksilöllistä tukea. Kuntoutuksen aikana on mahdollista käydä Peurungassa tai etäyhteydellä keskusteluja kuntoutuksen etenemisestä. Kiila-kuntoutus on lakisääteistä kuntoutusta. Jos peruste kuntoutukselle on todettu, Kela ei voi hylätä hakemusta. Kiila-kuntoutus oikeuttaa sijaisapulomitukseen.

Peurungassa on mahdollisuus myös kuntoremonttiin. Teemoina mm. voimaa ja harmoniaa luonnosta, henkinen hyvinvointi ja vireyttä ja hyvinvointia liikunnasta

Maatalousyrittäjä voi hakeutua myös erikseen kuntoutukseen Kelan kautta esimerkiksi: sydänsairaus, selkäongelmat, mielenterveys.

Maatalousyrittäjän pitää työterveyshuollon asiakkaana myös aktiivisesti vaatia palvelua, varsinkin jos palvelu takkuu. Todettiin, että työterveyshuollon palveluissa on suuria eroja alueittain. Muistutettiin myös työterveyshuoltoon kuulumisen tärkeydestä. Etenkin nuoret yrittäjät unohtavat helposti terveydestä huolehtimisen, kun ei vielä ilmene ongelmia. Todettiin kuitenkin, että nykyään nuoret huomioivat terveysasiat paremmin ja työterveyshuollon palveluja osataan käyttää.

Lomitussääntöuudistuksessa on käyty keskustelua siitä, pitääkö lomituksen eläinyksikköperusteista alarajaa nostaa kuudesta eläinyksiköstä korkeammaksi. MTK ei ole esittämässä alarajaa korkeammaksi.

Uudistusprosessin toinen lakipaketti tulee voimaan todennäköisesti 2025, jolloin lomituksessa voi tulla muutoksia. Vuosilomien yhtäaikaista pitämistä puhuttaa ja tästä tehdään tutkimusta. Lomittajilta on tullut palautetta, että tunnit ei meinaa riittää ja se on myös työtapaturmariski.

Melassa on tehty analyysiä, kenelle lomitus kuuluisi ja Myel-ehdon poistumista on väläytelty. Uusi työryhmä on perustettu määrittelemään sitä, kenelle lomitus kuuluu. Eri tuotantosuuntien lomitustyöpajoja on myös suunnitteilla.

MTK on esittänyt, että koronapandemian aikana lomituspalvelulaissa tulisi huomioida riskitilanteet, esimerkiksi yrittäjän sairastuminen. Työkaluja tähän ei ole kuitenkaan Melalta saatu.

Tilastoja

Työterveyshuoltoon liittyneet 2018-2020, Lähde: Mela.

Työterveyshuoltoon liittyneet		2018			2019			2020		
Koko maa		57038	19558	34,3 %	55239	18051	32,7 %	53567	16594	31,0 %
Asuinkunta	Maakunta	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%
Lukumäärätietoja ei ole ilmoitettu kunnissa, joissa työterveyshuoltoon liittyneitä on alle 3.										
Enonkoski	E-Savo	73	20	27,4 %	71	21	30 %	69	21	30 %
Heinävesi	E-Savo	86	10	11,6 %	78	9	12 %	77	7	9 %
Hirvensalmi	E-Savo	97	43	44,3 %	90	39	43 %	84	39	46 %
Joroinen	E-Savo	180	48	26,7 %	175	45	26 %	170	46	27 %
Juva	E-Savo	315	123	39,0 %	302	119	39 %	289	109	38 %
Kangasniemi	E-Savo	211	78	37,0 %	194	72	37 %	184	68	37 %
Mikkeli	E-Savo	559	224	40,1 %	544	207	38 %	540	207	38 %
Mäntyharju	E-Savo	146	49	33,6 %	143	48	34 %	134	46	34 %
Pertunmaa	E-Savo	87	39	44,8 %	81	39	48 %	77	38	49 %
Pieksämäki	E-Savo	264	56	21,2 %	251	54	22 %	235	53	23 %
Puumala	E-Savo	118	53	44,9 %	113	51	45 %	110	47	43 %
Rantasalmi	E-Savo	200	99	49,5 %	193	95	49 %	185	16	9 %
Savonlinna	E-Savo	411	149	36,3 %	393	140	36 %	395	44	11 %
Sulkava	E-Savo	127	40	31,5 %	119	39	33 %	112	6	5 %
Etelä-Savo		2874	1031	35,9 %	2747	978	36 %	2661	747	28 %
Etelä-Savon ELY-keskus		2874	1031	35,9 %	2747	978	36 %	2661	747	28 %

ELINKEINOPOLITIIKKA JA YRITTÄJYYS

Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta

Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta kokoontui kaksi kertaa vuoden 2020 aikana.

Ensimmäisen kokouksen teemana oli koronan vaikutukset maaseudun yrityksiin. Suomen rajat sulkeutuivat, eivätkä normaalisti kausitöitä tekevät päässeet maahan. MTK aloitti nopeasti Töitä Suomesta Oy:n nimissä lentoliikenteen Ukrainasta Suomeen koronaturvallisesti.

Suomessa lomautettujen henkilöiden osalta työvoimantarjonta oli vaikeaa ennakoida, sillä oli vaikeaa arvioida, miten nopeasti muut yritykset pääsevät avaamaan taas toimintojaan kevään koronasulun jälkeen. Hallitukselta odotettiin linjauksia palkkatuen käyttömahdollisuudesta ja työttömyyspäivärahan suojaosan nostamisesta.

Yrittäjien työttömyysturvaa oli ollut mahdollista hakea maaliskuun puolivälistä saakka, jos yritystoiminta oli keskeytynyt tai tulos jäi alle 1 090 euron/kk. Maa- ja metsätalouden yrityksiä oli keuhkautta suunnattu vain valtiontakaukset. Liitännäiselinkeinoille oli lupailtu tukipakettia, jonka sisällöstä ei ollut kokouksella tietoa.

Valiokunta toivoi keskustelussaan ennakkotiedotusta tuen mahdollisuudesta. Valiokunta muistutti myös, että veroennakoita kannattaa muuttaa heti, jos näyttää sille, että vuoden tulos ei kehity suunnitelmien mukaiseksi.

Toisena kokousasiana valiokunta käsittelee tieverkoston kuntoa. Rahat ovat lisääntyneet tieverkoston kunnossapitoon, esimerkiksi Savo-Karjalassa päällystystöitä tehdään vuonna 2020 noin 500 km, eli kaksinkertainen määrä aikaisempiin vuosiin verrattuna. Samaan aikaan alemman tieverkon kunto heikkenee, koska kunnossapitokorjaukset sorateilla ovat vähäiset. Valiokunta toi keskustelussaan esille, että päällystystyöt valtaväylillä ovat erittäin tarpeellisia, mutta alemmaa tieverkkoa ei saa unohtaa. Alempi tieverkko mahdollistaa:

- Huoltovarmuutta (sähkö- ja televerkot, elintarvikkeet, energia).
- Turvallisuutta (pelastustoimi, poliisi, puolustusvoimat, rajavartiolaitos).
- Elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia (maa- ja metsätalous, metsä-, elintarvike- ja energiateollisuus, rakentaminen ja ylläpito, luontomatkailu ja yrittäjyys).
- Julkisten palvelujen käytettävyyttä (Sosiaali- ja terveystieteet, kyyti-, posti- ja jakelupalvelut).

Hyväkuntoinen alempi tieverkko laajentaa ihmisten valinnanmahdollisuuksia työ- ja asuinpaikan suhteen. Valiokunta päätti tehdä kannanoton alemman tieverkon kunnossapidon tarpeesta. Valiokunta muistutti myös, että rakentamisen hiljentyessä teiden kunnossapitoon suunnattu rahoitus tukee myös maanrakennusalan työllisyyttä eri puolilla Suomea.

Toisen kokouksen teemana oli korona-elvytysrahojen käyttö. Jokainen maakunta on valmistellut esityksen korona-elvytysvarojen käytöstä. Valiokunta tutustui maakunnittain elvytysrahojen käyttösuunnitelmiin ja poimi sieltä maa- ja metsätaloutta sekä maaseudun elinvoimaisuutta tukevat hankkeet.

Etelä-Savossa korostuivat metsä- ja puuosaamisen vahvistaminen, puurakentamisen edistäminen ja metsäalan digitaalisuutta edistävät ratkaisut. Myös vesiosaamisen vahvistaminen ja kestävä ruokajärjestelmä olivat listalla. Myös laajakaista-asiat ja biokaasu sekä kaiken kaikkiaan bioenergia olivat Etelä-Savon elvytystoimien kärkinä.

Keski-Suomi oli nostanut esiin bio- ja kiertotalouden kehitys- ja investointiohjelman, jossa tavoitteena on jalostusasteen nostaminen ja uuden liiketoiminnan luominen, esim. muovia korvaavat jalosteet, kemikaalit ja tuotteet, puuvillaa korvaavat tuotteet ja biokaasu ja sen jakeluverkko.

Pohjois-Karjalan kärkitoimenpiteinä olivat paikallisen kysynnän elvyttäminen, uuden kasvun kiihdyttäminen yritysten strategian, liiketoiminnan ja toimintatapojen uudistamisen avulla ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen arvoverkostojen avulla. Pohjois-Savo panostaa biojalostukseen, puun käytön edistämiseen, elintarvikkeiden arvonalistukseen ja maakuntaan muuton edistämiseen.

Valiokunta käsitteli myös työvoiman saantia maaseudun yrityksiin. Kati Kuula MTK:sta kertoi Töitä Suomesta Oy:n toiminnan alkuvaiheista. Yhtiön visiona on olla markkinajohtaja ja luotetuin maaseudun työvoimapalveluiden tarjoaja vuonna 2025 sekä toimii kannattavasti koko Suomessa. Kevääseen 2021 valmistautuminen on jo käynnissä.

Töitä Suomesta Oy neuvoo ja ohjaa ja tarjoaa lisäksi esim. rekrytointipalveluja ja koulutusta. Rekrytointi – ja henkilöstöosaamisen sekä työnantajamielikuvan kehittäminen vaatii edelleen työtä. Valtion suunnalta odotetaan kotimaisen työvoiman kannustimia niin työntekijälle kuin työnantajalle.

Valiokunta keskusteli myös kaivosalueiden maanomistajille tulleista kiinteistöveromaksuista muualla Suomessa. Asian etenemistä oikeuden päätökseen seurataan. Katso-tunnisteet lakkaavat ja asioinnissa siirrytään käyttämään suomi.fi- tunnisteita. Verohallinto on ollut nuikkasanainen opastuksessa ja tiedotuksessa. Valiokunta päätti olla yhteydessä verottajaan asiasta.

KULUTTAJATYÖ

Kokkaa kotimaista -kampanja

Tervetuloa mukaan tekemään nuorten ruokakasvatusta!

MTK toteutti syksyllä 2020 Kokkaa kotimaista -kampanjan. MTK-yhdistyksen tehtävänä oli ottaa yhteyttä kouluun, hankkia kotimaisia raaka-aineita ja toimittaa ruokakassi kotitalousopettajalle. Kokkaamisesta ja herkuttelusta huolehtivat opettajat ja oppilaat.

Opetusmateriaali oli kohdennettu kahdeksannen luokan valinnaisaineryhmille ja soveltui 90 minuutin (kotitalouden kaksoistunti 2 x 45 min) oppitunnin mittaan. Oppitunnin alkuun oli koostettu teoriaosuus suomalaisesta ruoantuotannosta sekä Kahoot-tietovisa opiskelluista asioista.

Kuten eteenpäin katsovassa MTK:n Tulevaisuusasiakirjassa sanotaan, *”tulevaisuuden kuluttajia kiinnostaa yhä enemmän, mitä he syövät sekä miten ja missä ruoka on tuotettu.”* Ruokakasvatus onkin koko ajan yhä tärkeämpää, sillä lasten ja nuorten ymmärrys ruuasta ja sen matkasta pelloilta ruokapöytään on heikentynyt samalla, kun ruuan valmistaminen alkuperäisistä raaka-aineista on vähentynyt. Myöskään ruuan vaikutusta ympäristöön, terveyteen ja hyvinvointiin ei ymmärretä riittävästi.

Kokkaa kotimaista –mallin tavoite MTK:n näkökulmasta:

- Lisätä nuorten kiinnostusta ruoanvalmistukseen sekä parantaa heidän ruoanvalmistustaitojaan.
- Tutustuttaa oppilaita suomalaiseen ruokaan ja ruuantuottajiin.
- Tarjota opettajille luonteva tapa hyödyntää MTK:n erinomaista RUOKAA! -oppikirjaa kotitalouden opetuksessa.
- Olla kiinnostava ja haluttu kumppani koulujen ruokakasvatusta toteuttavien tahojen joukossa.
- Jakaa ruokailoa!

Kokkaa kotimaista materiaalit:

Opettajalle:

- Oppitunnin aluksi pidettävä teoriaosuus (noin 30 minuuttia). Moodle
- Kahoot-tietovisan opiskeltujen asioiden kertaamiseen. Moodle
- Reseptit kahteen pääruokaan ja yhteen jälkiruokaan. Oppilaille jaettavat reseptivihkoset lähetty MTK-liittoihin. Sähköinen tulostusasemoitu versio myös liitteenä.
- Sähköinen Opettajan opas toimivilla linkeillä. Myös liitteenä
- MSL verkko-opisto (Moodle): <https://moodle.msl.fi/course/view.php?id=25>

MTK-yhdistykselle:

- Hei kotitalousopettaja, esimerkki sähköpostista.
- Ohje MTK-yhdistykselle.
- Laskutusohje, Kokkaa kotimaista.
- Esittelyaineisto esim. MTK-yhdistyksen johtokunnalle

Etelä-Savossa kampanja toteutettiin yhdeksässä yhdistyksessä ja osa aikoo toteuttaa sen vuoden 2021 puolella. MTK onkin ilmoittanut, että kampanja saa jatkoa syksyllä 2021.

Kuluttajatyöryhmän toimintaa

Työryhmä palkitsi Itä- ja Keski-Suomen yhteisillä luottamushenkilöpäivillä MTK-yhdistyksiä edellisvuoden kuluttajatyöstä. Yhdistyksiltä tuli 11 vastausta, joista luokiteltiin kolme kategoriaa, joista jokaisesta palkittiin yksi.

Vuoden tapahtumajärjestäjä -plakaatin sai MTK-Savonlinnan seutu yhdessä MTK-Enonkosken ja MTK-Punkaharjun kanssa. Yhdistysten järjestämässä tapahtumassa 4 -luokkalaiset tutustuivat maa- ja metsätalouteen. Tapahtuman suunnittelussa oli huomioitu erityisen hyvin koulujen opetussuunnitelma.

Vuoden suomalaisen ruuan edistäjä -tittelin sai MTK-Suonenjoki, joka on vienyt jauhelihaa kotitalousopetukseen ja keskustellut opettajan kanssa suomalaisen kotieläintuotannon eroista verrattuna muihin maihin.

Vuoden päänkääntäjä -arvon sai MTK-Viinijärvi. Siellä kaksi viljelijää kutsui maataloutta arvostelleen toimittajan tutustumaan kotieläintilan arkeen.

Todettiin myös, että Mikkelin tapaamisessa järjestetty vapaamuotoinen kuluttajavastaavien lounas toimi suhteellisen hyvin ja sitä kannattaa jatkaa.

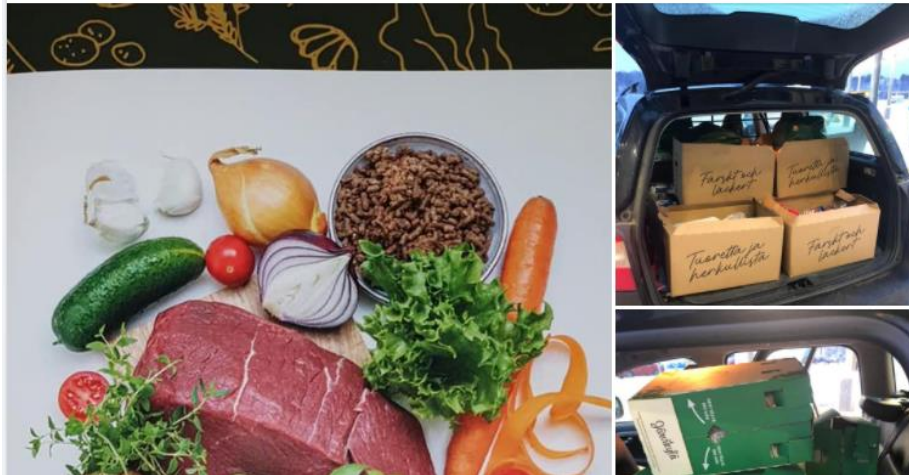
Kuluttajatyöryhmä päätti jatkaa palkitsemisia myös jatkossa, jotta kuluttajatyö pysyy yhdistysten toiminnassa aktiivisesti mukana ja, että se saa myös huomiota. Muita vuoden 2020 aikana ryhmän käsittelemiä asioita olivat mm. kuluttajatyön koulutuksen suunnittelu, korona -aikaan sopivien toimintatapojen kehittäminen sekä erilaisten hyvien käytäntöjen levittäminen ryhmän toiminta-alueen yhdistyksissä ja liitoissa.

MTK Savonlinnan Seutu ry

27. marraskuuta 2020 · 🌐

MTK-Savonlinnan seutu osallistuu MTKn kokkaa kotimaista -kampanjaan. Toimitimme tänään raaka-aineet Mertalan ja Kerimäen kouluille. Ensi viikolla 128 oppilasta Mertalassa ja 48 oppilasta Kerimäellä kokkaavat kotitaloustunnilla kotimaisista tuotteista lounaan juhlistamaan tulevaa Itsenäisyyspäivää. Kiitos yhteistyöstä opettajat Emmi Huttunen, Maisa Riitala ja Sonja Nokelainen. [#kokkaakotimaista](#) [#mtk](#)

Kotimaiset raaka-aineet Juvan yläkoululle kantoivat Leevi Väänänen (vasemmalla), Petri Turakainen ja Elsi Janhunen. Mukana oli myös yhdistyksen sihteeri Reija Immonen. Kuva: Suvi Peltola

[Uutiset](#)

MTK-Juva toimitti koululaisille kotimaista kokattavaa – Opettaja: "On aika erityistä saada kotitaloustunneille paikallista luomulihaa"

MAASEUTUNUORTEN TOIMINTA

Maaseutunuorten valiokunta

Hyvää Suomesta -merkki entistä näkyvämmiin suurkauppoihin

Keski- ja Itä-Suomen maaseutunuorten valiokunnat linjasivat yhteiskokouksesta sekä valtakunnallisen kevätparlamentin pitämisestä aluetapahtumana Runnilla agrologiopiskelijoiden kanssa.

7.-8.11.2020 pidettiin Viilu vinossa – lopetusvako hukassa -Runnikisat ja maaseutunuorten syysparlamentti kutsuen mukaan myös Savonia ammattikorkeakoulun opiskelijat.

Yhteiskokouksessa syntyi aloite Hyvää Suomesta merkin käytön lisäämiseen Ruokatietoyhdistykselle sekä aloite MTK:n valtuuskunnalle nuorten toimintaan lisättävästä resurssista keskusliitosta, järjestön jatkuvuuden turvaamiseksi.

Alueen maaseutunuorten valiokunnat esittivät, että riittävän isoa Hyvää Suomesta -merkkiä (roikkuva tai pystyteline) käytettäisiin elintarvikekauppojen pääkäytävillä muistuttamaan kotimaisen ruuan valinnasta. Pääsääntöisesti pääkäytävillä on mm. kosmetiikka ja vaatemerkkien mainoksia näkyvästi. Merkin lisäksi lähettyvillä tulisi olla myös seloste, mitkä ovat Hyvää Suomesta -merkin kriteerit.

Yhteiskokouksessa päätettiin esittää aloite Valtuuskunnalle maaseutunuorten toiminnan resurssien lisäämistä liittojensa alueella MTK-Keskusliitto ry:n tukemana pilotointina vuodelle 2021. Perustelut esitetty alla.

Miksi nuorten toimintaan on lisättävä resurssia välittömästi:

- Koska nuorissa lepää **järjestön jatkuvuuden pohja**. Yhdistyksissä toimimisen into on ollut pitkään laantuvaa erityisesti nuorilla, maatalousala ei ole poikkeus, ja nuoret maatalousyrittäjät ovat erittäin kiireisiä. **On keksittävä uusia toimintatapoja luottamusverkoston ylläpidon eteen, jolle MTK:n toiminta perustuu.**
- **Jotta jatkuvuus yli sukupolvien ja avoimuuden lisääntyminen toteutuisi jatkossa. Tähän tulee tarttua välittömästi järjestöremontin yhteydessä. Maaseutunuoret ovat ensimmäinen kosketus MTK:n toimintaan.**

Etelä-Savon maaseutunuorten vuoden 2020 toiminta

Vuoden 2020 tapahtumat olivat pääsääntöisesti verkkotapahtumia, joita tarjottiin myös koko valtakuntaan tai Keski- ja Itä-Suomen alueelle, poikkeusolojen ja koronapandemian vuoksi. Valiokunta kokoontui neljä kertaa sekä osallistui Keski- ja Itä-Suomen maaseutunuorten valiokuntien yhteiskokoukseen.

Alkuvuodesta ehdittiin toteuttamaan paikan päällä seuraavat tapahtumat:

- 24.-25.1.2020 osallistuminen Kuusenkaristajaisiin Tahkovuorella koko Keski- ja Itä-Suomen maaseutunuorille.
- 22.2.2020 osallistuminen Maaseutunuorten kevätparlamenttini Tampereella koko valtakunnan tapahtumana.
- 11.-13.3.2020 Maaseutunuorten kuntoremontti Vierumäellä oli tarjolla Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan maaseutunuorille.
- 28.3.2020 Legendaarinen Pohjois-Karjalan kutsuvieras sählyturnaus jouduttiin peruuttamaan.

Maaliskuussa 2020 alkoivat erilaiset virtuaalituotannot:

Instagram -live sarja alkoi 27.3.2020 alkaen mtk.maaseutunuoret -IG-kanavalla joka perjantai klo 20:15. Etelä-Savon valiokunta veti ja juonsi Sauna IG-live jakson Kangasniemeltä 5.6.2020 sekä valiokunnan jäsenet vierailivat eri IG-livejaksoissa. 3.4.2020 PerjantaiPirtelö goes IG-live oli Savon ja Keski-Suomen maaseutunuorten vetämä yhteisesti. 10.4.2020 Pääsiäisen munajahti IG-live jakso viihdytti niin ikään myös koko Itä- ja Keski-Suomea.

Maaseutunuorten kello kahen kahvit käynnistyivät 2.4.2020 Eteläisten liittojen maaseutunuorten vetäminä vastauksena koronaeristysten peittoamiseen. Etelä-Savon valiokunta oli mukana tuottamassa maitotilaisuutta 15.4.2020 sekä 20.5.2020 sosiaalisen median vaikuttavan markkinoinnin tilaisuutta.

Toukokuussa valiokunta linjasi Savomanu-facebook -sivuston käyttöön siirtymisestä, jonka nimissä viestintä jatkuu edelleen alueen maaseutunuorille.

Valiokuntalaisia osallistui kesäkuussa liiton kevätkokoukseen. Farmari-tapahtuman peruuntuessa kesätahtumaa ei pystytty järjestämään.

26.9.2020 pidettiin saunahipat Mikkelissä Pajusilla kutsuen kaikki Etelä-Savon maaseutunuoret saunailtaan, joka toteutui pienellä porukalla. 29.10-1.11.2020 toteutettiin kuntoremontti Vierumäellä kesi- ja Itä-Suomen maaseutunuorille.

Syyskaudella virtuaalitempauksina olivat #savomanu #voemaelua jolla kannustettiin ihmisiä liikkumisen iloihin

Joulukuussa Savomanu-sivustolla toteutettiin joulukalenteri, jossa näytettiin savolaisten maaseutunuorten arkea ja juhlaa. Maaseutunuorten joulutulet syttyivät ympäri maakuntaa 22.12.2020 Suomalaisen ruoan ja kotimaisuuden merkiksi. 30.12.2020 KISSMANU veriryhmän perustaminen ja verenluovutushaasteen julistaminen vuodelle 2021.

Valiokunnan kokoukset:

- 14.2.2020 Valiokunnan kokous ja Ministeri Lepän tapaaminen. Puheenjohtajaksi valittiin Jarkko Parkkinen ja varapuheenjohtajaksi Hanna Lokonen vuodelle 2020.
- 11.5.2020 Valiokunnan etäkokous ja kesän linjaus.
- 30.7.2020 Valiokunnan kokous ja syksyn suunnittelu.
- 4.11.2020 Valiokunnan kokous ja loppuvuoden ja talven linjaus.

Pikkujouluja ei pystytty pitämään pandemiasta johtuen ja monia muitakin tapahtumia jouduttiin perumaan. Valiokunta tiivisti erityisesti yhteydenpitoa Keski- ja Itä-Suomen maaseutunuorten valiokuntien välillä alueen asioiden edistämiseksi vuoden 2020 aikana.

JÄSENPALVELUVALIOKUNTA

Jäsenpalveluvaliokunta käsitteli mm. seuraavia asioita vuoden 2020 aikana.

Katsaukset Oiva -jäsenpalvelusta ja metsänhoitoyhdistysten, MTK-liittojen ja MTK-yhdistysten kehittämisohjelmista

Projektipäällikkö Timo Hyvönen esitteli uutta Oiva -jäsenrekisteripalvelua, joka mahdollistaa yhtenäiset jäsenpalvelut kaikille jäsenille. Koko järjestöuudistuksen peruslähtökohta on yksi jäsenyys. Nykyisin jäsentietojen hallinta on hajautettu lukuisiin eri järjestelmiin ja tietokantoihin MTK-mhy-kentässä. Eri jäsenyyksiä ei ole yhdistettävissä yhteen jäseneseen eikä yhtenäinen jäsenyys toteudu nykyratkaisilla.

MTK:n valtuuskunnan päättämä toimintamalli vuodelle 2021 edellyttää kokonaisjäsenyyden ja sitä tukevien järjestelmien toteuttamista. Kokonaisjäsenyys haastaa toiminnot läpi koko järjestön. Haasteena on tiedonkeruu. Hankeryhmä kokoaa ja korjaa puuttuvia jäsentietoja eri lähteistä. Lisätietoja ja ohjeistusta tuotetaan koko ajan hankkeen edetessä.

Liittoja ja yhdistyksiä pyydettiin tarkistamaan, lisäämään ja korjaamaan jäsentiedot nykyiseen järjestelmään. Isoin haaste oli Y-tunnusten päivittäminen. Tietoja hallitaan nykyisissä järjestelmissä vielä koko vuoden 2020 ajan. Osoitetiedot automatisoidaan ja tämä auttaa tunnistamaan ja päivittämään tietoja jatkossa. Jotta jäsenpalvelu ja jäsenlaskutus toimii keväällä 2021, niin se edellyttää toteutunutta kokonaisjäsenyyttä.

Jäsenille tulee tarjolle Oiva -jäsenportaali, josta pääsee kaikkiin järjestön digitaalisiin palveluihin. Oivassa näkyvät henkilön järjestön jäsenyydet. Siellä voi mm. kysyä neuvoa jäsenasioista, palveluista ja järjestöstä, tarkistaa ja tulostaa laskun, ilmoittautua tapahtumiin, varata koulutuksia. Portaali toimii kaikilla päätelaitteilla.

Keskitetyn jäsenpalvelualustan ylläpidosta vastaa keskusliitto. Yhdistys vastaa jäsentietojen ylläpidosta. Lisätietoa Oivasta www.mtk.fi/oiva.

MTK-liittojen ja -yhdistysten kehittämisohjelman 10 pääkohtaa ovat:

1. Järjestölle yhteiset ja toimivat työkalut.
2. Yhteistyön ja vertaistuen mahdollistaminen.
3. Järjestön osaamisen tukeminen.
4. Mahdollisuus toimia järjestössä muutenkin kuin vain johtokunnan luottamustoimissa.
5. Yhdistyksille enemmän tukea: valmiita muokattavia työkaluja ja toimintamalleja.
6. Edunvalvonta sekä alan ja järjestön nyt jo tekemä työ paremmin esille.
7. Aktiivisen yhdistystoiminnan kannustimet.
8. Jäsenpalvelut arvostetuiksi ja halutuiksi jäsenten keskuudessa.
9. Jäsenedut paremmin alaan kohdennetuiksi.
10. Jäsenhankintakampanja.

MTK:n koulutusstrategia on suunnattu jäsenille laajasti, myös jäsenhankinnan näkökulmasta potentiaalisille jäsenille. Koulutuksen pitää olla houkutteleva ja toimintamallina osa jäsenpalvelua.

Metsänhoitoyhdistysten kehittämisohjelman sisältö hyväksyttiin metsävaltuuskunnan kokouksessa syksyllä 2019. Ohjelma on ICT-kehittämisohjelmakokonaisuus, jossa on myös mukana jäsenpalvelualusta. Siinä kehitetään metsänhoitoyhdistysten rakennetta ja toimintaa, viestintästrategiaa ja viestintää, koulutusstrategiaa ja koulutusta sekä tehdään jäsenhankintakampanja.

LIITON KOKOUKSET

MTK-Etelä-Savon sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Mikkelissä Konsertti- ja kongressitalo Mikaelissa 24.6.2020. Tavallista myöhempi ajankohta johtui kevään vaikeasta koronatilanteesta, joka helpotti kesään mentäessä. Kokous pystyttiin pitämään siten normaalina fyysisenä kokouksena. Kokouksen puheenjohtajana toimi Kaisa Ralli Sulkavalta. Kokous myönsi johtokunnalle ja toiminnanjohtajalle vastuuvapauden vuoden 2019 tileistä. MTK-Etelä-Savon tilinpäätös vuodelta 2019 oli ylijäämäinen 25 689,59 € ja taseen loppusumma

736 882,44 €. Kokoukseen osallistui yhteensä 28 virallista kokousedustajaa. MTK:n puheenvuoron kokouksessa piti etäyhteydellä puheenjohtaja Juha Marttila.

Kevätkokouksessa hyväksyttiin ensimmäisessä käsittelyssä liiton sääntömuutos.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin Savonlinnassa Savonlinnasalissa 12.11.2020. Kokouksen puheenjohtajana toimi Lauri Niiranen Enonkoskelta. MTK:n puheenvuoron kokouksessa piti maatalousjohtaja Johan Åberg. Syyskokoukseen osallistui 32 virallista kokousedustajaa. Liiton johtokuntaan vuosille 2021-2023 valittiin erovuoroisista jatkamaan Eero Taskinen Joroisista, Pasi Häkkinen Mikkelistä, Riina Pöyry Ristiinasta ja Sanna Hämäläinen Savonlinnasta. MTK-Heinäveden siirtyessä vuoden 2021 alusta alkaen MTK-Pohjois-Karjalan jäseneksi Heinäveden kunnan maakuntavaihdoksen myötä jäi Heinävedeltä johtokunnassa ollut Mervi Kervinen pois johtokunnan kokoonpanosta. Näin ollen johtokunnan kooksi vuodelle 2021 päätettiin 11 jäsentä. MTK:n valtuuskuntaan vuosille 2021-2022 valittiin varsinaisena jäsenenä jatkamaan Otto Makkonen Savonlinnasta ja varajäseniksi Sari Saari-Muhonen Savonlinnasta ja Anne Nykänen Mikkelistä.

Syyskokouksessa hyväksyttiin toisessa käsittelyssä liiton sääntömuutos.

LIITON TALOUS

MTK-Etelä-Savon taloudessa merkittävimmät vuosittain toistuneet kuluerät ovat liiton jäsenmaksu keskusliitolle (39 % kuluista vuonna 2020), luottamus- ja toimihenkilöiden palkat ja palkkiot sivukuluineen (31 %), os-topalvelut keskusliitolta (5,6 %), yhtiövastike (2,6 %) sekä luottamus- ja toimihenkilöiden matkakulut (2,1 %). Koronan vaikutuksesta vuonna 2020 matkakulut jäivät merkittävästi alle edellisvuosien ja budjetoidun.

Vuoden 2020 tuloslaskelma on 46 893,27 € ylijäämäinen. Taseen loppusumma on 744 514,68 €, josta omaa pääomaa on 413 872,93 € (56 %). Taseen loppusumma kasvoi 7 632,24 € vuodesta 2019. Oma pääoma kasvoi tilikauden ylijäämän verran. Taseen loppusumman pieneneminen johtui lyhytaikaisten velkojen pienenemisestä säätiöltä ja yhdistyksiltä. Nämä velat on sijoitettu lyhentämättöminä MTK:n liittotilille ja niitä ei käytetä liiton toimintaan.

Tuloslaskelmassa huomioitavia seikkoja ovat, että liitto sai MTK:n eläkesäätiöltä palautusta 24 691,32 €, mikä johtui eläkesäätiön purkautumisesta ja toimintojen siirtymisestä Varmalle. Koronan myötä matkakulut jäivät 12 571 € alle budjetoidun. Nuorten toimintaan oli varattu myös yli 7 000 € enemmän, mitä toteutuneet kulut olivat. Myös nuorten toimintaan vaikutti korona, joten vastaava budjettivaraus on pidetty myös vuodelle 2021.

Menopuolella tulokseen vaikutti se, että liitto maksoi vuoden 2020 EU-avustajavakuutuksen ja tuotevastuuvakuutuksen, jotka normaalisti on veloitettu yhdistyksiltä. Huomioitava seikka on myös, että yhdeltä MTK-yhdistykseltä on jäsenmaksujen saamisista vuodelta 2019 ja 2020 yhteensä 16 562 €. Näiden lopullinen tilanne selviää todennäköisesti vuoden 2021 aikana, mutta niitä voidaan tässä kohtaa pitää epävarmoina saamisina.

MTK-Etelä-Savo oli järjestämisvuorossa vuoden 2020 Itä- ja Keski-Suomen yhteisten luottamushenkilöpäivien osalta, mikä näkyy poikkeamana normaalivuodesta luottamushenkilökoulutuksen menoissa ja tuloissa. Kyseessä on pääosin kauttalaskutus, jossa liitto maksoi ensin kulut ja laskutti sitten edelleen muita liittoja sekä yhdistyksiä.

Tulopuolella merkittävin tekijä on tuottajayhdistysten jäsenmaksu liitolle, joka kattoi 88 % kuluista vuonna 2020. Loput kuluista katettiin yhteisöjäsenmaksuilla, säätiön avustuksilla ja keskusliitolta saatavilla vuokratuotoilla.

Talouteen vaikuttavat tekijät

Liiton taloutta on pystytty viime vuosina tasapainottamaan jäsenmaksujen korotusten sekä kulujen karsimisen avulla. Tämä on toisaalta tarkoittanut pienemmällä henkilöstöllä toimimista.

Yhdistysten taloudellisen tilanteen huomioiden jäsenmaksujen korotukset niille ovat olleet kuitenkin hyvin maltillisia tai niitä ei ole tehty lainkaan. Vuodelle 2016 korotusta tehtiin 2,23 %, mutta vuosille 2017, 2018, 2019 ja 2020 jäsenmaksuja ei korotettu.

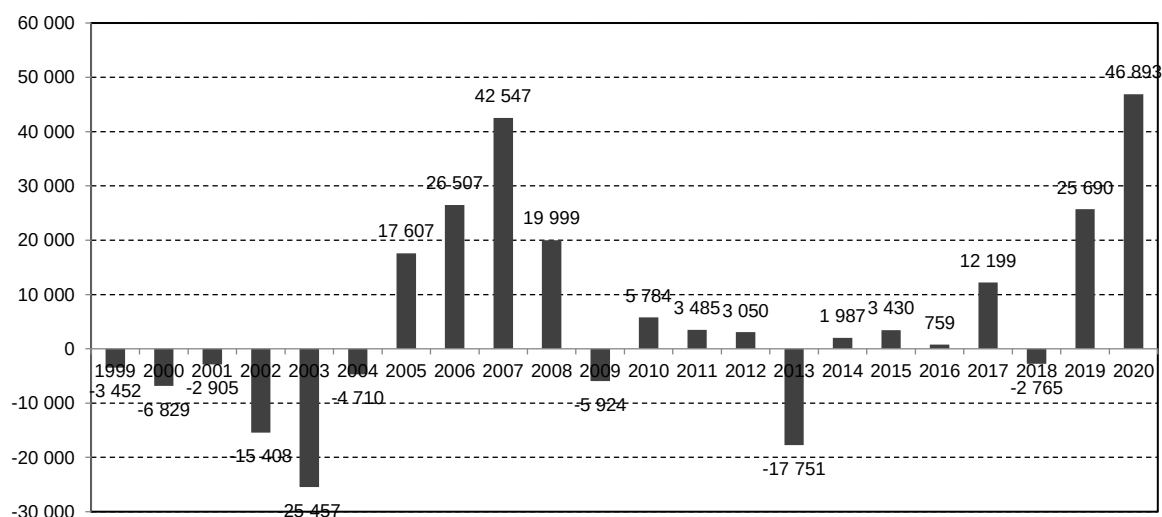
Yhteensä liiton käyttöön jäävä jäsenmaksu oli 168 520 € (yhdistyksiltä kerätystä jäsenmaksusta vähennettynä keskusliitolle maksettava jäsenmaksu). Vuonna 2020 liitolla oli käytettävissä jäsentilaa kohti 66 € ja jäsentä kohti 26 € jäsenmaksuja.

Yhdistysten tärkein maksukykyyn vaikuttava tekijä on järjestäytymisaste ja sitä kautta jäsenmaksuperusteena oleva pellon määrä rekisterissä. Maatalouden lopettaminen ja peltojen siirtyminen pois viljelystä tai vuokralle aiheuttavat jatkuvaa rekisteritietojen päivitystarvetta. Maksukyvyssä on toisaalta eroja yhdistysten välillä. Vain osittain jäsenmaksunsa maksaneiden osalta on huomioita yhdistyslaki, jonka mukaan kaikkia jäseniä tulee kohdella tasapuolisesti. Tällöin kokonaan jäsenmaksunsa maksaneet jäsenet ovat eriarvoisessa asemassa vain osan maksustaan maksaneisiin nähden.

Järjestöuudistus muuttaa tilannetta vuodesta 2021 alkaen merkittävästi. Jatkossa yhdistys kerää jäseniltään jäsenmaksun, joka jää kokonaan yhdistyksen käyttöön. Keskusliitolle maksettava ns. edunvalvontamaksu sisältää jatkossa sekä pelto- että metsähehtaarit ja myös eläinyksiköt. Tästä edunvalvontamaksusta liitto saa keskusliitolta käyttöön varoja siinä suhteessa, mitä niitä on edunvalvontamaksuina sen alueelta kerätty. Tämän vuoksi myös jatkossa niin hehtaaritietojen kuin uutena tekijänä eläinyksiköiden on oltava ajan tasalla. Muuten liiton toimintaan tarvittavat resurssit voivat heikentyä, mihin ei nykytilanteesta ole varaa.

Vuoden 2019 ja 2020 positiiviset tulokset antavat hieman puskuria, mikäli edunvalvontamaksun kertymä heikenee, mutta merkittäviä edellisvuosien ylijäämiä ei liitolla ole käytettävissä.

MTK-Etelä-Savon tilikauden tulos vuosina 1999-2020

ARVIO TALOUDEN TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuoden 2020 tilinpäätöksen reilusta ylijäämästä huolimatta voidaan todeta, ettei liiton toiminnassa ole ylimääräisiä taloudellisia resursseja. Koronan takia osa kuluista toteutui arvioitua pienempänä, mutta paluu normaaliin tuo niistä ainakin osa takaisin. Maaseutunuorten toimintaan on edelleen syytä varata riittävästi resursseja, jotta niin eteläsavolaisen maatalouden kuin myös järjestön tulevaisuus voidaan turvata. Toisaalta mm. etäkoukkuksia tullaan pitämään myös jatkossa, vaikkei siihen olisi koronan kaltaisia syitä. Kertaluontoinen eläkesäätiön palautus vuonna 2020 on myös huomioitava taloutta arvioitaessa.

Maatalous on ylisukupolvista ja niin myös MTK-lainen järjestötoiminta.

Käytännössä jokainen kuluja aiheuttava päätös, riippumatta sen euromääräisestä suuruudesta, joudutaan harkitsemaan huolellisesti suhteessa sen tuottamaan hyötyyn. Liiton nykyisiä resursseja ei ole enää varaa vähen-

tää ilman, että se vaikuttaa välittömästi sen toimintakykyyn. Samassa yhteydessä on huolehdittava työntekijöiden jaksamisesta, kun toimintaympäristön tuomat haasteet ja uudet tehtävät eivät ole ainakaan vähentämässä edunvalvonnan tarvetta.

Verrattaessa MTK-Etelä-Savon kulurakennetta muihin MTK-liittoihin, voidaan toimintaa pitää varsin tehokkaana. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava, että edunvalvonta ei voi perustua säästämiseen ja kulujen minimointiin. Ihmiset ovat edunvalvonnan tärkein resurssi, mutta lisäksi tarvitaan taloudellisia resursseja jäsenmaksujen muodossa.

Järjestössä saatiin vuonna 2015 liikkeelle keskustelua edellisen järjestöuudistuksen taloudellisista vaikutuksista MTK-yhdistysten ja sitä kautta liittojen talouteen. Tätä seuraamaan on asetettu MTK:n valtuuskunnan toimesta mm. Pysyvä taloustyöryhmä. Vuonna 2016 tätä työtä tukemaan keskusliitto aloitti ns. järjestöremontin valmistelun, jolla haettiin keinoja jäsenille tasapuolisen edunvalvonnan turvaamiseksi koko maassa.

Järjestöuudistuksen lähtökohtana on pidetty sitä, että nykyiset MTK-yhdistysten jäsenet jatkaisivat sekä tuotajayhdistyksen että metsänhoitoyhdistyksen jäseninä. Käytännössä puhtaiden metsätilojen osalta tämä ei kuitenkaan tule toteutumaan, vaan osa niistä valitsee pelkästään metsänhoitoyhdistysten jäsenyyden. Myös maataloutta harjoittavia tiloja on siirtynyt pelkästään mhy:n jäseniksi, mutta tätä on onneksi tapahtunut vain vähäisessä määrin. Toisaalta on nähtävissä joukko maatiloja ja puhtaita metsätilojakin, jotka ovat valinneet vain MTK-yhdistyksen jäsenyyden.

MTK-yhdistysten talous rakentui vuosikymmenten aikana jäsenmaksun varaan, jota kerättiin perusmaksun, peltomaksun ja metsämaksun kautta. Erityisesti Etelä-Savossa, jossa metsällä on suuri merkitys ja jäsentiloilla merkittävä metsäala, tämä johti tilanteeseen, jossa metsän kautta kerättävän jäsenmaksun merkitys oli suuri. Suurimmillaan yksittäisen MTK-yhdistyksen jäsenmaksuista tuli metsähehtaareista noin 40 % ja pienimmilläänkin noin 10 %. Koko liiton alueella jäsenten metsän kautta maksama jäsenmaksu yhdistyksille oli noin 25 % niiden kokonaisjäsenmaksukertymästä.

Vuoden 2021 alusta alkaen MTK-yhdistys kerää jäseniltään vain omaan toimintaansa tarvittavan jäsenmaksun. MTK-yhdistykset eivät jatkossa maksa liitolle jäsenmaksua, vaan liiton saama rahoitus tulee keskusliiton kautta. MTK-yhdistysten jäsenet maksavat yhdistyksen jäsenmaksun lisäksi keskusliitolle ns. edunvalvontamaksua pelto- ja metsähehtaareiden sekä eläinyksikkömäärien perusteella. Tästä edunvalvontamaksusta keskusliitto palauttaa liitoille osan siinä suhteessa, kuinka paljon sitä on kerätty kunkin liiton alueelta. Nyt MTK:n valtuuskunta päättää edunvalvontamaksun tasosta ja saatujen maksujen jyvittämisestä liitoille. Tällä liiton saamalla summalla on sen järjestettävä oma toimintansa.

Nyt MTK:n valtuuskunta päättää edunvalvontamaksun tasosta ja saatujen maksujen jyvittämisestä liitoille. Tällä liiton saamalla summalla on sen järjestettävä oma toimintansa.

Jäsenmaksujen osalta järjestöremonttiin liittyvä sääntömuutos ei tuo suoraan muutosta liiton taloudelliseen tilanteeseen. Kun kehitys näyttää siltä, että maatalouden siirtyä länteen ja lounaaseen jatkuu ja tilamäärä alueellamme laskee, ei ilman valtuuskunnan päätöstä rahoituksen osoittamisesta muilla perusteilla tule liiton taloudellinen asema muuttumaan. Itse asiassa omat mahdollisuutemme vaikuttaa liitolle tulevaan jäsenmaksuun loppuivat, kun päätösvalta siitä siirtyi kokonaan keskusliiton valtuuskunnalle (edunvalvontamaksun taso, perusteet ja jakotapa). Yhdistyksillä säilyi edelleen päätösvalta liiton menoista ja toiminnasta, vaikka ne eivät maksa liitolle jäsenmaksua. Tässä mielessä uudistus on liiton näkökulmasta ja sen taloudesta vastaavalle toiminnanjohtajalle kulunutta termiä käyttäen haastava.

Yhdistysten talouteen esitetty muutos voi tuoda helpotusta riippuen siitä, mille tasolle ne asettavat oman jäsenmaksunsa ja, mikä tulee olemaan jäsenmäärän kehitys.

MTK:n suurimpia ongelmia on ollut, että sen taloudellista tilannetta ei ole tarkasteltu kokonaisuutena. Kun taloudellinen tilanne tarkoittaa samaa kuin kyky tehdä edunvalvontatyötä, ei järjestössä myöskään ole kyetty katsomaan sen edunvalvontakykyä kokonaisuutena. Keskusliiton talous on erittäin vahva, erityisesti sen taaseen osalta. MTK-liittojen taloudellinen toimintakyky vaihtelee erittäin voimakkaasti. Nykyisellä mallilla jäsenet ovat epätasa-arvoisessa asemassa saamiensa edunvalvontapalveluiden osalta. Uusi jäsenmaksumalli ei tätä tilannetta muuta, koska liitot saavat edunvalvontamaksua samassa suhteessa kuin aiemminkin, raha menee rahan luo myös jatkossa.

Osaltaan liiton tulevaan talouteen tulee vaikuttamaan liiton jäseninä olevien tuottajayhdistysten tulevat päätökset jäsenyyden siirtymisistä naapuriliittoihin. Valtioneuvoston tekemä päätös maakuntajaosta siirtää Heinäveden Pohjois-Karjalan maakuntaan ja Joroisen Pohjois-Savon maakuntaan. Tämän johdosta ko. kuntien alueella toimivat MTK-yhdistykset joutuvat harkitsemaan liiton vaihtoa ja MTK-Heinävesi siirtyikin vuoden 2021 alusta MTK-Pohjois-Karjalan jäseneksi. Lisäksi MTK-Kangaslampi lakkautti jo aiemmin itsensä ja sen jäsenet siirtyivät MTK-Leppävirran jäseniksi, joka kuuluu MTK-Pohjois-Savoon. Mikäli kaikki em. yhdistykset vaihtavat liittoa, tarkoittaa se noin 11 % pudotusta liiton alueelta kerättäviin jäsenmaksuihin.

Liiton itsenäisen toiminnan jatkumiselle ei taloudellisessa mielessä ole vielä lähivuosina esteitä, mutta toiminnan tason ylläpitäminen sisältää suuria haasteita. Liiton toimistopalvelut on järjestetty siten, että MTK on palkanut MTK:n metsälinjan kenttäorganisaation palvelukseen toimistosihteerin, jonka työpiste on Mikkeliissä. MTK-Etelä-Savo ostaa keskusliitolta toimistosihteeripalveluja siten, että hänen työaikansa jakaantuu 60 % MTK:lle ja 40 % MTK-Etelä-Savolle. Tällä tavoin turvataan toimistopalvelujen saatavuus sekä yhdistysten ja jäsenten saama palvelu liitolta. Maaseutunuorten asiamiehen palvelut on järjestetty viime vuosina ostopalveluina ja tätä toimintamallia jatketaan todennäköisesti myös jatkossa.

KATSAUS TULEVAAN

MTK-Etelä-Savon tulevaisuuden haasteena tulee olemaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä toimintaan käytettävissä olevien resurssien ja edunvalvonnan lisääntyvien tarpeiden yhteensovittaminen. MTK:n edunvalvonta maakuntatasolla on jo pitkään ollut laaja-alaista maaseudun edunvalvontaa sisältäen niin maaseudulla yrittämiseen kuin asumiseen liittyvät asiat. Kokonaisvaltainen maaseudun edunvalvonta on jäsentenkin kannalta välttämätöntä, jotta yleiset elämisen ja yrittämisen mahdollisuudet maaseudulla voidaan turvata. Tämä tarkoittaa usein toimintaa, johon ei ole saatavissa uusia taloudellisia tai henkilöstöresursseja vaan entistä enemmän joudutaan miettimään toiminnan painopisteitä, mutta samalla myös ottamaan entistä enemmän irti nykyisistä resursseista.

Kokonaisvaltainen maaseudun edunvalvonta on jäsentenkin kannalta välttämätöntä, jotta yleiset elämisen ja yrittämisen mahdollisuudet maaseudulla voidaan turvata.

MTK-Etelä-Savon jäseninä olevien MTK-yhdistysten jäsenkunnan rungon muodostavat edelleen ja vielä pitkään päätoimiset maatilatalouden harjoittajat. Jäsenkunta kuitenkin muuttuu entistä moninaisemmaksi yritystoiminnan kirjon kasvaessa ja sitä kautta edunvalvontatarpeiden lisääntyessä. Perinteisen maatalouden edunvalvonnan haasteeksi nousee jäsenten väliset erilaiset edunvalvontatarpeet johtuen tilojen ja yrittäjien erilaisista elinkaaren vaiheista yrittäjien ikääntyessä ja riippuen siitä, onko yrityksiin jatkajaa vai ei. Myös erilaiset strategiset valinnat maatilayritysten kehittämisen suhteen voivat johtaa edunvalvontatarpeiden moninaistumiseen yritysten välillä.

Puhtaita maaseudun laaja-alaisia edunvalvojatahoja ei MTK:n ohella muita ole. MTK:n valtakunnallinen strateginen valinta on, että se tarjoaa jäsenilleen kaiken kattavaa edunvalvontaa. Samanaikaisesti ei kuitenkaan ole huolehdittu riittävän hyvin siihen tarvittavista voimavaroista. Mikäli tähän ei saada korjausta lähivuosina, ei järjestö pysty lunastamaan antamaansa lupausta edunvalvontapalvelusta jäsenilleen. Järjestöremontin nimellä kulkeva uudistus pyrkii osaltaan vastaamaan tähän haasteeseen.

Yhtenä haasteena on suurten ikäluokkien siirtyminen myös maatilataloudessa eläkkeelle. Tässä yhteydessä tuotannolliset resurssit olisi mahdollisuuksien mukaan saatava pidettyä käytössä ja jatkavat yrittäjät liittymään MTK:n jäseniksi. Mikäli tässä murroksessa jäsenyys järjestöön katkeaa, tulee se näkymään liitto- ja maakuntatason edunvalvonnan merkittävänä heikkenemisenä, jopa loppumisena. Tämä yksinkertaisesti siitä syystä, että niin yhdistys- kuin liittotason toiminta on riippuvaista jäsenmaksutuloista ja ilman jäsenmaksutuloja toiminnalla ei ole taloudellista pohjaa.

Keskusliiton osalta tilanne on erilainen, koska se ei ole samalla tavoin riippuvainen jäsenmaksutuloista. Keskusliiton toiminnasta jäsenmaksutuloilla katetaan vain noin viidesosa. Kääntäen ilmaistuna voidaan sanoa, että jäsenen sijoittamaa yhtä euroa kohti järjestö sijoittaa viisi euroa edunvalvontaan. Keskusliiton tapa hoitaa talouttaan on toisaalta ymmärrettävä, mutta onko tuloksena se, että jonkun ajan kuluttua sillä on satojen miljoonien tase, muttei yhtään jäsentä eikä paikallistason toimintaa kuin osassa maata?

Järjestön harjoittaman edunvalvonnan tulevaisuuden haasteena on sen organisaation toiminnan tehokkuus. Tämä tarkoittaa sitä, pystyykö tuottajayhdistys palvelemaan jäseniään, liitto tuottajayhdistyksiä ja keskusliitto liittoja tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Jäsen on yhdistyksen asiakas, yhdistys liiton asiakas ja liitto keskusliiton asiakas. Näiden asiakkuuksien hoitaminen niin, että asiakas on tyytyväinen, ratkaisee hyvin pitkälti järjestön tulevaisuuden. Tällä hetkellä asiakastyytyväisyys ei ole niin korkealla tasolla kuin sen tulisi olla. Tehokkuutta ei tule kuitenkaan mitata esim. henkilöstömäärällä tai puhtaasti rahassa, vaan jäsenten tyytyväisyydellä.

MTK:n toiminta koostuu kolmesta tasosta: kuntatason tuottajayhdistyksistä, maakuntatason liitoista ja valtakunnallisesta keskusliitosta ml. lukien EU-tason toiminta. Tuottajayhdistykset toimivat pääosin yhden kunnan alueella, mutta kuntarakenteessa tapahtuvat muutokset ovat muodostaneet tilanteita, joissa yhden kunnan alueella voi toimia useampia tuottajayhdistyksiä.

MTK –liitot tekevät kokonaisvaltaista maaseudun edunvalvontaa, johon kuuluu kaikki järjestön jäsenten elämään vaikuttavien asioiden hoitaminen. Tämä ns. 360 asteen palvelulupaus jäsenille tekee järjestön työstä erittäin haasteellista.

Onko tällainen kaiken kattava toimintatapa järkevä vai pitäisikö edunvalvontaa priorisoida tai valita edunvalvonnallisia painopisteitä vaikkapa vuosittain? Edunvalvontaorganisaation ongelmana on kuitenkin, että se ei voi valita jäsenten edunvalvontatarpeita. Järjestöllä voi olla vuosittain vaihtuvia teemoja, joita nostetaan muuta toimintaa enemmän esille, mutta jäsenkunnan jokapäiväiset edunvalvontatarpeet tulee hoitaa kaikissa olosuhteissa. Järjestö ei päättä jäsenen tarpeita eikä voi niitä valikoida, mikä näyttää välillä unohtuvan sitä herkemmin mitä kauemmaksi jäsenen arjesta on ajautunut.

Järjestö ei päättä jäsenen tarpeita eikä voi niitä valikoida, mikä näyttää välillä unohtuvan sitä herkemmin mitä kauemmaksi jäsenen arjesta on ajautunut.

Itä-Suomen yhteistyö

Itä-Suomen alueella toimivat MTK-liitot ovat tehneet yhteistyötä jo pitkään. Käytännössä tämä on tarkoittanut yhteisiä valiokuntia, toimihenkilöiden ja luottamushenkilöiden tapaamisia ja kokouksia, yhdessä laadittuja lausuntoja ja kirjelmiä sekä esityksiä mm. keskusliitolle ja ministeriöille. Yhteistyö on perustunut ja lähtenyt liikkeelle asialähtöisesti eli on hoidettu edunvalvonnallisia asioita yhdessä, kun on nähty, että yhdessä tehden on mahdollista saada parempia tuloksia aikaiseksi. Toinen keskeinen syy on ollut päällekkäisten töiden välttäminen eli ei kannata tehdä jotakin asiaa neljää kertaa, kun sen voi tehdä yhdessä yhden kerran.

Aiemmin metsänomistajaliiton kanssa tehty yhteistyö on järjestöuudistuksen myötä tehostunut. Tätä on edesauttanut merkittävästi se, että MTK:n metsälinjan kenttätöitä tekevät henkilöt tulivat vuoden 2015 aikana samaan toimistoon MTK-Etelä-Savon kanssa. Erityisen merkittävää yhteistyö on ollut maankäyttöön ja ympäristöön liittyvissä kysymyksissä sekä lisäksi erilaisten maakunnallisten ohjelmien laadinnassa. Yhteistoiminta-elimeksi on perustettu MTK-Etelä-Savon, metsänhoitoyhdistysten ja MTK:n metsälinjan yhteinen Etelä-Savon metsävaliokunta vuoden 2015 alussa.

MTK-ETELÄ-SAVON LUOTTAMUSHENKILÖT 2021

MTK-Etelä-Savon johtokunta 2021

Sanna Hämäläinen, Savonlinna
puheenjohtaja
050 410 9497
kuusikkopirtti@gmail.com

Hannu Auvinen, Sulkava
050 588 2920
hannu.auvinen@sulkava.fi

Pasi Häkkinen, Mikkeli
050 517 4723
pasi.hakkinen@hotmail.com

Jouni Paunonen, Juva
varapuheenjohtaja
040 565 2491
paunola@elisanet.fi

Kimmo Laamanen, Punkaharju
044 209 7959
laamanen.kimmo@gmail.com

Juha Liukkonen, Kangasniemi
0400 785 725
juha.aulis@gmail.com

Riina Pöyry, Ristiina
050 533 5041
riina.poyry8@gmail.com

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siiriainen@gmail.com

Marisa Hukkanen, Rantasalmi
040 588 9520
marisa.hukkanen@gmail.com

Taneli Pajunen, maaseutunuorten edustaja
050 370 1587
taneli.pajunen@gmail.com

Eero Taskinen, Joroinen
0400 266 988
eero.taskinen@pp.inet.fi

MTK:n valtuuskunnan jäsenet (liiton puheenjohtajan lisäksi)

Otto Makkonen, Savonlinna
0400 679 528
otto@vaahermaki.com

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siiriainen@gmail.com

Liiton edustajat Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen yhteisissä valiokunnissa 2021 (Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)

Työvaliokunta (liiton oma valiokunta)

Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 533 5041
Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959

Erikoiskasvivaliokunta

Esa Aholainen, Joroinen	050 308 8571
Antti Vauhkonen, Mikkeli	050 363 7949

Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys

Pasi Häkkinen, Mikkeli	050 517 4723
Kimmo Ihalainen, Joroinen	0400 184 712
Vesa Kekkonen, veroasiantuntija	040 832 7168

Jäsenpalveluvaliokunta

Hannu Auvinen, Sulkava	050 588 2920
Vesa Kallio	040 527 1039

Kuluttajatyöryhmä

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi	0400 259 621
Jukka Leikkinen, MTK kuluttajatyöryhmä	0400 929 866

Lihavaliokunta

Jukka Nousiainen, Savonlinna	0440 549 252
Paavo Sävilammi, Kangasniemi	050 379 7479

Luomuväliokunta

Pasi Häkkinen, Mikkeli	050 517 4723
Marisa Hukkanen, Rantasalmi	040 588 9520

Maaseutunuorten väliokunta (liiton oma väliokunta)

Jarkko Parkkinen pj., Mikkeli	040 544 5402
Tiina Kohonen, Mäntyharju	040 514 2946
Ville Korhonen, Juva	0400 635 142
Tero Lahikainen, Kangasniemi	050 372 4822
Anne Manninen, Pieksämäki	0400 243 866
Mikko Tiainen, Savonlinna	044 330 4366
Minna Kekkonen, Mikkeli	044 327 1430
Mirjami Pitkonen, Savonlinna	050 381 1134
Taneli Pajunen, johtokunnan edustaja	050 370 1587

Maitoväliokunta

Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725
Taneli Pajunen, Mikkeli	050 370 1587

Osaaminen ja hyvinvointi

Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 410 9497
Riina Pöyry, Ristiina	050 533 5041

Peltokasvivaikunta

Yrjö Ehrnrooth, Mikkeli	0400 824 731
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959

Ympäristö- ja maapoliittinen väliokunta

Petri Pekonen, Mikkeli	040 358 7639
Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725

Etelä-Savon metsäväliokunta

Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 410 9497
Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959
Vesa Kallio	040 527 1039

JÄSENEDET

Maaseudun elinkeinotoiminnan ja elämisen edellytysten turvaamiseksi tehtävä edunvalvonta on järjestön ensisijainen ja tärkein tehtävä. Edunvalvontaa täydentävillä jäseneduilla järjestö tarjoaa jäsenilleen merkittäviä taloudellisia etuja. Suurin osa jäseneduista on keskusliiton neuvottelemia valtakunnallisia etuja, mutta MTK-Etelä-Savolla on tarjottavanaan myös omia jäsenetuja. Jäsenetujen tärkein tehtävä on tarjota jäsenkunnalle helppo tapa hankkia tuotteita ja palveluja edulliseen hintaan ja asettaa näin painetta yleistä kustannustason nousua kohtaan. Tämä auttaa myös yksittäistä jäsentä, joka kilpailuttaa eri palveluntarjoajia.

MTK Hankinnat - MTK:n jäsenedut uudistuivat vuoden 2020 alussa – www.mtkhankinnat.fi

Yhdistimme maatalousyrittäjä- ja metsänomistajajäsentemme ostovoiman ja neuvottelimme paremmat jäsenetusopimukset ja edullisemmat hinnat jäsenillemme.

MTK- ja mhy-jäsenenä saat alennuksia mm. henkilö- ja pakettiautoista, teollisuustuotteista, työkaluista, rakennustarvikkeista, koneista, varaosista, renkaista ja huonekaluista. Jäsenedut ovat kokonaan yhteistyökumppanien rahoittamat.

Jäsenen kannalta jäsenetujen käyttö säilyy ennallaan. Tuotteen myyjä tarkistaa henkilön MTK- tai mhy-jäsenyyden etua myöntäessään. Saat edut käyttöösi, kun olet maksanut jäsenmaksusi kokonaisuudessaan. Jotkut edut saa käyttöönsä vain Y-tunnuksella.

Jäsenetusopimuksia on yli 20 yhteistyökumppanin kanssa. Edut ovat taloudellisesti merkittäviä ja ne on neuvoteltu tukemaan jäsentemme yritystoimintaa ja elinkeinoa hyödyntämällä pohjoismaista yhteisvolyyymiä.

MTK-Etelä-Savon jäsenten omat jäsenedut, <https://etela-savo.mtk.fi/jasenedut>

- Suonentieto
- Suur-Savon Sähkön sähkösopimus
- Woikosken kaasut ja pullot
- PK-Renkaan renkaat
- Tuovi tuotevirtakirjanpito